

H-Y ÉPÍTÉSTÖRTÉNETI ÉS MŰEMLEKI
KORLÁTOLT FELELŐSSÉGŰ TÁRSASÁG

BUDAPEST I. ÚRI UTCA 72.

ÉPÍTÉSTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓ



Bor Ferenc

Farbaky Péter

Tóth Timea

Ezen dokumentáció az 1969. évi III. törvény, az ennek végrehajtásáról szóló 9/1969.sz. (XII.29.) MM rendelet és ennek 18/1988.sz. (VIII.24.) MM módosítása értelmében szerzői jogi oltalom alatt áll. Egészében vagy részletekben való felhasználása, másolása csak a H-Y Építéstörténeti és Műemléki Kft. engedélyével lehetséges. E dokumentáció egy példányát a Hild-Ybl Alapítvány őrzi.

Budapest, 2015.



*Munkánk Farbaký Péter tudományos dokumentációjának felhasználásával készült.
(Hild-Ybl Alapítvány Archívuma, 1994)*

TARTALOMJEGYZÉK

<i>ÉPÜLETLEÍRÁS</i>	<i>2</i>
<i>TÖRTÉNET</i>	<i>6</i>
<i>TELEKTÖRTÉNET</i>	<i>6</i>
<i>ÉPÍTÉSTÖRTÉNET</i>	<i>15</i>
<i>MŰEMLEKI VÉDETTSÉGE</i>	<i>29</i>
<i>ÉRTÉKLELTÁR</i>	<i>31</i>
<i>ÉPÜLETKUTATÁS</i>	<i>47</i>
<i>ÉRTÉKELÉS</i>	<i>55</i>
<i>HELYREÁLLÍTÁSI JAVASLAT</i>	<i>57</i>
<i>FORRÁSOK</i>	<i>60</i>
<i>IRODALOM</i>	<i>66</i>
<i>FÉNYKÉPJEGYZÉK</i>	<i>68</i>
<i>FÉNYKÉPEK</i>	
<i>ARCHÍV</i>	<i>I–XV. TÁBLA</i>
<i>HELYSZÍNI</i>	<i>I–XIII. TÁBLA</i>
<i>ÉPÜLETKUTATÁS</i>	<i>I–XXVI. TÁBLA</i>

ÉPÜLETLEÍRÁS

Zárt sorú beépítésbe illeszkedő, pince + földszint + egyemeletes, belső udvar köré épített lakóház az Úri utca-Kapisztrán tér-Tóth Árpád sétány sarkán. A ház két fő tömegeből épül föl: a barokk és klasszicista elemeket őrző úri utcai épületrészből, és az ehhez csatlakozó, kissé szélesebb Tóth Árpád sétány felőli épületrészből, amelynek homlokzatai az 1940-es évek lenyomatát hordják magukon.

Külső

Az Úri utcai épületrész

Főhomlokzat

Az egyemeletes, a földszinten 5, az emeleten 6 axisos homlokzatot a földszint felett keskeny övpárkány tagolja, az emelet fölött egyszerű, egyrészes főpárkány zárja le.

A földszintet a kőlábazat felett vízszintes vakolatsávózás élénkíti, középső tengelyében kerékvetős, kőkeretes, egyenes záródású kapu nyílik, melynek két oldalán - szimmetrikus elrendezésben - két-két egyenes záródású, keskeny, tagozott vakolatkeretézéssel körülvett, könyöklőpárkányos ablak nyílik, az ablakok előtt rács van.

Az emeleti ablakok hasonló kialakításúak, a 3-4. tengelybeliek könyöklőpárkányukkal összekapcsolódnak.

Kapisztrán téri homlokzat

Az Úri utcai épületrész a Kapisztrán tér felé 3 tengellyel néz, tagolóelemei, nyílásformái, a homlokzat földszinti sávózása az Úri utcai homlokzatot folytatják. Az emeleti ablakok vakolt, tagolatlan szalagkeretézésűek, könyöklő nélkül, a földszinti nyílásai az Úri utcai homlokzatéval megegyező kialakítású, könyöklővel ellátott, tagozott szalagkeretes ablakok. A földszinti ablakok előtt rács, az emeletiek előtt zsalugáter látható.

A Tóth Árpád sétány felőli épületrész

Kapisztrán téri homlokzat

A hátsó épületrész tömegével is elkülönül az Úri utcai épületrésztől, szélesebb, Kapisztrán téri homlokzata erősen az Úri utcai épületrész elé lép. A

Tóth Árpád sétány felőli tömb kiszökellését az emeleten az Úri utca felé konzolok támasztják alá: ám az egykori zárterkélyen ma nincs ablak. A kőlabazat és az egytagú főpárkány ezen a homlokzatszakaszon is továbbfut, azonban a földszintet és az emeletet elkülönítő övpárkány, illetve vakolatsávozás elmarad. A tömb Kapisztrán téri homlokzata a földszinten 4, az emeleten 5 axisos, valamennyi nyílása egyenes záródású ablak. A földszintiek keretezés nélküliek, de könyöklővel ellátott ablakok, az emeletiek keretezés nélküli ablakok. A földszinti ablakok előtt rács, az emeletiek előtt zsalugáter látható.

A Kapisztrán tér és a Tóth Árpád sétány találkozásánál fekvő konzolokkal alátámasztott, egyszerű pálcátagos korláttal ellátott sarokerkély helyezkedik el, amelyre a Kapisztrán téri homlokzaton nincs semmilyen nyílás.

Tóth Árpád sétányra néző homlokzat

A homlokzatot ugyancsak a körbefutó főpárkány zárja le, közbenső övpárkány itt sincsen, a kőlabazat felett a homlokzatot sima vakolat borítja. A Tóth Árpád sétány és Kapisztrán tér találkozásánál az épület sarkát középkori eredetet jelző kő- sarokarmírozás hangsúlyozza. A földszinti nyolc axis mindegyike egyenes záródású, keret nélküli, könyöklővel és ráccsal ellátott ablak. Az emelet északi végén a sarokerkély, amelyre egyszárnyú, egyenes záródású, zsalugáteres erkélyajtó nyílik, déli végén fekvő konzolokkal alátámasztott zárterkély, három, keskenyebb könyöklőjükkel összekapcsolt, egyenes záródású ablakkal. A közbenső öt tengelyben egyenes záródású, keretelés és könyöklő nélküli, zsalugáterrel ellátott ablak nyílik.

Udvari homlokzatok

Az udvari homlokzatok sima vakolt felületűek, lábazat és párkányok nélkül.

A keleti – Úri utcai szárny – udvari homlokzata

Négytengelyes homlokzat: a földszinten az 1-2. tengelyben egy-egy keskeny, egyenes záródású ablakkal, a 3. tengelyben a kapualj szegmensíves záródású nyílásával, a 4. tengelyben kisméretű négyzet alakú ablakkal; az emeleten mind a négy axisban egyenes záródású ablakkal.

Az északi – Kapisztrán téri – szárny udvari homlokzata

Földszintje 5 tengelyes: az 1-2. és 4. tengelyben kisméretű, egyenes záródású ablakkal, a 2. tengelyben egyenes záródású bejárati ajtóval, az 5. axisban keskeny, egyenes záródású pinceajtóval. Az emeleten egy egyenes záródású ablak, valamint egy kisméretű, egyenes záródású szellőzőablak nyílik.

A nyugati – Tóth Árpád sétány felőli – szárny udvari homlokzata

Háromtengelyes homlokzat, amelynek középső része a konvex felülettel ívesen előreugró, önálló tetővel lezárt melléklépcsőház. Mindhárom tengely földszintjén egyenes záródású, előtetővel ellátott bejárat, az emeleten pedig félkörívesen záródó ablak nyílik.

A déli szárny udvari homlokzata

Földszintje 3 tengelyes, emelete 5 tengelyes. A földszint 1. tengelyében, amely az emeleti 3. tengely alatt helyezkedik el, ajtóból átalakított ablak nyílik, előtte a lépcső még megvan, a 2-3. tengelyben, valamint az emelet valamennyi axisában egyenes záródású ablakok helyezkednek el.

Belső

Az épület bejárata az Úri utcai szárny középtengelyében nyílik. Fiókos dongaboltozattal fedett kapualja az udvarba vezet. A kapualj bal oldalán nyílik az egyik melléklépcsőház: kétkarú, húzott, műkö lépcsővel, amelyet pálcátagos, golyódíszes korlát kísér. Az eredetileg az emeletig vezető melléklépcsőt meghosszabbították a tetőtérben elhelyezkedő lakásig. A kapualj tengelyében helyezkedik el a másik melléklépcsőház, amelyet 1946-ban létesítettek a Tóth Árpád sétány felé eső szárny udvari homlokzatához csatolva. A húzott karú, keménymészke lépcsőt a másik melléklépcsőével megegyező kialakítású korlát kíséri, a lépcső az emeletig vezet.

Az eredeti térszerkezetet többszörösen átalakították.

A földszinti terek eredetileg boltozva voltak, azonban a boltozatok többségét megszüntették. Jelenleg a földszinten a kapualjtól északra fekvő lakásnak utcai helyisége (F9) fiókos dongaboltozattal fedett, a mellette nyugatról kapcsolódó helyiség (F8) részben dongaboltozatú. A kapualjtól délre eső utcai

helyiség (F10) ugyancsak fiókos dongaboltozatos fedésű, ám az ideépített lift a helyiség nagy részén ezt szétrombolta.

A Kapisztrán tér és Tóth Árpád sétány sarkán lévő földszinti lakás sarokszobája (**F23**) csehsüveg boltozattal fedett. Boltozatos helyiség az udvar délnyugati sarkában lévő lakásban is található (**F28**), valamint a déli szárny két helyiségében (**F33, F34**).

Az emeleti helyiségek válaszfalai, vasbeton födémje mind a 20. századból származnak. A ház fedélszéke háromállószerű, a háború utáni helyreállításkor készült. A padlástérben a 20. század második felében két lakást alakítottak ki: a kapualjtól balra eső lépcsőházhoz csatlakozva az egyiket, és a Tóth Árpád sétány felőli szárny udvari oldalán a másikat.

A többszintes, az épülettől függetlenül is megközelíthető pincerendszer vizsgálata nem tárgya munkánknak.

TÖRTÉNET

TELEKTÖRTÉNET

A vár lakónegyedének mai utcahálózat-szerkezete már a középkor folyamán kialakult. A Mária Magdolna-templom mellett /amely a magyarok plébániatemploma volt/ a mai Kapisztrán tér helyén alakult ki a Szombatpiac-tér, vagy Szombathely. A tér nyugati részén, a Mária Magdolna templommal szemben, a Mindszent /ma Úri/ utca és a tér sarkán emlékeznek meg az oklevelek már 1352-ben, 1490-ben és 1518-ban a plébániáról.¹

A Mindszent utcát a törökök először Mindszent utca mahalleszinek, majd a Föld bástyáról Toprak huleszi jolunak, azaz Toprak bástya útjának nevezték. Ekkoriban az utca nyugati oldalának házsora a nyugati oldali külső várfalig nyúlt, arra támaszkodott.²

Buda töröktől való visszafoglalásakor 1686-ban a császári csapatok a vár északnyugati sarkán hatoltak be a várba, és ettől kezdve ezt a térséget Kayserliche Preche-nek, azaz Császári résnek nevezték. A mai Hadtörténeti Intézet telke akkor üres volt még, a mellette álló kaszárnyák gyakorló tereként használták, és Parada' vagy Waffen Platznak hívták.³ A középkori Mindszent utca ekkortól a Herren /Herrn/ gasse, azaz Úri utca nevet viselte, ld. az 1696. évi Zaigert, összeírást is. Ezt a nevét az utca mindmáig megtartotta, kivéve az 1848-49-es Batthyány utca elnevezését.⁴

Telkünket Joseph Haüy 1687-ben készült, a budai vár házainak számát feltüntető térképe nem regisztrálja, a mai 70. számot 58-as számmal jelöli, majd az Úri utca keleti oldalán a templom telkén a szemben lévő oldalon folytatja a számozást.⁵

1 Pataki Vidor: A budai vár középkori helyrajza. Budapest Régiségei XV. /1950/. pp. 239-299. Idézett hely: p.266, oklevelek: p. 293. 76.jegyzet, valamint 10.ábra.

2 Horler Miklós és mások: Budapest műemlékei I. köt. Bp.,1955. p. 528.

3 Nagy Lajos: A budai Vár topográfiája a XVII. század végén. Tanulmányok Budapest múltjából. XVIII. /1971/. pp. 81-119. Idézett hely: p. 83-84.

4 Horler 2. jegyzetben i.h.

5 Weidinger György - Horler Ferenc: A budai vár 1687. és 1696.évi helyszínrajzai. Tanulmányok Budapest múltjából XI./1956/. pp. 29-30. 1,2.sz. melléklet:Haüy vártérképének mutatója és ábrája.

Mai épületünk helyén az 1696-os Zaiger (összeírás) szerint nemcsak egy telek volt: az 51. számú telek a mai telek déli nagy részével azonos, míg északi részén az 52. számú telek volt, amelynek csak kb. déli negyed része esik mai telkünk területére.⁶

Az 1696-os Zaiger megadja a két telek pontos méretét: az 51. számú telek a homlokzaton és a hátsó oldalán egyaránt 8 öl (15,2 m), jobb oldalán 16 öl (30,34 m), baloldalán kissé hosszabb: 16 öl 4 láb (31,6 m). Az északabbra eső 52. számú telek valamivel keskenyebb: az utcai homlokzaton 5 öl 3 láb (10,3 m) méretű, hátul valamivel szélesebb: 6 öl 3 láb, jobboldalon, akárcsak a szomszéd telek erre eső határvonala: 16 öl 4 láb (12,6 m), baloldalán 17 öl 1 láb (32,6 m).⁷ (A jobb és baloldal úgy értendő, hogy a telket felmérő a telek közepén az utcai homlokzat felé fordult, és így értelmezte az egyes irányokat.)

Házunktól északra egymással párhuzamosan két kaszárnya épült fel (53. és 54. számon) a mi 52. telkünk mellett egy keskeny 3 öl 3 láb (6,5 m) széles utca húzódott.⁸

1706-ban két telkünknek még száma sincs, s csak 1750-ben kapja 50 1/2 új számát. Ekkorra a mai telek elődje már kialakult a régi 51. számú telekből és az 52. számú egy részéből. Az egyesítés magyarázata az lehet, hogy a déli kaszárnyától délre eső utca keskenynek bizonyult, és ezt meg akarták növelni. Már ezt az új helyzetet jelzi Johann Matthey 1743-as⁹ és François Langer 1749-ből származó térképe.¹⁰

A telek 1750-ig a katonai kincstár birtokában volt, nyilván az új, a régiekből egyesült telekkonfiguráció már csökkentette a telek katonai fontosságát és ezért eladhatóvá vált. Az ingatlan a korábbi adásvételeket tartalmazó I. Gewöhr Protocollban még nincs benne, a II. kötet viszont szinte ezzel kezdődik: 1750. augusztus 8-án a telket gróf Limburg-Stirum tábornok, budai

6 Bánrévy György kefelenyomatban maradt, meg nem jelent telek-topográfiaja /Budapest Főváros Levéltára/ 6695.hrsz., valamint előző jegyzetben i.m. 3.sz.melléklet /az 1696-os Zaiger alapján/.

7 Nagy Lajos 3.jegyzetben i.m. p. 94.

8 Weidinger - Horler 5.jegyzetben i.m. 3.sz.melléklet és Nagy 3.jegyzetben i.m. p. 94. A kaszárnyákról: Sisa József: Budapest, I.Kapisztrán tér 2-3-4. Tud. dok. (Hadtörténelmi Intézet és múzeum épülete). Bp.,1980. kézirat a Hild-Ybl Alapítvány archívumában.

9 Eredetije a bécsi Kriegsarchivban, fotónegatívja: BTM Kiscelli Múzeum. A Hadtörténelmi Múzeumi példány jelzete: G.I.h.67.

10 Hadtörténelmi Múzeum térképtára: G.I.h.67/1.

várparancsnok udvarmestere: Carl Joseph Ull (1744. január 10-től budai polgár¹¹⁾ és neje: Magdalena kapta meg. A telek méretei: a homlokzaton 9 öl 2 láb (17,7 m), 1 öl 2 lábbal (2,5 m) több, mint a régi 51. számú telek/, hátul 10 öl 5 láb (20,48 m), jobb- és baloldalán egyaránt 16 öl 2 láb (30,93 m), területe 164 négyszögöl.¹² A telek így némileg rövidebb is lett. Ekkor a ház száma már 50 1/2 volt.

Öt évvel később, 1755. augusztus 18-án /a magisztrátus augusztus 14-i jóváhagyása alapján/ Joseph Ebert és felesége, Theresia Carl nevére írják át ezt az 50 1/2 számmal jelölt ingatlant, amelynek területe változatlanul 164 négyszögöl. Az átírás 5150 forint 29 krajcár adósság fejében történt.¹³

Nyilván legalább még az egyik szülő életében történt 1774. augusztus 22-én az az egyezés, amelynek alapján gyermekeik, Cecilia és Theresia Eberth 1777. március 14-én jóváhagyva öröklik az ingatlant. Nevükre április 4-én írják át.¹⁴ Megosztani egymás közt - úgy látszik - nem tudták, s pénzre volt szükségük, ezért a Gewöhr Protocollban még ugyanaznap, 1777. április 4-én szerepel a bejegyzés az adásvételről: az Eberth nővérek 3600 forintért és 100 forint felpénzért Joseph Jasslinger polgárnak adták el az épületet. Hasslingert néhány hónappal előbb, 1777. január 20-án vették fel a budai polgárok közé.¹⁵

A Gewöhr Protocoll-beli bejegyzés alatt egy kis sematikus ábra mutatja a telket és méreteit: ezek az 1750-es telekkönyvi bejegyzés óta nem változtak: elől 9 öl 2 láb, hátul 10 öl 5 láb, kétoldalt egyaránt 16 öl 2 láb. A telek területe ugyancsak 164 négyszögöl. 1771 óta a telek száma 39-re változott, itt is ezen a számon szerepel.¹⁶

A várnegyed egy 1786-os, a Fővárosi Levéltárban őrzött térképén pedig az évtől érvényes No.53. számon tüntetik fel a telket.¹⁷ 1794-től az 54-es, majd 1804-től az 55. számot kapja ingatlanunk. 1794-ben telkünk területe 202

11 Illyefalvi I.La.jos /szerk./: Pest és Buda polgárjogot nyert lakosai. 1648-1848. II. Buda polgárai. Kézirat /é.n.,1940 körül/ a BFL-ben, a Q 22/1955.számon. p.287.

12 BFL IV.1009/c. Buda város Telekhivatalának iratai. Gewöhr Protocoll. Lib.II.fol.2.v.

13 BFL IV.1009/c. Buda város Telekhivatalának iratai. Gewöhr Protocoll. Lib.II.fol.34.v.

14 Uo. Lib.II.fol.101.r.

15 Illyefalvi 12.jegyzetben i.m. p.119.

16 Uo. Lib.II.fol.101.v. Az 1771-es számváltozásról: Bánrévy 6.jegyzetben i.m.

17 BFL XV.16.B.II/42.

négyszögöltre nőtt.¹⁸ Ez a telekméret hagyományozódott a későbbiekben, az 1873-as újbóli, immár korrekt felmérés szerint valójában a teleknek már ekkor is 214,5 négyszögölesnek kellett lennie. Hasslinger telke, birtokba kerülése (1777) és 1794 között több mint harminc százalékkal, 54,5 négyszögöllel (164-ről 214,5 négyszögöltre, 590 m²-ről 771 m²-re) nőtt. A precíz budai telekkönyvezés ismeretében egy ilyen jelentős terület nyom nélkül az ingatlanhoz csatolását, talán a korábbi katonai használat és a szokásjog magyarázhatja.

1818-ban meghalt Joseph Hasslinger, és az 1818. szeptember 5-én hozott törvényszéki végzés szerint az örökös Johann Hörmann lett, ennek alapján házunkat 1819. február 5-én átírják az ő nevére.¹⁹ Bár Illyefalvi I. Lajos művében több Hörmann vezetéknevű polgár szerepel a 18. századtól, Johann Hörmann névvel nem találkozunk.²⁰

Az 1830. február 5-én tartott árverésen elárverezték Hörmann /itt Hermannként szerepel/ ezen budai házát is, amelyet két szőlőbirtokkal együtt 33,100 Wiener Wehrung értéken Thoma József választott polgár és felesége, született Rukers Erzsébet vett meg.²¹ Az 1850-es években felfektetett telek- és betáblázási könyv ugyanerről tanúskodik: regisztrálja az árverés tényét, a vételárat és az új tulajdonosokat. A házszám változást is feltünteti: 1853-ban 55-re változott a telek száma, területe változatlanul 203 négyszögöl.²² Joseph Thoma tímár, cserzővarga, a legjelentősebb budai bőrfeldolgozó manufaktúra tulajdonosa volt a Vízivárosban, 1804. november 26-án nyert polgárjogot. Társadalmi állásának megfelelően aktívan részt vett a közügyekben: 1816-ban és 1828-ban választott polgár, 1819-ben és 1832-ben városi szószóló, 1820-ban kápolna gondviselő, 1840 és 1843 között helyettes szószóló, 1851-ben tiszteletbeli tanácsos.²³

18 Az előző szám és ennek érvényességéről: Bánrévy 6.jegyzetben i.m.

19 BFL IV.1009/c. Buda város Telekhivatalának iratai. Gewöhr Protocoll Lib.III.fol.127.r.

20 Illyefalvi i.m.

21 BFL IV.1009/d. Buda város telekhivatalának iratai. Fassions Protocoll 1830. pp.28-29.

22 BFL IV.1119/c. A budai cs. kir. járásbíróság iratai. Telek-és betáblázási könyvek 1851-1855. / Grund- und Instabulationsbuch/ paginálás nélkül. Festung 55/50 számon.

23 Illyefalvi 12.jegyzetben i.m. p.282.; Schmall lajos: Adalékok Budapest székesfőváros történe-téhez. II. Budapest, 1899, 266, 277, 337; Gajáry István: Adatok a pest-budai manufaktúra-alapításokról és alapítókról. In.: Németh Györgyi szerk.: Manufaktúrák Magyarországon 2. Industria et Societas 1. Manufaktúrák és kora tőkés ipari kisvállalkozások. Sátoraljaújhely, 1991. október 3-4. (Miskolc, 1994), 159, 160, 164.

Tőlük fiúk, Thoma János Nándor orvosdoktor és neje: Oszwald Janka örökölte az ingatlant 1856-ban. Ugyanebben az évben az ingatlan házszáma 161 lett.²⁴

Pest, Buda és Óbuda egyesítése (1873) után az 1870-es években a budapesti telkeknél telekkönyvi betétlapot nyitottak, s ennek birtoklapjára /A/ kerültek a telek adatai, a tulajdoni lapra /B/ a tulajdonosok változásai, a teherlapra /C/ pedig a telekre felvett- jelzálog-kölcsönök. Épületünknel ez a 7724 számú betét a 2266. helyrajzi számot viselte; *Ház a 72. sz. a. az Uri utcában, 5. sz. a. -a Nándor téren, - 41. sz. a. a Bástya sétányon udvarral.* A telek nagysága az eddigiek közül a legnagyobb: 214,5 négyszögöl. (Az eddigre régen rögzült telekviszonyok miatt az 1794-es 202 négyszögöles, hagyományozódó méretnek a valósághoz igazításáról beszélhetünk.) A tulajdoni lap első bejegyzése szerint 1876. október 27-én az ingatlant dr. Gombár Tivadar ügyvéd vette meg.²⁵ A vételár 24.621 forint volt.²⁶ Gombárnak a várban még egy ingatlana volt: az Úri utca 39. számú épület.²⁷

Gombár Tivadar halála után gyermekei kapják az ingatlant, egyenlő, 1/5-1/5 arányban megosztva az 1911-es hagyatékátadó végzés alapján: baáni dr. Gombár Tivadar, Orczy Gyuláné szül. Gombár Ilonka, Gözsy Tiborné szül. Gombár Mária, Saly Ivánné szül. Gombár Angéla és kiskorú Gombár Anna. Az ingatlant 1912. április 2-án írják át nevükre.

Az első világháború befejezésének évében az így nyilván nehézkesen hasznosítható házat az öt örökös 1918. december 31-én kelt adásvételi szerződésben rögzített 330.000 koronáért eladta báró Rubidó Zichy Iván hőgyészi lakosnak. Az átírás 1919. január 8-án történt meg.

1921. augusztus 31-én a telekkönyvi betét megszűnt, és a főváros dunajobbpárti 7137. számú betétjébe került át. A helyrajzi szám pedig 2266-ról 6695-re változott.²⁸

24 Mindkét változásról: Bánrévy 6.jegyzetben i.m.

25 BFL VII.12.d. Budapest Székesfőváros I-III. kerületi járásbíróság telekkönyvi iratai. 7724. számú telekkönyvi betétlap.

26 Bánrévy 6.jegyzetben i.m.

27 Budapesti cím- és lakásjegyzék. XIX./1907/. p. 1182. Az Úri utca 39.sz. épületben lakott Gombár, az Úri utca 72.sz. épület lakásait így valószínűleg teljes egészében bérbe adta. Az épületünk ekkor Nádor tér 5.szám alatt szerepel a címjegyzékben.

28 Mindezekre a változásokra ld. a 25.jegyzetben idézet telekkönyvi betétlapot.

1928-ban még mindig báró Rubidó Zichy Iván tulajdonában van az ingatlan.²⁹

1934. január 9-én érdekes adásvétel történik: báró Rubidó Zichy Ivántól felesége gróf Zichy Erzsébet vette meg az épületet 60.000 pengőért.

1936. július 16-án a Magyar Nemzeti Bank titkos megbízásából Scossa Géza a Bank igazgató-helyettese vette meg az ingatlant, 105.000 pengőért.³⁰

A bank a az épületen végrehajtott – Scossa nevén futó – építkezések után, 1942. december 23-án íratta a nevére (azaz megvásárolta az igazgató-helyettestől) az ingatlant. A vételár ekkor is 105 000 pengő volt, amit a Bank nyilván nem fizetett ki Scossának.³¹

A ház a 2. világháború után a Magyar Nemzeti Bank tulajdonában maradt, majd 1952-ben államosították. Kezelői jogát a Fővárosi Elektromos Művek kapta meg.

Az épület azonosító számai

<i>év</i>	<i>telekkönyvi szám</i>	<i>helyrajzi szám</i>	<i>utcanév</i>
1696	51, 52		Herrengasse /Úri u./
1706			Herrengasse /Úri u./
1750	50 1/2		Herrengasse /Úri u./
1771	39		Herrengasse /Úri u./
1786	53		Herrengasse /Úri u./
1794	54		Herrengasse /Úri u./
1804	55		Herrengasse /Úri u./
1848-49			Batthyány utca
1856	161		Úri u. 72. / Nándor tér 5./ /Bástyasétány 41./
1870-es évektől		2266	Úri u. 72. - mf -
1924-től		6695	Úri u. 72. - mf -
1945 után		6695	Úri u. 72. /Kapisztrán tér 5./

29 Budapesti cím- és lakásjegyzék XXIX./1928/.p.51.

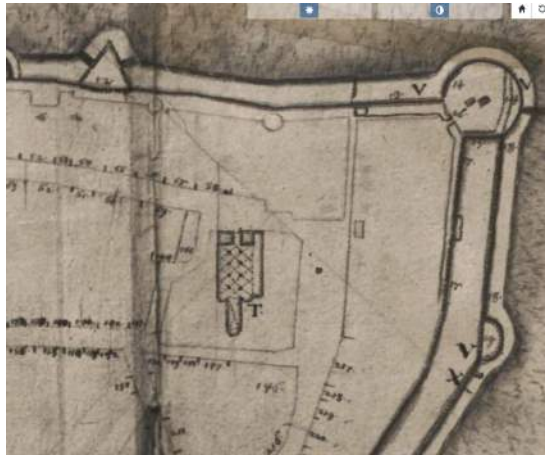

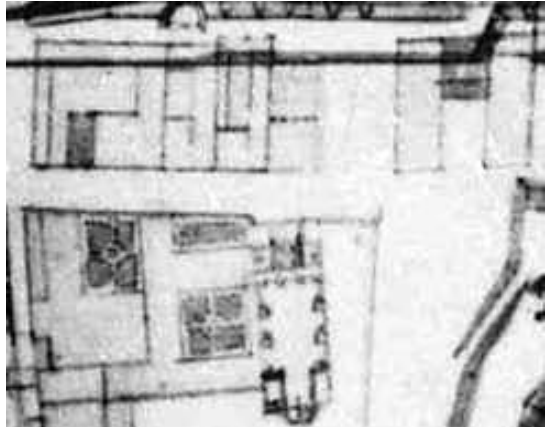
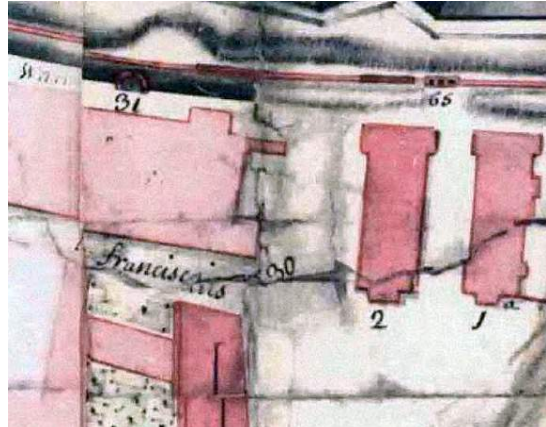
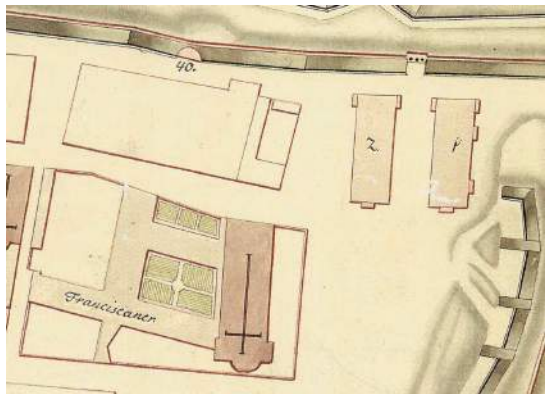
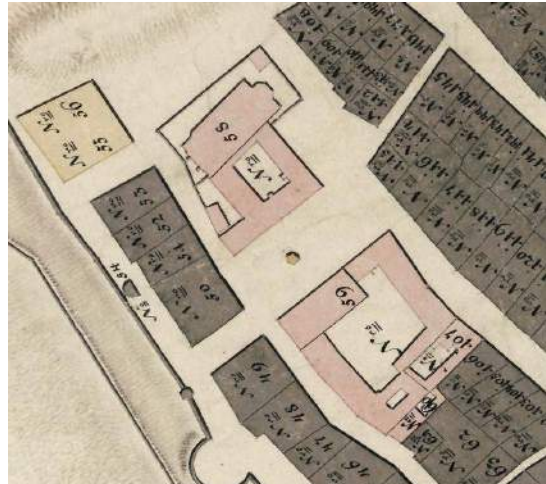
30 Bánrévy 6.jegyzetben i.m.

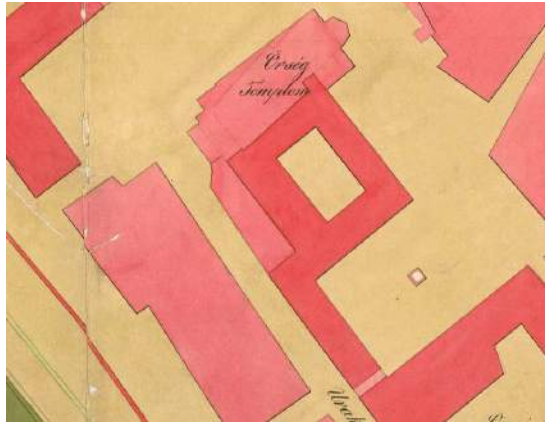
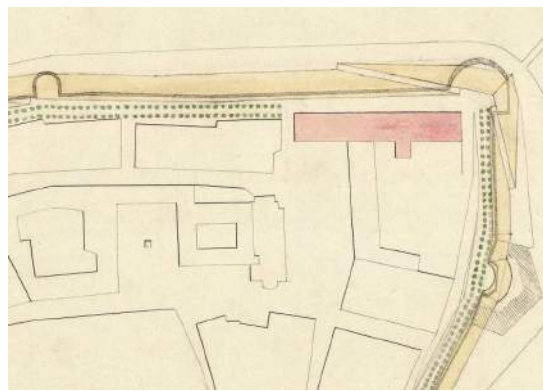
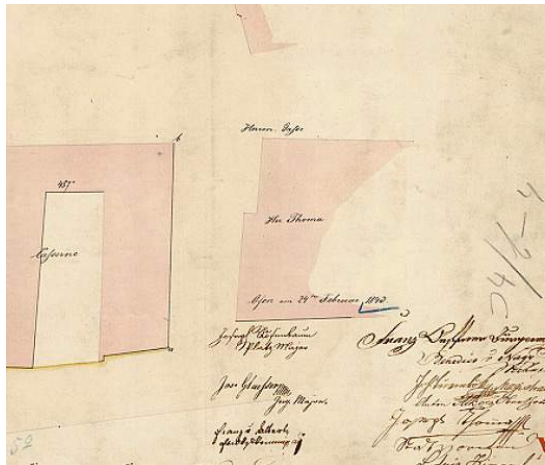
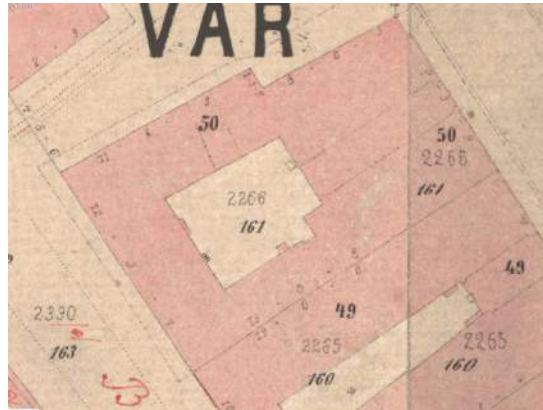
31 Az ide vonatkozó adatokat – melyek levéltári igazolással nem bírnak, a vonatkozó telekkönyv pedig megsemmisült – fentartással kezeljük: Szabó Balázs: Rejtélyes óvóhely a budai Várban <http://vgfszaklap.hu/lapszamok/2011/december/rejtelyes-ovohely-a-budai-varban>

Tóth Árpád sétány 39./

Az épület tulajdonosai

<u>birtok- szerzés</u>	<u>tulajdonos</u>	<u>jogcím</u>	<u>érték</u>
1686 után	Katonai Kincstár		
1750	Carl Joseph Ull és felesége:Magdalena	adományozás	
1755	Joseph Ebert és felesége:Theresia Carl	adósság átv.	5150 Ft 29 x
1777	Caecilia és Theresia Eberth		
1777	Joseph Hasslinger	vétel	3600 + 100 Ft
1819	Johann Hörmann /Herrmann/	öröklés	
1830	Thoma József és felesége Rukers Erzsébet	árverés	33,100 WW
1856	Thoma János Nándor és felesége:Oszwald Janka	öröklés	
1876	dr. Gombár Tivadar	vétel	24.621 Ft
1912	dr. Gombár Tivadar Orczy Gyuláné sz. G. Ilona Gözszy Tiborné sz. G. Mária Saly Ivánné sz. G. Angela Gombár Anna	öröklés	
1919	báró Rubidó Zichy Iván	vétel	330.000 korona
1934	báró Rubidó Zichy Ivánné gróf Zichy Erzsébet	vétel	60.000 pengő
1936	Scossa Géza	vétel	105.000 pengő
1942	Magyar Nemzeti Bank	vétel	105.000 pengő
1952	Magyar Állam	államosítás	

	
<p>1687</p>	<p>1696</p>
	
<p>1743</p>	<p>1749</p>
	
<p>1763</p>	<p>1786-1794</p>

	
<p>1820</p>	<p>19. sz. első fele</p>
	
<p>1843</p>	<p>1871</p>

Az épület a térképeken

ÉPÍTÉSTÖRTÉNET

Az Úri utcának a Szombatpiac felé eső részén a középkorban jeles családok bírtak ingatlannal: Hencfi Margit, Keserű Mihály boszniai, Csáky Miklós csanádi, Vetési Albert veszprémi püspök, Corvin János herceg.

Házunk helyén, pontosabban annak déli telkén – ahogy a telektörténetben említettük – a középkorban feltehetően a Mária Magdolna-templomhoz tartozó plébánia épület állt. *A plébánia épület a leírások szerint a templom bejáratával szemben, a saroktelek déli szomszédságában emelkedett. Első említését 1346-ból (1346. VI. 16.) ismerjük, majd 1352-ből, végül pedig csak a 15. század végéről és a 16. század elejéről. (1490. X. 4, 1518. VI. 17.)*³²

A Weidinger György és Horler Ferenc által közölt, a 2. világháború utáni falkutatások-eredményeit összegző várnegyed alaprajzán épületünk északi, Kapisztrán téri házfalánál jelöl középkori falat három helyen, az Úri utcai és Kapisztrán téri homlokzat sarkánál, a Kapisztrán téri homlokzat töréspontjánál és az utóbbi és a sétány sarkánál.³³ **(A2 kép)** Elképzelhető, hogy a Kapisztrán téri homlokzat előtti ásatás szintén találna középkori falakat, hiszen, mint említettük, a mai épület helyén az 1696-os Zaiger szerint két ház állt (az északinak csak egy részét fedi le a mai beépítés), és az alighanem a középkori telek beosztást követte.³⁴

Az első fontos információkat épületeinkről 1686 után az 1696-os Zaigernek, összeírásnak köszönhetjük. A délebbi, 51. számú épületről ezt írják: *Ain Haus in der herrn gassen hat im gesicht wie im ruckhen, 8 cl. an der rechten seften 16: und an der linckhen 16 cl. 4 sch. Ist bis auf die Fundament maur alles abgebrochen.*

Az északi, 52. számú épületről ezt jegyezték fel: *Ain Haus in der Herrn gassen hat im gesicht 5 cl. 3 sch., im Ruckhen 6 cl. 3 sch., an der rechten seithen 16 cl. 4 sch., und an der linckhen 17 cl. 1 sch. ist ganz öed.*³⁵

32 Végh András: Buda város középkori helyrajza I-II., (MONUMENTA HISTORICA BUDAPESTINENSIA XV.) Budapesti Történeti Múzeum Budapest, 2006–2008, I, 288; 4.3.7. Szt. Mária Magdolna egyház plébániája

33 Weidinger - Horler 5.jegyzetben i.m. 4.sz.melléklet.

34 Farbaky 1994

35 3.jegyzetben i.m. p.94.

Tehát az 51. számú telken egy ház állt, amely alapfalaiig le volt rombolva, a másik, 52. számú házhelyen is állt épület, de a leírásban teljesen puszta volt a terület. Mindkét esetben a középkori épületek tehát teljesen elpusztultak, ami a Várnegyed esetében ritka, hiszen többnyire legalább a földszinti boltozott helyiségek megmaradtak.

Az Úri utca 72. számú épület telkéről egy 1956-os építkezés során 14. századi cserépkorsó és 17. századi cserépbögre került elő, amely bizonyítja a telek használatának kontinuitását.³⁶

Buda 1703-ban újból szabad királyi város lett, s felélénkült újra az építő tevékenység is. Sajnos ennek ellenére a 18. század építési tevékenységéről alig maradtak adatok, mert a városi tanácsnak nem volt külön műszaki hivatala, amely az építési ügyekkel foglalkozott volna.

A 18. század első felében a katonai kincstáré volt a telek (telkek), amelynek építkezéséről nem tudunk, de bizonyára nem állt fél évszázadig, az 1750-es polgári birtokba adásig üresen. A 18. század elején legkésőbb állni kellett az Úri utcai traktusnak, ha nem is biztos, hogy végig boltozott helyiségekkel. (Az apró törtköves kapualji határoló falakon látható, hogy korábbi nyílás elé készült a mai fiókos dongaboltozat.) Nem véletlen, hogy a ház megmaradt archaikusabb szerkezeteit, a fiókos dongaboltozatot éppen a valószínűleg legkorábbi utcai traktusban találjuk: a kapualjban, valamint a tőle északra és délre eső két helyiségben. A 18. század harmincas éveitől a dongaboltozatokat fokozatosan kiszorította a csehboltozat, először a monumentális építészetben, majd később a lakóházépítészetben.³⁷ Úgy véljük a katonai kezelésből már a főhomlokzati traktussal bíró ház került ki, ezt a fiókos dongaboltozatok és az alábbi térképek is igazolni látszanak.

Johann Matthey 1743-as budai térképén a Mária Magdolna templommal szemben lévő hosszúkás telken az Úri utcai traktusban szaggatott vonallal épületet jelöl.³⁸ **(A3 kép)** Ez – összevetve a szomszédos, a mai Úri utca 70. sz. épület Úri utcai traktusának vonalával – megfelel a ma álló épület kapualj

36 BTM Adattár KO /Középkori Osztály/ IX. leltárkönyv /kislelet/ 56.87.1:17.századi cserépbögre

37 Andorné Tobiás Judit: A XVII-XVIII. századi Magyarország barokk templomépítészetének szerkezeti kialakulása és fejlődése. Építés- Építészettudomány VI./1974/. 3-4. sz. 341-384. Idézett hely: p.349.

38 Ld.a 9. jegyzetet.

hosszáig tartó területével. Ez a diszpozíció egybevág az 1871-es Marek térképen feltüntetetttel. (Ld. előbb a telektörténet végén.) A szaggatott vonal esetleg az épület állapotára utalhat, bár az említett szomszédos telek utcai traktusát is így jelöli, miközben az oldalszárnyakat folytonos vonallal, és nehezen képzelhető, hogy a főszárny rosszabb állapotban volt mint a szélsők.

François Langer 1749-ben készült térképe épületeket telken belül általában nem tüntet fel, itt sem. **(A 4 kép)** Ugyanakkor a háztömböt északról lezáró épületünk sajátos formát mutat: az Úri utcai, és a déli telekhatáron húzódó épületszárny mellett egy keskenyebb, a telek nyugati határán álló, az oldalszárnyhoz kapcsolódó épületet is láthatunk.³⁹ Ily módon ekkor U-alakú beépítésről beszélhetünk. A sétányon álló építmény a térképen jól láthatóan az Úri utcai szárny vonalán túllóg, talán itt kell keresnünk a mai Kapisztrán téri homlokzat érdekes törtvonalú magyarázatát.

Salgari de Salger 1763-as térképe⁴⁰ a fenti U-alakú elrendezést mutatja, azzal a különbséggel, hogy a telek északi határán kerítést ábrázol. **(A5 kép)** Eltűnik a kiszökellés, hogy majd csak a 19. századi térképeken bukkanjon elő, már a mai konfigurációval. Az Úri utcai és a déli szárnyat egyberajzolja, a sétányit azoktól megkülönbözteti. Ennek oka lehet eltérő minősége: vagy az emeletes és földszintes tömegeket választja el, vagy funkció (istálló, fészker), esetleg anyag (faépület, toldalék) alapján differenciál

1750. augusztus 8-án került Carl Joseph Ull és felesége birtokába a telek, akik feltehetően építkeztek, és öt év múltán talán éppen ennek eredményeképpen kellett megválniuk – az új vevő adósságátvállalásával – ingatlanuktól.

1755 és 1777 között nem valószínű a jelentősebb építkezés, az 5100 forintért megvásárolt házat kevesebért, 3700 forintért adták el.

Jelentős, az épület mai tömegét, és az 1938-40-es átépítésig a megjelenését eredményező építkezés 1784 és 1792 között folyt a házon, az építtető-tulajdonos Joseph Hasslinger volt.

Gróf Niczky Kristóf, a Helytartótanács elnöke 1783. december 9-én tudatta Buda város tanácsával, hogy a király: II. József a kormány székeket Pozsonyból Budára helyezi át és a hivatalok tisztviselői számára lakásról kell

39 Ld. a 10.jegyzetet.

40 BFL XV.16.a.203/cop 1. Raports Plan von der Vestung Ofen pro anno 1763. Xav. Salgari de Salger

gondoskodni. Buda város tanácsa örömmel fogadta a döntést, s felmérést készített az utak állapotáról, a beépíthető telkekről, a lakóházak befogadóképeségéről és bővíthetőségéről, illetve a kiadható helyiségekről.⁴¹

Épületünk esetében az 1784-es összeírás a földszinten két hálósobát, egy konyhát, valamint 8 fáskamrát tüntet fel, az emeleten 6 hálósobát, 1 konyhát, 1 lakószobát és 20 fáskamrát. Az udvaron 6 ló elhelyezésére alkalmas istálló van, és följegyzik: 6 szobával bővíthető az épület.⁴²

Az 1780-as években fellendültek az építkezések, ezért 1792-ben új kimutatást készítettek az időközben végzett építési tevékenységekről. A kimutatás szerint 1784-92 között 3500 forint értékben történt bővítés az épületen, amely a várban közepes mértékű beruházásnak számít, hiszen azok a 200 forinttól a húszezer körüli összegekig terjedtek, ugyanakkor ez az összeg majdnem akkora amennyiért Hasslinger 1777-ben megvette az épületet.⁴³

Ekkor épült az északi és a korábbi épületrész elbontásával (talán a nyugati fal részleges megtartásával) a ház hátsó, sétányra néző szárnya, mindkettő emeletesre. Az új földszinti helyiségek mindegyike csehsüvegboltozatos fedést kapott. Az emeleten szíma vonalú kőkonzolokkal alátámasztott függőfolyosó futott körbe copf mellvédráccsal.⁴⁴

Az új épületrész az udvar északnyugati sarkába helyezett külön lépcsővel közlekedett, természetesen a padlásig. A korábbi épületrész elegáns lizénás tagolású későbarokk architektúrát kapott, az újonnan emelt egyszerűbb kialakításával szemben.⁴⁵ A két épületrész külön közlekedőrendszere a tulajdonos és a bérlők elkülönítését szolgálta. A háziúr lakása legfeljebb egy vagy két szobával bővült a Kapisztrán tér felé.

1805-ben József nádor rendeletére egy újabb, az 1784-eshez hasonló részletes összeírást tartottak, mivel az országgyűlést újra Pozsonyból Pestre akarták helyezni. A még ekkor is Hasslinger tulajdonában lévő épület

41 Borsos László: Régi budai házösszeírások. Tanulmányok Budapest múltjából XIX. /1972/. pp. 57-78. Idézett hely: p.64.

42 Uo. I/2. melléklet.

43 Uo. II/1. melléklet.

44 Horler Miklós és mások: Budapest műemlékei. I. köt. Bp. 1955. p. 576; Genthon István: Magyarország műemlékei. Bp. 1951. p. 30.: "*copf rácsok a folyosón*". Genthon szerint az átalakítás 1941-ben, a háború utáni 1948-ban folyt le.

45 A lizéna tagolásos homlokzatokról ld.: Horler 2. jegyzetben i.m. p.144.

földszintjén két utcai és két udvari szobát regisztráltak. Az emeleten öt szoba nézett az Úri utcára, három az udvarra és egy a bástyasétányra. A konyhák közül kettő került a földszintre, s hasonlóan kettő az emeletre. Egy éléskamrát jegyeztek fel az emeleten. Két istállóról emlékezik meg az összeírás hét ló számára, valamint egy kocsiszínre (egy kocsi számára), két pincéről és két faskamráról. A felmérés italmérést is említ az épületben. A házba bekvártélyozható személyek tekintetében a felmérés címzetes püspököt jelöl meg.⁴⁶

Az 1784. évi adatokkal való összehasonlításból kitűnik: a ház jóval nagyobb lett, mind a szobák, mind az istállók terén. A második, 1805-ös felmérés adatai részben ellent mondanak a sétányi szárny kétszintes kiépítésének (az emeleten is egy szobát jelez az összeírás). A részleges emelet kiépítés ugyanakkor egy ekkora beruházásnál nem lett volna gazdaságos. A későbbi teljes kiépítés nyomtalansága persze nem bizonyíték, hiszen a 19. századi építési iratok és tervek nagyon hiányosak. Az istállók, kocsiszín viszont feltehetően éppen e hátsó sétányi épületrész földszintjén helyezkedhettek el.

A főhomlokzati, eredetileg szegmens- vagy kosáríves barokk kaput a 19. század első felében – feltehetően a tehetős Thoma család birtoklásának kezdetén – cserélték ki a mai, egyenes záródású, kőkeretes klasszicistára. Képi forrás a korábbi állapotról nem maradt.⁴⁷

A 19. század első negyedében ugyanakkor jelentős építkezés nem ment végbe a házon, a budai Baucomissio által 1811-1827 között engedélyezett 392 építkezés közt épületünk nem szerepel. Az építkezések üteme 1827-től 1845-ig lanyhult, mindössze 56 engedélyezett építkezéstről tudunk. Ez utóbbi időszak irat-és tervanyaga elveszett, nem tudjuk, de nem tartjuk valószínűnek, hogy a szabadságharc előtti évtizedekben történt építkezés az épületen.⁴⁸ Nem szerepel az épület a Budai Mérnöki Hivatal 1844-54 közötti listáján, illetve egy budai tanácsi iratban szereplő, az 1846-57 közötti építkezéseket nyilvántartó listán

46 Borsos 39. jegyzetben i. m. III/2.melléklet.

47 Ezen a véleményen van a kapu kérdésében Horler Miklós is. Horler 2.jegyzetben i.m.p.575.

48 Zakariás G.Sándor: Adatok Buda építészetéhez a XIX.század első felében. Tanulmányok Budapest múltjából XII./1957/. pp. 279-312.

sem.⁴⁹ Összefoglalva megállapíthatjuk, hogy 1811-1827-ig, illetve 1844-57 közt a házon jelentősebb átépítés nem zajlott.

A század végén készült Györök Leó festménye a Mária Magdolna templomról, amelynek háttérében látszik épületünk. **(R2 kép)** Az egyemeletes épület részletei azonban nem értékelhetők.⁵⁰

Az általunk ismert legrégebbi, az épület egy részét is mutató fotót 1894-ben Klösz György készítette a helyőrségi templomról.⁵¹ Házunk Kapisztrán téri szélső tengelye látszik, a földszinten üzletajtóval, az emeleten füles keretezésű, külső kifelé - belső befelé nyíló klasszicista ablakkal, a sarkon pilaszterrel, fent tagolt főpárkánnyal. **(R4 kép)** Erdélyi Mór 1900 körüli felvétele az épület sarokrészét mutatja, a lepusztult homlokzaton eggyel több pilaszter látszik. **(R5 kép)** Az épület földszintjén a téri oldalon Kovács Józsefné Fűszer Csemege üzlete nyílt, kétszárnyú ajtóval.⁵² Egy néhány évvel későbbi kép az Úri utcai sarok két tengelyét mutatja, tovább romlott állapotában. **(R6 kép)** Jól látszanak a füles ablakok, vasalataikkal, az egyik belső spalettával. A vakolat nagy részben az alapvakolatig lepusztult, láthatóvá vált az egyik ablak teherelhárító íve, az emeleten az építőkövek is előtűnnek.⁵³ Az 1910-es években tatarozott homlokzat Schmidt Albin fotóján mutatkozik.⁵⁴ **(R7 kép)**

Az épület átépítése 1938 és 1941 között

1939-41 között, báró Reichlin-Meldegg Tibor építészmérnök tervei szerint átépítették az épületet. Az 1938. május 27-én szignált, az épület akkori állapotát és a szándékba vett módosításokat rögzítő három tervlapja fennmaradt.⁵⁵ **(T1-4 kép)**

A tervekről jól látszik, hogy az épület tömege ekkor már megegyezett a maival, azaz a belső udvar köré szervezett mind a négy szárny emeletes volt. A

⁴⁹ BFL IV.1115. Buda város mérnöki hivatalának iratai: 299/1855. számú irat; illetve BFL IV. 1106/b. Budai tanácsi iratok 11729/1858.sz.irat.

⁵⁰ Györök Leó: Helyőrségi templom, 1884. BTM Kiscelli Múzeum tulajdona, jelenleg a BTM budavári épületének II. emeleti folyosóján. Leltári szám: 832. Anyaga: olaj, vászon. Mérete: 65x95 cm.

⁵¹ BFL XV.19.d.1 Klösz György felvételei

⁵² BTM Kiscelli Múzeum Fotótára 10758/6x9 negatív sz.

⁵³ Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, Budapest Gyűjtemény

⁵⁴ Fortepan

⁵⁵ BFL XV. 17. d. 329. 6695 hrsz.

földszinti alaprajzon szerepel az összes barokk-kori szerkezet: az Úri utcai szárnyban a korábbi fiókos dongaboltozatok voltak, a ház későbbi építési szakaszát a hátsó, sétányra néző szárny csehsüveg-boltozatai jelzik. Az Úri utcai szárny lépcsőháza a kapualj északi oldalának udvari végén nyílt, a pincelejárát az udvar délkeleti sarkából, a sétányi szárny emeletre vezető egykarú lépcsője pedig az udvar északnyugati sarkában helyezkedett el. Az Úri utcai traktus összes belső falát a felmérés bontandónak jelzi. Ekkor még megvolt az udvar négy oldalán körbefutó szíma vonalú konzolokkal gyámolított függőfolyosó. Az emeleti helyiségek boltozatlanok voltak.

A homlokzat felmérési tervein megfigyelhetjük, hogy a legkorábbi épületrész homlokzata – az Úri utcai szárny és ennek a Kapisztrán tér felől megfelelő szakasza – a földszinten sávozott volt, az övpárkány felett sima vakolat fedte, a tengelyközökben elhelyezett, koronázópárkányig felnyúló pilaszteres tagolással. Az egyenes záródású ablakokat a főhomlokzaton mindkét szinten füles szalagkeret vette körül. A Kapisztrán tér felé néző 3 tengelyes homlokzat-szakaszon csak az emeletiek körül volt füles szalagkeret, a földszinti nyílások – az 1. tengely mellékbejárata, és a 2-3. axis ablakai – keretezetlenek voltak. A kissé kiugró oldalhomlokzat a főhomlokzati tömeg architektúráját követte: a földszint itt is sávozott volt, az emeleti ablak füles keretezésű. A Kapisztrán téri homlokzat későbbi szakasza a földszinten 3, az emeleten 4 tengelyes volt, a sima, vakolt homlokzaton az első szakasz koronázó- és övpárkánya továbbfut. Az emeleti ablakokat tagolatlan szalagkeret veszi körbe, a földszintiek keretezetlenek. A Tóth Árpád sétányra néző, a földszinten 7, az emeleten 8 tengelyes homlokzat tovább egyszerűsödik: az övpárkány elmarad, a nyílások kialakítása és keretezése követi a Kapisztrán téri homlokzatét. **(T4 kép)**

Néhány nappal későbbi, 1938. június 1-i dátumot visel az ugyancsak báró Reichlin-Meldegg Tibor építész- és gépészmérnök által aláírt négy tervlap, amely az Úri utcai traktus átépítését célozza. A földszinten a régi lépcső megszüntetésével új lépcsőházat alakít ki a kapualj déli oldalán, sajnos az ott lévő, eredeti barokk fiókos dongaboltozatos szerkezet megszüntetésével. Az emeleten a korábbi fő- és válaszfalakat mind lebontották, a földemmel együtt. Teljes egészében megszüntették az udvari emeleti körbefutó függőfolyosót. **(T5-7 kép)**

A homlokzatokon három módosítás történt: az Úri utcai főhomlokzat középső axisába a korábbi egy ablak helyére két egymás melletti, füles szalagkeretezésű ablak került, ugyanez történt az Úri utcai szárny Kapisztrán téri homlokzat emeletének 3. tengelyében, valamint a Kapisztrán téri homlokzat 1. tengelyének bejáratát ablakkal helyettesítették. **(T8 kép)** A kérelmet a tulajdonos június 21-én terjesztette be a Műemlékek Országos Bizottsága elé jóváhagyásra. A MOB június 23-i jóváhagyása után a terveket a polgármester június 30-án fogadta el.⁵⁶ A kivitelezés idejéről nincsenek információink, lehet, hogy még az évben megkezdődött, de az is, hogy a sétányi szárny későbbi munkáival együtt zajlott.

A tulajdonos Scossa Géza ezek után a bástyasétányi épületrész átalakítását vette tervbe. Erre elsőként Lehoczky Gyula építészmérnök készített terveket. **(T9-13 kép)** A földszint nem változott túl sokat, de új lépcsőház készült a sétányi szárny déli végében, és az emelet belső beosztása teljesen átalakult. Az emeleten az udvar nyugati és északi oldalán egy zárt folyosó készült volna. Lehoczky homlokzatterveket is készített. **(T14 kép)** A hátsó szárny északi – Kapisztrán téri – homlokzatának emelete 8 kisméretű, timpanonokkal koronázott ablakkal nyílt meg, a sarkon ugyanilyen nyílt az újonnan létesített, konzolokkal alátámasztott sarokerkélyre. Megváltozott a földszint is: a korábbi 3 ablak helyén 6 nyílás jelenik meg. A 2. tengelyben félköríves záródású, kétszárnyú kaput jelöl a terv, a többi axisban kisméretű, egyenes záródású ablakokat. A Bástya sétányra néző homlokzat ritmusa az 1-6. tengelyben megmaradt, de az új sarokerkélyre ajtó nyílik a korábbi ablak helyett. A nyílások itt is új asztalosszerkezetet kaptak, amelyeknek terve is fennmaradt. A legjelentősebb változás a 7-8. tengelyben történt: a földszinten új mellékbejáratot és kis ablakot mutat a terv, felettük pedig egyenes záródású, kapcsolt ablakkal ellátott, konzolokkal alátámasztott, püspökszobros zárterkélyt.

A hátsó szárny udvari homlokzata is jelentősen átalakult. A korábbi öt tengelyt négy axis váltotta fel: a földszint 1. és 4. tengelyében ajtóval, a középső

⁵⁶ BFL XV. 17. d. 329. 6695 hrsz; Forster Központ, Adattár, MOB iratok. A terveket először a MOB fogadta el, (444/1938), majd a székesfőváros polgármesteri hivatala (311.079/1938-III.), 1938.június 30-án. Feltűnő a gyors ügyintézés, a felzeteken mindenhol a *Ma* utasítás olvasható.

két axisban ablakkal, az emeleten négy ablakkal. Valamennyi új nyílás félköríves záródású lett.⁵⁷ **(T15-21 kép)**

A Lehoczky-féle terveket 1938. október 27-én hagyta jóvá a polgármesteri hivatal, a Műemlékek Országos Bizottságának műemléki szempontból helyben hagyó véleményezése után.⁵⁸ A tulajdonos mellékelte a munkák költségvetését is, érvényesíteni szándékozva a rendkívüli házadó mentességről szóló törvény kedvezményeit.⁵⁹

Az építkezés azonban feltehetően nem kezdődött meg, mert Scossa 1939 szeptemberében újabb engedélyért folyamodott. A terveket most ismét báró Reichlin-Meldegg Tibor készítette. A csak alaprajzokat tartalmazó lapokon kisebb alaprajzi módosításokkal átrajzolta a Lehoczky-féle plánomot, elvetve a Kapisztrán téri mellékbejáratot és a sétány felőli feljárót. **(T22, 23 kép)** A terveket 1939. szeptember 26-án hagyta jóvá a főváros, a MOB kimaradt a folyamatból.⁶⁰ Utóbbi felveti a gyanút, hogy a Reichlin-Meldegg terv a Lehoczky-féle tervtől eltérő, már megépített állapotot legalizálta.

A sétányi szárny átépítése a Lehoczky-Reichlin-Meldegg-féle tervek alapján legkésőbb 1941 áprilisáig megtörtént, mert az év áprilisában terjesztette be Scossa az adómentesség igénybe vételéhez az elvégzett munkák számláit.⁶¹

Az átalakított épület 1940 körüli állapotát több fénykép is megőrizte. Így egy fotó a főhomlokzatot mutatja, a már kettős emeleti főaxis-ablakkal, egy másik a hátsó szárny északi homlokzatát, illetve egy harmadik a ház sétányi oldalát ábrázolja.⁶² **(R8-10 kép)** Két fénykép őrizte meg a bástyasétányi (akkor gróf Bethlen István sétány) szárny déli végében készült új fölépcsőház belső

57 A BFL XV. 17. d. 329. 6695 hrsz. Lehoczky nyílászáró tervei is.

58 BFL IV. 1409.c. Budapest Székesfőváros polgármesterének iratai, 316262/1938-III; Forster Központ, Adattár, MOB iratok, 566/1938

59 Magyar Törvénytár. 1929 évi törvénycikkek. Budapest, 1930, 326–332. XXIX. tc. Törvénycikk a rendkívüli házadómentességről. A házadó mentesség hatását a budai építkezésekre lásd: Kaiser Anna: Egy adókedvezményről. In.: Romantikus kastély. Tanulmányok Komárik Dénes tiszteletére. Hild-Ybl Alapítvány, Budapest, 2004. 541–551. (épületünk említése p. 549)

60 BFL IV. 1409.c. Budapest Székesfőváros polgármesterének iratai, 320.850/1939-III. A két tervlapot /földszinti és emeleti alaprajz/1 mint módosított terveket említik.

61 Forster Központ, Adattár, MOB iratok, 244/1941. Az építető 77.602 pengős számlájából 73.350-et találtak jogosnak.

62 Főhomlokzat: BTM Kiscelli Múzeum Fotótára 1459/ 13x18. neg. sz., Kozelka Tivadar felvétele. Északi homlokzat: Forster Központ, Fotótár 24.932. neg. sz., sétányi homlokzat északnyugat felől: 24931. neg. sz.

képét,⁶³ egy az udvar nyugati oldalát mutatja.⁶⁴ **(R11-13 kép)** Az újjáépített ház az Úri utcai házrészénél – a kapcsolt ablak kivételével – megtartotta eredeti jellegét, a sétányi és Kapisztrán téri homlokzatok újszerű, egységes, némiképpen az olasz Novecento historizáló változatának hatását mutatva. Nem ismerve az udvar korábbi állapotát, de az új megjelenést egységesnek, hangulatosnak, a történeti ízt is felmutatónak tartjuk. A belső képek, az immár egyéni használatra épített lépcsőjével, modern burkolataival, és különösen artisztikus lépcsőkorklátjával, az építettség igényességét mutatják.

Az eltitkolt munkák

A hivatalosan folyó építkezés egy nagyobb, titkos munkát takart. A Scossa-féle vásárlás mögött álló Magyar Nemzeti Banknak különleges céljai voltak az épülettel: óvóhelyet, trezortermeket szándékoztak a ház alá építeni, biztosítandó a háborús események alatti bankjegyforgalmi működést, a vezetőség és családtagjaik védelmét, és értékeinek egy részének itteni elhelyezését. A tervezést a bank műszaki hivatala végezte, vezetésével a neves geológust, Dr. Kadic Ottokárt, címzetes egyetemi tanárt és báró Reichlin-Meldegg Tibort, a bank műszaki hivatalának vezetőjét mint műszaki ellenőrt bízták meg.

A kapubejáróból balra nyíló földszinti helyiségeket átalakították, a második ablakot vakablakká alakították, és egy liftet építettek elé, mely a 15 méteres mélységbe szállította az utasokat és terheket. A helyiségből egy légóajtóval lezárt, meredek boltíves folyosót is nyitottak a 4 méter mélyen fekvő épített házi pincébe, a szomszéd 70-es ház téglaboltozatos barokk pincéjét is használatba véve. Az építkezést több egymás alatti szint kialakításával egészen 30 méteres mélységig folytatták.

A 15 méteres szinten két trezortermet alakítottak ki, a szóbeszéd szerint az egyik Magyarország aranytartalékának elhelyezésére a másik a Szent Korona védelmére szolgált volna. Valójában mindkettő általános értékmegőrző céljára készült. A 30 méteres szinten hatalmas, háromszintes trezort építettek. A pince rendszer teljes kiépítése 1942 decemberére készült el.

Építkezések a 2. világháború után

63 Forster Központ, Fotótár. Mindkét kép: 24.934. neg. sz.

64 Forster Központ, Fotótár 24.933. neg. sz.

A 2. világháborúban az épület súlyos károkat szenvedett. Tetőzete leomlott, többnyire a zárófödémrel együtt, s a homlokzatok is sok helyen megsérültek. Leomlott csaknem minden válaszfala is.⁶⁵ **(R16, 17 kép)** Már az ostrom után nem sokkal leszakadt a sétányi sarokerkély, a fal nagyobb darabját is magával rántva, és az északi homlokzat emeleti, nyugatról számított második tengelyében is a főpárkányig futó falszakasz. Ez összefüggésben lehet a mai Hadtörténeti Intézet oda eső falának leomlásával.⁶⁶ **(R18-19 kép)**

1946-ban a Magyar Nemzeti Bank műszaki hivatala, Tattay/??/ építész tervei szerint helyreállította az épületet.⁶⁷ **(T24-29 kép)**

Az átépítéssel két 4 szobás, egy 3 szoba-hallos, egy 3 szobás, egy 2 szobás és egy egyszobás lakás került kialakításra. Az Úri utcai főhomlokzatnál és a beforduló északi homlokzatrésznél a formákat leegyszerűsítették, elhagyták az emeleti pilaszteres architektúrát, a földszinti és emeleti füles ablak-kereteléseket egyszerűbbre formálták. A hátsó épületszárny Kapisztrán téri homlokzatán az Úri utcai nyílásrendszert vezették végig, megszüntetve ezzel az 1940-41-es kisméretű, timpanonos ablakokat. A korábban 5 tengelyes földszinti homlokzatszakasz 4, a korábban 9 tengelyes emeleti homlokzatszakasz pedig 5 axisos lett. A Tóth Árpád sétányról nyíló bejáratot megszüntették, helyén két, a többi földszinti ablakkal megegyező kialakítású ablakot nyitottak. A zárterkélyhez kapcsolódó szobortalapzatot és a rajta álló püspökszobrot eltávolították. Az 1946. április 1-i datálású terveket a polgármester jóvá is hagyta, de volt egy módosított terv is, amely végül megvalósult, ez június 26-ára készült el. Az eredetihez képest belső alaprajzi változások történtek, a legjelentősebb módosítás a hátsó szárnyban történt. Ennek udvari oldalához elliptikus alaprajzú lépcsőházat toldottak.⁶⁸

65 Forster Központ Fotótár 31.006 poz. sz., illetve Hild-Ybl Alapítvány archívuma 147-3 neg. sz. A háborús pusztításról: ld. a tervező: Tattay műleírását: Fővárosi Tervtár Úri u. 72., 6695. hrsz. tervecsomó 1946-os Magyar Nemzeti Bank helyreállítási tervekben.

66 Fortepan

67 BFL XV. 17. d. 329. 6695 hrsz, Magyar Nemzeti Bank Műszaki Hivatal és Sipos Béla építőmester és Tattay építész által aláírt 1946-os tervek. Az 1952-es államosításról az Elnöki Tanács törvényerejű rendelete intézkedett: Benda Kálmán /főszerk./: Magyarország történeti kronológiája IV. köt. Bp.1982.p.1063.

68 BFL XV. 17. d. 329. 6695 hrsz; BFL IV. 1409.c. Budapest Székesfőváros polgármesterének iratai, 313.473/1946-III. Módosított tervek 318.763/1946-III.

Az épület alatti kiterjedt pincerendszerben állítólag a Magyar Nemzeti Bank trezorját helyezték el: itt raktározták az ország aranykészletét. A ház pincéinek ezen funkciója az 1950-es években megszűnt, a Magyar Villamos Művek Tröszt Országos Villamos Teherelosztó központja vette használatba az épületet.⁶⁹

1960-ban az Erőmű Beruházási Vállalat antennatornyot tervezett az udvarba⁷⁰, ezt 1990 után lebontották. Ugyancsak 1960 áprilisában a földszint 2. és I. emelet 9. lakás átalakításának az Erőmű Tröszt Beruházási Osztály által készített terveit hagyta jóvá az I. kerületi tanács.⁷¹

1967-ben Szabó J. és Várbíró Gy. /ERŐTERV/ tervezte a ház alatti kétszintes pincében a gyöngyösi központhoz kapcsolódó hírközlési központot. A szomszédos, Uri utca 70. sz. ház téglaboltozatos barokk pincéjével kapcsolták össze a ház pincerendszerét, a Műemlékfelügyelőség tiltása miatt, úgy, hogy a padozatot mélyítették mintegy 1,30 méterrel. A nagyméretű teret az újonnan kiépített lépcső osztotta meg. Ezzel az építkezéssel alakult ki a mai, 1534 négyzetméter alapterületű, majd 450 méter hosszú folyosó- és üreg rendszer.⁷²

A Magyar Villamos Művek 1969-ben felújította az épületet, ahol 13 szolgálati lakást alakított ki.⁷³ Vélhetőleg ekkor alakították ki a déli szárnyban elhelyezkedő tetőtéri lakást. (T1-T4)

1980-ban újabb színterv készült a homlokzat színezésére. Dr. Nemcsics Antal, a Budapesti Műszaki Egyetem Építészettörténeti Intézetének munkatársa készítette, és a műemlék felügyelőséghez beadott anyagban szerepelnek a ház korábbi színezései is.⁷⁴ (Az intézet a Várnegyed összes épületének homlokzati színét megtervezte.) Ez, általunk nem ismert forrásból, részletesen elősorolja a fal, a tagozatok, a fa- és kőmunkák 1902-ből, a 2. világháború előtti időből, illetve a felújításkor meglévő színét. Mai szemmel megmosolyogtató az az áltudományos igyekezet, amivel a tervezés szempontjait próbálták

69 Kiss István - Jeney Lajos /TTI-Eurovia/ hasznosítási tanulmánya a Budapest I. Uri u.72.sz. alatti épületre és pincerendszerre. Bp.,1992. p. 8.

70 BFL XV. 17. f. 358. 275. doboz

71 BFL XV. 17. d. 329. 6695 hrsz. Tervek a fszt. 2. és I. em. 9. lakás átalakítására. Jóváhagyta: I. ker.Tanács VB. Építési és Közlekedési Osztály, 1960. IV. 13.

72 BFL XV. 17. f. 358. 275. doboz. Szabó J. - Várbíró Gy. /ERŐTERV/ tervei /1967. VI./

73 Uo., levelezés.

74 BFL XV. 17. f. 358. 228. doboz

meghatározni.⁷⁵ Bár dokumentuma nem maradt fenn, a tatarozás valószínűleg megtörtént.⁷⁶

	1902	A két világháború között	1979	1980-as színterv	Jelenlegi állapot
Homlokzati falfelületek	sárga	sárga	világos szürkés, caputmortum	Pompadour sárga (okker)	sárga
Főpárkány	sárga	sárga	hideg fehér	nápolyi sárga (vanília)	fehér, sárga
Osztópárkány	sárga	sárga	hideg fehér	nápolyi sárga	fehér
Ablakkeret	n.a.	sárga	hideg fehér	nápolyi sárga	fehér
Kapukeret	n.a.	sárga	banánzöld	banánzöld	természetes, sárgás kőszín
Lábazat	n.a.	téglavörös	banánzöld	banánzöld	természetes, sárgás kőszín
Egyéb tagozat (konzolok?)	n.a.	banánzöld	n.a.	nápolyi sárga	fehér
Kémény	n.a.	zöld	téglavörös	téglavörös	téglavörös
Ablaktok	zöld	fehér	tojáshéj sárga	mély zöld	fehér
Ablakszárny	zöld	zöld	tojáshéj sárga	meleg fehér	fehér
Kapuszárny	n.a.	fekete	empier sárga	mély zöld	dióbarna
Ablakrács	n.a.	szürke	tojáshéj sárga	szürkés zöld	fehér
Ereszcsatorna	n.a.	szürke	szürke	mély zöld	fehér (nagy része lekopott)
Ejtőcsatorna	n.a.	n.a.	szürke	n.a.	fehér (nagy része lekopott)

A ház építéstörténetének legutolsó, adatolható eseménye a Tóth Árpád sétányi szárny padlásterének részleges beépítése volt 1986-ban, amely az alatta

⁷⁵ Uo. A tervezés szempontjai szerint előnyben részesített színparaméter intervallumok. A színbehatárolás szempontjai: városképi szerep; korábbi színmegjelenésre vonatkozó műemléki adatok; az épülethomlokzat stílusa, történeti színpreferencia; a homlokzat méretei, arányai; a homlokzat tagoltsága; a homlokzatra való rálátás; az épület funkciója; mai színigényeink; a homlokzat tájolása. Mindezek a kategóriák aztán a színezettség, a telítettség és a világosság szempontjából arányszámok formájában jelennek meg, és az egész koronája az eredmények grafikus megjelenítése: Összesített színbehatárolás a színezettség, a telítettség és a világosság színparamétereire vonatkozóan.

⁷⁶ A Pompadour-sárga vakolatszínezés jól látszik az Úri utca 1. tengelyének földszintjén, a lehullott új vakolatréteg alatt.

levő, (E20-E23 helyiségekből álló) I. emeleti lakást bővítette ki (a T5-T9 helyiségekkel). A terveket Tóth Tibor építőmérnök készítette. A háromállósékes fedélszék oszlopaihoz csatlakozóan ALBAFAL gipszperlit lapokból építették meg a lakás körítőfalait. Az átalakításkor a tetősíkba illeszkedő öt új ablak készült az udvari oldalon a Fővárosi Műemléki Felügyelőség jóváhagyásával.⁷⁷

Az ezredforduló környékén újra tatarozták a homlokzatot, ennek eredménye a ma is látható állapot.

⁷⁷ BFL XV. 17. f. 358. 228. doboz. az FMF 1980-ban még nem adta meg a tető-térbeépítési engedélyt, majd 1985-ben hozzájárult az átalakításhoz. /Építtető: Csigi Annamária, tervező Tóth Tibor építésmérnök./ Nem engedélyezte viszont Barát László, ugyancsak 1980-ban benyújtott tetőtér beépítési kérelmét.

MŰEMLEKI VÉDETTSÉGE

Szerepel az épület az 1949-es első hivatalos műemlékjegyzékben, rangsorolás nélkül, mivel ez a jegyzék még nem tüntet fel védettségi kategóriákat.⁷⁸ A Budapesti Városépítési Tervező Iroda által 1952-ben félhivatalosan szerkesztett,⁷⁹ csak a fővárosra vonatkozó műemlékjegyzékben másodrendű műemlékként szerepel. /A jegyzék terminológiája szerinti I. rendű műemlék = műemlék, a II. rendű műemlék = műemlékjellegű kategóriával egyenértékű./ Változatlanul II. rendű műemlékként tünteti fel az épületet a jegyzék 1955-ös második, javított kiadása is.⁸⁰ Mivel az 1953-ban hivatalosan kiadott országos jegyzék - amelyben épületünk nem szerepel - csak az I. rendű műemlékeket tartalmazza,⁸¹ az 1960-ban kiadott, ekkor már teljes, hivatalos műemlékjegyzék megjelenéséig a BUVÁTI jegyzékek szolgáltak Budapesten a műemlékhatósági gyakorlat alapjául.

Az 1960-ban megjelent műemlékjegyzékben, amelyet az építésügyi miniszter 120.344/58.sz. alatt hagyott jóvá, épületünk műemlékjellegű minősítéssel szerepel,⁸² s így van feltüntetve az 1967-ben kiadott, csak Budapestre vonatkozó módosított jegyzékben is.⁸³

Műemlék jellegüként van nyilvántartva az épület a 1976-os új, országos műemlékjegyzékben,⁸⁴ valamint annak Budapestre vonatkozó, önállóan megjelent részében is.⁸⁵

78 Genthon István - Zakariás G. Sándor: Budapest mű- emlékjellegű építményeinek jegyzéke. Kézirat gyanánt /sokszorosítás/. Bp. 1949. p. 17.

79 Budapest műemléképületeinek jegyzéke. Budapest városépítési és műemléki vizsgálata. Bp. 1952. Budapesti Városépítési Tervező Iroda /sokszorosítás/. p. I/8.

80 Budapest műemléképületeinek jegyzéke /II.javított kiadás/. Budapest városképi és műemléki vizsgálata. Bp. 1955. Budapesti Városépítési Tervező Vállalat /sokszorosítás/. p.30.

81 Műemlékjegyzék az 1953. júniusi állapot szerint. Bp. 1953. Kiadja a Népművelési Minisztérium Múzeumi Főosztálya. /sokszorosítás/

82 Országos Műemléki felügyelőség: Műemlékjegyzék. Bp. 1960. p. 27.

83 Fővárosi Műemlékfelügyelőség: Budapest műemlékjegyzéke. Bp. 1967. p. 24.

84 Magyarország műemlékjegyzéke. Összeállította az Országos Műemléki Felügyelőség. Bp. 1976. p. 27.

85 Budapest műemlékjegyzéke. Összeállította a Fővárosi Műemlékfelügyelőség. Bp. 1976./ paginálatlan/

Az 1990-ben publikált országos műemlékjegyzékbe⁸⁶ és annak budapesti összeállításba⁸⁷ műemlék jellegüként került be, 15907-es nyilvántartási számon.

2005-ben II. kategóriájú műemlékként tartották nyilván.⁸⁸ Jelenlegi státusza műemlék.

86 Magyarország műemlékjegyzéke. Bp.1990. /15907 számon/ /paginátlan/.

87 Budapest műemlékjegyzéke. Összeállította az Országos Műemléki Felügyelőség. Bp. 1990.

88 KÖH nyilvántartás

ÉRTÉKLELTÁR**Homlokzatok (H1-24. kép)**

Az épület architektúrájának rendszerében, tömegében, egyes szerkezeteiben őrzi a későbarokk ház értékeit, de a ma látható állapot részleteiben a háború utáni helyreállítás eredményeképpen jött létre. Az 1946-os helyreállítás két irányban hatott. Egyrészt jelentősen leegyszerűsített formában rekonstruálta az Úri utcai épületrész homlokzati megjelenését, míg a hátsó épületrész esetében megszüntette az 1940-es évekbeli átalakítás nyílásformáit, visszatérve a későbarokk nyílásrendszerhez, ám megtartva a Tóth Árpád sétány felől a sarok- és a zárterkélyt. Az Úri utcai épülettömb 18. századi füles nyíláskereteléseinek formáját az 1938-41 közötti átépítések még megtartották, a háború utáni helyreállítások ezeket is leegyszerűsítették.

Az udvari homlokzatok 19. századi nyílásformáiról nincsenek adataink. A jelenlegi nyílaskiosztás az 1941-es átalakítás eredményeképpen született. Az 1946-os helyreállítás idején keletkezett a Tóth Árpád sétány felőli szárnyhoz csatlakoztatott lépcsőház. **(H21. kép)** Az emeleti nyílásformák az 1941-es állapotnak megfelelőek, a földszinten több utólagos átalakítás történt; az asztalosszerkezetek mind a háború után, vagy a 20. század második felében keletkeztek.

K1 – Lábazat (H1-7. kép)

Az utcai homlokzatokon körbefutó, mészkőlap lábazat. A háború utáni helyreállítás idején készült.

K2 – Kapu kőkeretelése (H10. kép)

Hornyolt tagozatos mészkő szalagkeret, két oldalán kerékvetőkkal.

K3 – Osztópárkány (H11. kép)

Egyszerű, vakolt szalagpárkány.

K4 – Főpárkány (H11. kép)

Egyrészes, vakolt főpárkány.

K5 – Sarokarmírozás (H9. kép)

Középkori kőmaradványokat bemutató armírozás a Kapisztrán tér-Tóth Árpád sétány sarkán.

K6 – Sarokerkély (H7-8., H18. kép)

Az 1941-es átalakítás során kialakított, zömök, fekvő konzolokon nyugvó sarokerkély. Az erkélylemez homlokoldala hullámos, az erkély mellvédje egyszerű pálcátagos rács. Az 1940 körüli felvételen (R10. kép) jól látszik, hogy a konzolok a jelenlegi kissé tört vonalú kialakítás helyett szépen íveltek voltak, és felületük hornyolt volt. Az erkély mellvédrácsának pálcátágjai a lépcsőházi korlátokkal megegyező, golyós díszűek voltak. Ezeket a részleteket 1946-os helyreállítás megszüntette, csakúgy, mint az erkély felé a Kapisztrán tér felőli homlokzaton nyíló kicsiny, timpanonos ablakot.

K7 – Zárterkély konzolokkal (H4. kép)

A nyugati épülettömb Úri utcai épületrész elé kiugró részén 1941-ben kialakított, konzolokkal alátámasztott zárterkély. Az erkélylemez hullámos, a konzolok itt íveltek, de a vájatosítás ezekről is hiányzik. Az 1946-os helyreállításkor kicsiny, timpanonos ablakát megszüntették. (R9. kép) Az erkélyre a sétány felőli oldalon egyenes záródású ajtó nyílik.

K8 – Zárterkély konzolokkal (H20. kép)

A Tóth Árpád sétányra néző homlokzat emeletének utolsó három tengelyében az 1941-ben kialakított zárterkély látható. A zárterkély konzoljai itt is ívesek, felületükről hiányzik a vájatosítás. A zárterkélyben három keskenyebb, könyöklőjükkel összekapcsolt, egyenes záródású ablak nyílik.

K9 – Hármaskély (H19. kép)

A Tóth Árpád sétányra néző homlokzat földszintjének 7-9. tengelyében a háború utáni helyreállításkor az 1941-es bejáratot és lépcsőházat megszüntetve az emeleti zárterkély nyílásainak mintájára három keskenyebb, könyöklőjükkel összekapcsolt, egyenes záródású ablakot alakítottak ki.

K10 – Ablak (H16. kép)

A nyugati épülettömb Kapisztrán térre és Tóth Árpád sétányra néző földszinti nyílásai keretezetlen, kő könyöklővel ellátott, egyenes záródású ablakok, ráccsal.

K11 – Ablak (H17. kép)

A Kapisztrán téri homlokzat és a Tóth Árpád sétányi homlokzat emeleti ablakai keretezetlen, egyenes záródású ablakok, zsalugáterrel.

K12 – Ablak (H14-15. kép)

Az Úri utcai épülettömb minden földszinti és Úri utcai homlokzatának emeleti ablaka egyenes záródású, kő könyöklővel és vakolt szalagkerettel ellátott nyílás.

K13 – Kettős ablak (H13. kép)

Az Úri utcai homlokzat 3-4. tengelyében elhelyezkedő két ablak könyöklőpárkányukkal összekapcsolódik. Ezt a formát 1938-ban kapta az emeleti középrész, az 1946-os helyreállítás pedig továbbvitte.

Belső

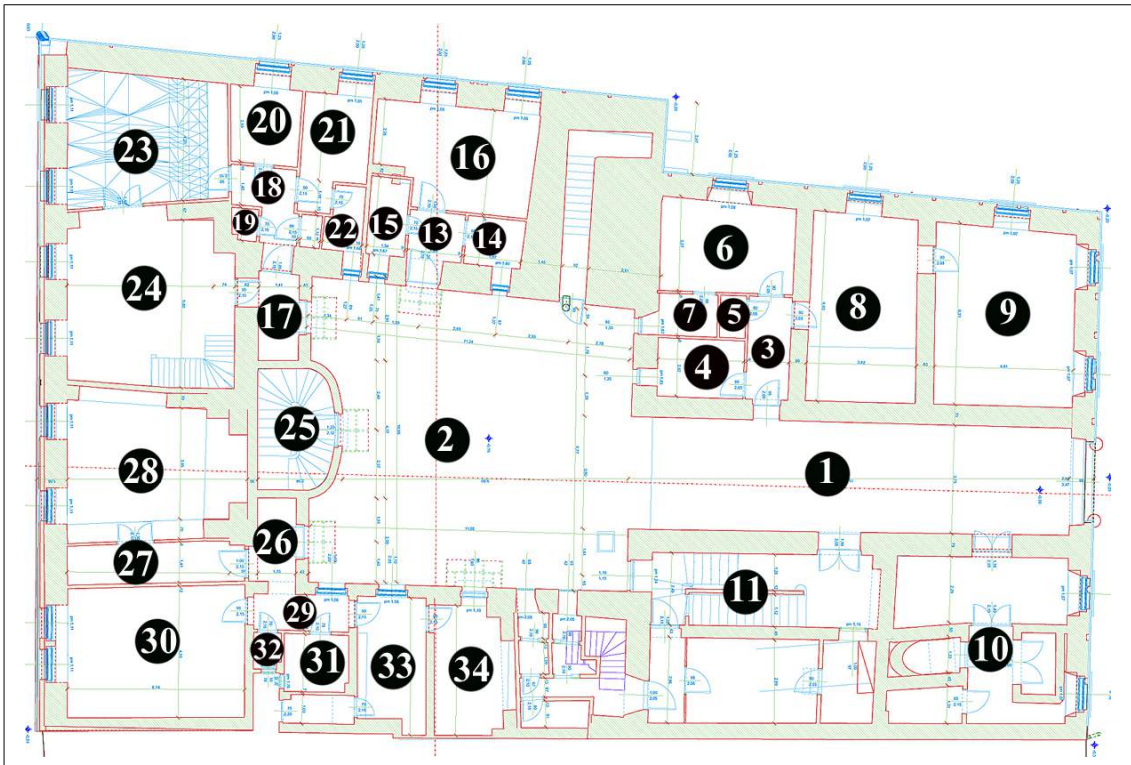
Az eredeti térszerkezet számos átalakításon ment keresztül. Egyrészt az 1938-41 közötti átépítések, másrészt a II. világháború pusztítása, harmadrészt a 20. század második felében lezajlott lakás kialakítások rombolták a barokk térszerkezetet. Az emeleten a válaszfalak és a födém mind 20. századiak, csupán a földszinti boltozatos helyiségek őrzik a történeti térszerkezet nyomait. Ezek a boltozatok – a fiókos dongaboltozatok az F1 kapualjban és a kapualj két oldalán elhelyezkedő F8, F9, F10 helyiségekben, a csehsüvegboltozatok a Tóth Árpád sétány felőli szárny két helyiségében – F23 és F28 –, és a déli szárny két helyiségében – F33 és F34 – megosztott keresztboltozat – mindenképpen megóvandó, és a jelenleg feldarabolt boltozatos helyiségek egységének helyreállítása tanácsos lenne.

Barokk kori épülettartozék nem található már a házban. A nyílászárók asztalosszerkezetei mind a II. világháború után készült pótlások, a lakások belső nyílászárói még későbbi, jellegtelen ajtók. Legkorábbi – az 1938-41 között lezajlott építkezés termékei – épülettartozékok a két lépcsőházban található: a golyós díszű, pálcátagos korlátok. A kapualj bal oldalán nyíló, F11 lépcsőház korlátja eredeti helyén és állapotában van meg, a tetőtérbe vezető kiegészítéssel, a hátsó szárnyban elhelyezkedő F25 háború után épített lépcső korlátja másodlagos elhelyezésű, az 1940-41-ben a Tóth

Árpád sétányról nyíló, az 1946-os helyreállításkor megszüntetett lépcsőházból származik. Ezeknek a részleteknek a megtartását javasoljuk.

Jellemző nyílászárótípusok:

- 1. típusú ablak (H25-26. kép):** egyenes záródású, kapcsolt gerébtokos, középben felnyíló ablak, szárnyanként 2-2 vízszintes üvegosztó bordával. Diópántos, T-fordítókkal.
- 1/a. típusú emeleti ablak (H27-28. kép):** egyenes záródású, kapcsolt gerébtokos, középben felnyíló ablak, szárnyanként 2-2 vízszintes üvegosztó bordával. Diópántos, T-fordítókkal, zsalugáterrel.
- 1/b. típusú ablak (H29-31. kép):** egyenes záródású, kapcsolt gerébtokos, középben felnyíló ablak, szárnyanként 2-2 vízszintes üvegosztó bordával. Diópántos, T-fordítókkal, belső spalettákkal.
- 2. típusú ablak (H32-33. kép):** félköríves záródású, gerébtokos, kapcsolt szárnyú, középben felnyíló ablak, szárnyanként egy függőleges és két vízszintes üvegosztó bordával. Diópántos, T-fordítókkal.
- 3. típusú ablak (H34-35. kép):** egyenes záródású, kapcsolt gerébtokos, középben felnyíló ablak, szárnyanként 3-3 vízszintes üvegosztó bordával. Diópántos, T-fordítókkal.
- 4. típusú ajtó (H36-37. kép):**
Egyszárnyú, egyenes záródású ajtó, egyenes záródású felülvilágítóval. Külső oldala mintás zsaluzású, gazdag profilozású, hornyolt eresztékes borítással.
- 5. típusú ablak (H38-39. kép):** kapcsolt gerébtokos, egyszárnyú, egyenes záródású, kisméretű szellőzőablak, két vízszintes üvegosztó bordával. Diópántos, félfordítókkal.



Földszint felmérési rajza, 2015, Geo Link 3 Kft.

Földszint

F1 – Kapualj (H 10., H40-43. kép)

Fiókos dongaboltozatos kapualj, amely az Úri utcai homlokzat közép-tengelyében nyílik, és a belső udvarhoz vezet. **Fiókos dongaboltozata** a legkorábbi építési fázisból, a 18. század közepéről származik. A padozatát aszfalt borítja. Az Úri utcáról nyíló kapuja egyenes záródású, két nagy szárnyal, a jobb oldalra akasztott íves záródású gyalogbejárati ajtóval. A kapuszárnyak külső oldala mintás zsaluzású, gazdag profilozású, hornyolt eresztékes borítással. A kapu – csakúgy mint az összes többi homlokzati nyílászáró – a háború utáni helyreállítás idején készült. A kaput az utca felől hornyolt, kő szalagkeret veszi körül, két oldalán kerékvetők.

F2 – Belső udvar (H21-24. kép)

Trapéz alakú belső udvar, aszfalt burkolattal.

F3 (H44-46. kép)

Az F1-ből egy kő- és egy műkölépcsőfok közvetítésével nyíló, síkmennyezetes, mozaiklap padlóburkolatos helyiség. Ajtaja egyenes

záródású, külső oldala átlós zsaluzású, a 20. század második feléből, előtte rács.

F4 (H47-48. kép)

Az F3-ból nyíló, síkmennyezetes, metlachi padlóburkolatos és kerámiacsempe falburkolatos fürdőszoba. Ajtaja egyszárnyú, vésett táblás, az udvar felé egyszárnyú, egyenes záródású ablakkal nyílik.

F5 (H49-50. kép)

Az F3-ból nyíló, síkmennyezetes, kerámiacsempe fal- és padlóburkolatos fürdőszoba. Ajtaja egyszárnyú, vésett táblás.

F6 (H51-53. kép)

Az F3-ból nyíló, síkmennyezetes, kerámiacsempe padlóburkolatos helyiség. A Kapisztrán tér felé egy darab 1/b típusú ablakkal néz, F3 felé nyíló ajtaja egyszárnyú, egyenes záródású, vésett táblás, felső harmada üvegezett.

F7 (H54. kép)

Az F6-ból nyíló, síkmennyezetes, kő padlóburkolatos helyiség. Az F6-ból egyszárnyú, egyenes záródású, üvegezett ajtóval nyílik, az udvar felé egyszárnyú, egyenes záródású, kapcsolt szárnyú ablakkal nyílik, az ablak előtt vasrács.

F8 (H55-57. kép)

Az F3-ból nyíló, parketta padlóburkolatos szoba. A kapualj felől rövid, kosáríves dongaboltozat fedi, az utca felől síkmennyezet. A Kapisztrán térre egy darab 1/b típusú ablakkal néz, F3 felé nyíló ajtaja egyszárnyú, egyenes záródású, vésett táblás.

F9 (H58-60. kép)

Az F8-ból nyíló, **fiókos dongaboltozatos**, parketta padlóburkolatos szoba. A Kapisztrán térre egy darab, az Úri utcára két darab 1/b típusú ablakkal néz, az F8 felé nyíló ajtaja egyszárnyú, egyenes záródású, vésett táblás.

F10 (H61-65. kép)

Az F1 kapualjból kétszárnyú, egyenes záródású, felső kétharmadában üvegezett ajtóval nyíló, **fiókos dongaboltozattal** fedett, PVC padlóburkolatos helyiség. Az eredeti – 18 századi, **barokk dongaboltozattal** fedett – teret feldarabolták. Az 1938-as átalakításkor nyugati falát keleti irányban elhúzták, és felépítették az F11 lépcsőházat. Az 1946-os terveken már a mai, pincébe vezető lépcsőház és liftház is szerepel. A tér felszabdalása és

beépítése miatt a dongaboltozatot csonka. Az Úri utca felé két darab 1/b típusú ablakkal néz.

F11 – Lépcsőház (H66-71. kép)

Az F1-ből kétszárnyú, egyenes záródású, 3 x 2 osztatú felülvilágítóval ellátott, felső kétharmadában üvegezett ajtóval nyíló, síkmennyezetes lépcsőház. Az emeletre kétkarú, húzott lépcső vezet. A lépcsőfokok stokkolt felületű műköből készültek, a pihenőben kerámiaburkolat van. A lépcsőt műkö lábazat, és golyós pálcátagokból álló, alumínium fogódzós korlát kíséri, amely az 1938-as átalakítás korabeli. A lépcsőház a földszinten egy darab kétszárnyú, középen felnyíló, egyenes záródású ablakkal, az emeleten egy darab 2. típusú ablakkal nyílik az udvar felé.

F12 – Pince lépcsőház (H72-73. kép)

Dongaboltozatos helyiség, egyszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyílik az udvarról.

F13 (H74-75. kép)

Az F2-ről egy darab 3. típusú ajtóval nyíló, mozaiklap padlóburkolatos, síkmennyezettel fedett helyiség.

F14 (H76. kép)

Az F13-ből egyszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, síkmennyezetes, kerámiacsempe falburkolatos, PVC padlóburkolatos konyha. Az udvar felé egy darab 5 típusú ablakkal nyílik.

F15 (H77-78. kép)

Az F13-ből egyszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, síkmennyezetes, kerámiacsempe falburkolatos, metlachi padlóburkolatos fürdőszoba. Az udvar felé egy darab 5 típusú ablakkal nyílik.

F16 (H79-80. kép)

Az F13-ből egyszárnyú, egyenes záródású, felső kétharmadában üvegezett ajtóval nyíló, síkmennyezetes, parketta padlóburkolatos szoba. A Kapisztrán tér felé két darab 1/b típusú ablakkal néz.

F17 (H81-83. kép)

Az F2-ről egy darab 3. típusú ajtóval nyíló, mozaiklap padlóburkolatos, síkmennyezettel fedett helyiség.

F18 (H84-85. kép)

Az F13-ból egyszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, mozaiklap padlóburkolatos, síkmennyezettel fedett közlekedőhelyiség.

F19 (H86-87. kép)

Az F18-ból egyszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, kerámiacsempe burkolatos, síkmennyezetes WC.

F20 (H88-89. kép)

Az F18-ból egyszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, kerámiacsempe fal-, és metlachi padlóburkolatos, síkmennyezetes fürdőszoba. A Kapisztrán tér felé egy darab 1/b. típusú ablakkal nyílik.

F21 (H90-92. kép)

Az F18-ból egyszárnyú, egyenes záródású, üvegezett ajtóval nyíló, kerámiacsempe fal-, és metlachi padlóburkolatos, síkmennyezetes konyha. A Kapisztrán tér felé egy darab 1/b. típusú ablakkal nyílik.

F22 (H93. kép)

Az F21-ből egyszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, kerámiacsempe fal-, és mozaiklap padlóburkolatos, síkmennyezetes kamra. Az udvar felé egy darab 5. típusú ablakkal nyílik.

F23 (H94-96. kép)

Az F18-ból egyszárnyú, egyenes záródású, üvegezett ajtóval nyíló, parketta padlóburkolatos, **csehsüvegboltozattal** fedett szoba. Boltozata 18. század végi eredetű. A Tóth Árpád sétányra két darab 1/b. típusú ablakkal nyílik, az ablakokról egy-egy spalettaszárny leakasztva.

F24 (H97-99. kép)

Az F23-ből kétszárnyú, egyenes záródású ajtóval, az F17-ből egyszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, síkmennyezetes, parketta padlóburkolatos szoba. F23 felőli falán félköríves falfülke látható. A Tóth Árpád sétányra két darab 1/b. típusú ablakkal nyílik.

F25 – lépcsőház (H100-104. kép)

Lekerekített sarkú téglány alakú alaprajzon emelkedő, 1946-ban épült toldalék a nyugati szárny udvari oldalához csatlakoztatva. Az F2-ről 4. típusú ajtóval nyílik, felette üveg előtető, előtte egy kőlépcsőfok. Síkmennyezetes, padlóján metlachi burkolat. Az emeletre húzott lépcső vezet, műkö lépcsőfokokkal. A lépcsőt kísérő golyós-pálcátagos korlát az

1941-ben a Tóth Árpád sétány felől kialakított lépcső korlátjának másodlagos elhelyezése lehet. A lépcsőház az udvar felé az emeleten 2. típusú ablakkal nyílik.

F26 (H105-107. kép)

Az F2-ről egy darab 3. típusú ajtóval nyíló, mozaiklap padlóburkolatos, síkmennyezettel fedett helyiség.

F27 (H108. kép)

Az F26-ból egyszárnyú, egyenes záródású, üvegezett ajtóval nyíló, síkmennyezetes, parketta padlóburkolatos közlekedőhelyiség.

F28 (H109-113. kép)

Az F27-ből kétszárnyú, egyenes záródású, üvegezett ajtóval nyíló, parketta padlóburkolatos, 18. század végi csehsüvegboltozattal fedett szoba. Északi és keleti falában félköríves falfülke. A Tóth Árpád sétányra két darab 1/b. típusú ablakkal néz.

F29 (H114-115. kép)

Az F26-ra merőlegesen csatlakozó, síkmennyezetes, mozaiklap padlóburkolatos közlekedőhelyiség. Az udvarra egy darab 3. típusú ablakkal néz.

F30 (H116-117. kép)

Az F29-ből egyszárnyú, egyenes záródású, üvegezett ajtóval nyíló, síkmennyezetes, parketta padlóburkolatos szoba. A Tóth Árpád sétány felé két darab 1/b. típusú ablakkal nyílik.

F31 (H118-119. kép)

Az F29-ből egyszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, síkmennyezetes, metlachi padlóburkolatos, kerámiacsempe falburkolatos fürdőszoba, egy kisméretű szellőzőablakkal a légudvarra.

F32 (H120-121. kép)

Az F29-ből egyszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, síkmennyezetes, mozaiklap padlóburkolatos, kerámiacsempe falburkolatos WC, egy kisméretű szellőzőablakkal a légudvarra.

F33 (H122-125. kép)

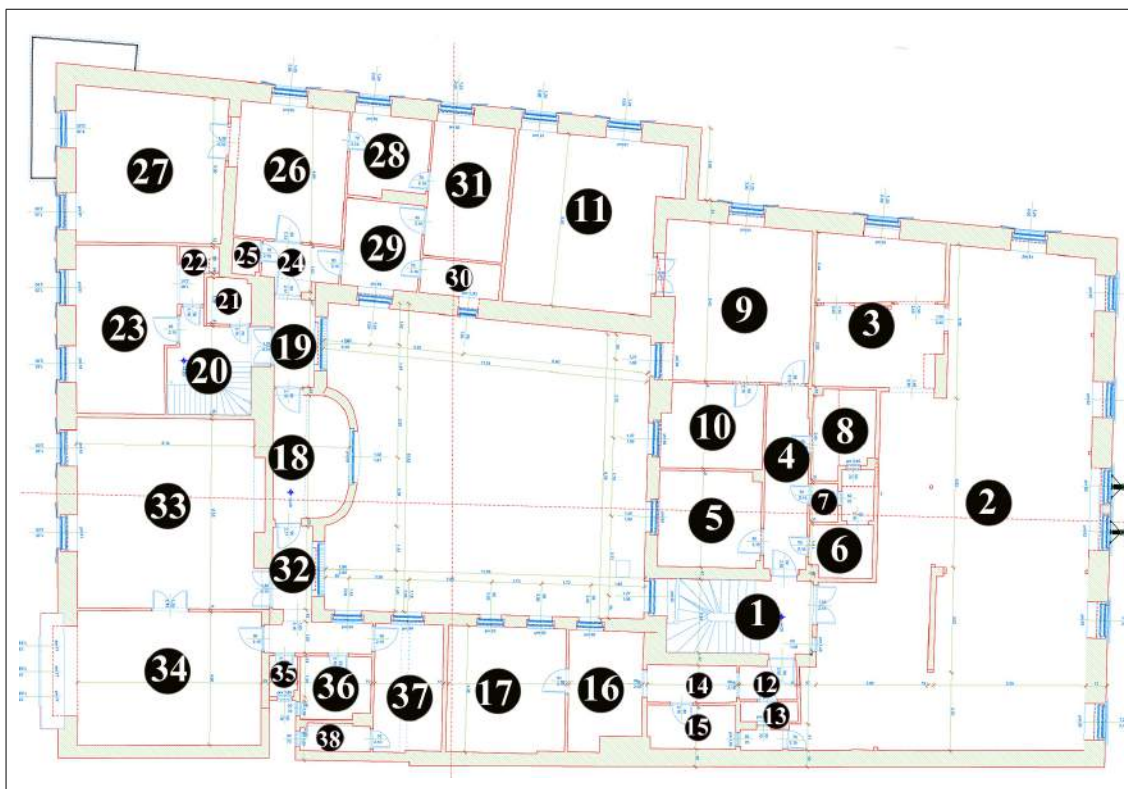
Az F29-ből egyszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, mozaiklap padlóburkolatos, kerámiacsempe falburkolatos konyha, egy darab 3. típusú ablakkal a légudvarra. A helyiség a szomszédos F34-gyel alkotott egy

keresztdonga-boltozatos teret. A leválasztás miatt jelenleg a boltozat kisebbik fele található itt.

F34 (H126-128. kép)

Az F33-ból egyszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, parketta padlóburkolatos, szoba, egy darab 5. típusú ablakkal a légudvarra. A helyiség a szomszédos F33-mal alkotott egy **keresztdonga-boltozatos** teret. A leválasztás miatt jelenleg a boltozat nagyobbik fele található itt.

Emelet



Emelet felmérési rajza, 2015, Geo Link 3 Kft.

E1 – Lépcsőházi folyosó (H129. kép)

Mozaiklap padlóburkolatos síkmennyezetes helyiség.

E2 (H130-135. kép)

Az E1-ből kétszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, síkmennyezetes, parketta padlóburkolatos helyiség, amely a keleti épületszárny Úri utcai traktusának teljes szélességét elfoglalja. Az Úri utca felé 6 db 1. típusú ablakkal nyílik, a középső két ablak között keskeny nyílásköz van, a homlokzaton ezek az ablakok könyöklőjükkel összekapcsolódnak.

A Kapisztrán tér felé egy darab 1/a. típusú ablakkal nyílik.

E3 (H136-137. kép)

Az E2-ből nyíló, síkmennyezetes, parketta padlóburkolatos helyiség. A Kapisztrán térre egy darab 1/a. típusú ablakkal néz.

E4 (H138. kép)

Az E1-ből egyszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, síkmennyezetes, mozaiklap padlóburkolatos közlekedőhelyiség.

E5 (H139-140. kép)

Az E4-ből egyszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, síkmennyezetes, mozaiklap padlóburkolatos konyha. A belső udvar felé egy darab 3. típusú ablakkal nyílik.

E6 (H141-143. kép)

Az E4-ből egyszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, síkmennyezetes, mozaiklap padlóburkolatos helyiség.

E7 (H144-146. kép)

Az E4-ből egyszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, síkmennyezetes, kerámialap padlóburkolatos WC, a légudvarra kisméretű, egyenes záródású szellőzőablakkal nyílik.

E8 (H147-149. kép)

Az E4-ből egyszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, síkmennyezetes, metlachi padlóburkolatos, kerámiaacsempe falburkolatos helyiség, amely a légudvarra kisméretű, egyenes záródású szellőzőablakkal nyílik.

E9 (H150-152. kép)

Az E2-ből egyszárnyú, egyenes záródású, üvegezett ajtóval nyíló, síkmennyezetes, parketta padlóburkolatos helyiség. A Kapisztrán térre egy darab 1/a. típusú ablakkal, a belső udvarra egy darab 3. típusú ablakkal néz.

E10 (H153-154. kép)

Az E9-ből egyszárnyú, egyenes záródású, üvegezett ajtóval nyíló, síkmennyezetes, parketta padlóburkolatos helyiség. A belső udvarra egy darab 3. típusú ablakkal néz.

E11 (H155-156. kép)

Az E9-ből kétszárnyú, egyenes záródású, üvegezett ajtóval nyíló, síkmennyezetes, parketta padlóburkolatos helyiség. A Kapisztrán felé nyíló két ablaka 1/a. típusú.

E12 (H157-158. kép)

Az E1-ből egyszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, síkmennyezetes, mozaiklap padlóburkolatos közlekedőhelyiség.

E13 (H159-160. kép)

Az E12-ből egyszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, síkmennyezetes, mozaiklap padlóburkolatos helyiség, a légudvar felé szellőzőablakkal.

E14 (H161. kép)

Az E12-ből egyszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, síkmennyezetes, kerámialap padlóburkolatos helyiség.

E15 (H162. kép)

Az E14-ből egyszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, síkmennyezetes, kerámialap padlóburkolatos, csempe falburkolatos fürdőszoba, a légudvarra kisméretű, egyenes záródású szellőzőablakkal nyílik.

E16 (H163-164. kép)

Az E14-ből egyszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, síkmennyezetes, kerámialap és parketta padlóburkolatos helyiség, a belső udvar felé egy darab 3. típusú ablakkal.

E17 (H165-166. kép)

Az E16-ből egyszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, síkmennyezetes, parketta padlóburkolatos helyiség. A belső udvarra két darab 3. típusú ablakkal néz.

E18 (H167-168. kép)

Síkmennyezetes, metlachi padlóburkolatos lépcsőházi előtér, amely a belső udvarra egy darab 2. típusú ablakkal néz. A lépcsőház felől pálcatagos-golyós korlát határolja.

E19 (H169-170. kép)

Az E18-ből egyszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, síkmennyezetes, mozaiklap padlóburkolatos előtér, amely az udvar felé egy darab 2. típusú ablakkal néz.

E20 (H171-172. kép)

Az E19-ből kétszárnyú, egyenes záródású, felső részében üvegezett ajtóval nyíló, síkmennyezetes, kerámialap paldóburkolatos helyiség, amelyben a II. sz. tetőtéri lakáshoz vezető, vasszerkezetes, negyedfordulós, egyenes lépcső helyezkedik el. A lépcsőfokok fából készültek.

E21 (H173-174. kép)

Az E20-ből egyszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, síkmennyezetes, kerámia padló- és falburkolatos fürdőszoba.

E22 (H175-176. kép)

Az E20-ből egyszárnyú, egyenes záródású, üvegezett ajtóval nyíló, síkmennyezetes, kerámia padló- és falburkolatos konyha. Az E23 felőli falát félköríves falnyílás töri át.

E23 (H177-178. kép)

Az E20-ből egyszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, síkmennyezetes, parketta padlóburkolatos helyiség, a Tóth Árpád sétány felé két darab 1/a. típusú ablakkal.

E24 (H179-180. kép)

Az E19-ből egyszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, síkmennyezetes, mozaiklap padlóburkolatos helyiség.

E25 (H181. kép)

Az E24-ből egyszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, síkmennyezetes, metlachi padló- és kerámiacsempe falburkolatos WC.

E26 (H182-183. kép)

Az E24-ből egyszárnyú, egyenes záródású, üvegezett ajtóval nyíló, síkmennyezetes, parketta padlóburkolatos helyiség, a Kapisztrán tér felé egy darab 1/a. típusú ablakkal.

E27 (H184-187. kép)

Az E26-ből kétszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, síkmennyezetes, parketta padlóburkolatos szoba. A Tóth Árpád sétányra egy darab 1/a. típusú ablakkal néz, a sarokerkélyre egyenes záródású, egyszárnyú, gerébtokos, kétrétegű ajtóval nyílik. Az ajtó felső része üvegezett, osztása megegyezik a homlokzati ablakokéval, az ablakok parapetmagasságában tömör, vésett táblás. Az ajtó előtt kétszárnyú zsalugáter.

E28 (H188-189. kép)

Az E26-ből egyszárnyú, egyenes záródású, üvegezett ajtóval nyíló, síkmennyezetes, metlachi padló- és kerámiacsempe falburkolatos fürdőszoba. A Tóth Árpád sétányra egy darab 1/a. típusú ablakkal nyílik.

E29 (H190-191. kép)

Az E24-ből egyszárnyú, egyenes záródású, üvegezett ajtóval nyíló, síkmennyezetes, mozaiklap padlóburkolatos, kerámiacsempe falburkolatos konyha, a belső udvar felé egy darab 3. típusú ablakkal.

E30 (H192-193. kép)

Az E29-ből egyszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, síkmennyezetes, mozaiklap padlóburkolatos helyiség, a belső udvar felé 5. típusú ablakkal.

E31 (H194. kép)

Az E28-ből és E29-ből egyenes záródású, egyszárnyú, üvegezett ajtókkal nyíló, síkmennyezetes, parketta padlóburkolatos helyiség, a Kapisztrán tér felé egy darab 1/a. típusú ablakkal.

E32 (H195-196. kép)

Az E18-ből egyszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, síkmennyezetes, mozaiklap padlóburkolatos, L alakú előtér, amely az udvar felé egy darab 2. típusú és egy darab 3. típusú ablakkal néz.

E33 (H197-198. kép)

Az E32-ből kétszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, síkmennyezetes, parketta padlóburkolatos szoba. A Tóth Árpád sétányra két darab 1/a. típusú ablakkal néz.

E34 (H199-201. kép)

Az E33-ből kétszárnyú, egyenes záródású, üvegezett ajtóval nyíló, síkmennyezetes, parketta padlóburkolatos szoba. A Tóth Árpád sétányra két függőleges tokosztóval ellátott, három nyíló szárnyból álló ablakkal néz. Az ablakszárnyakat két-két vízszintes üvegosztóborda tagolja.

E35 (H202-203. kép)

Az E32-ből egyszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, síkmennyezetes, mozaiklap padló- és kerámiacsempe falburkolatos WC, a légudvar felé kisméretű szellőzőablakkal.

E36 (H204-205. kép)

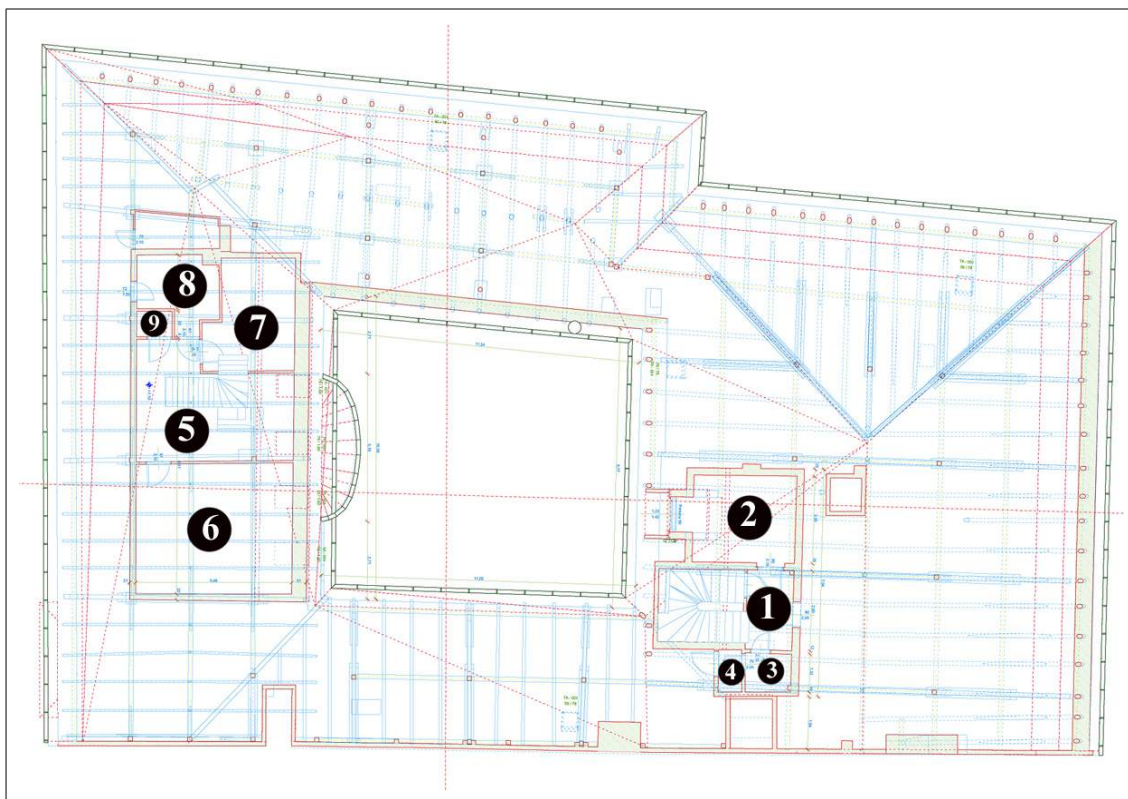
Az E32-ből egyszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, síkmennyezetes, kerámiaacsempe padló- és falburkolatos fürdőszoba, a légudvar felé kisméretű szellőzőablakkal.

E37 (H206-207. kép)

Az E32-ből egyszárnyú, egyenes záródású, üvegezett ajtóval nyíló, síkmennyezetes, mozaiklap padlóburkolatos, csempe falburkolatos konyha, a belső udvar felé 3. típusú ablakkal.

E38 (H208-209.)

Az E32-ből egyszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, síkmennyezetes, mozaiklap padlóburkolatos helyiség, a légudvarra kis méretű szellőzőablakkal.

Tetőtér

Tetőtér felmérési rajza, 2015, Geo Link 3 Kft.

T (H210-212. kép)

A fedélszék háromállószerűs, a háború utáni helyreállításkor készült.

T1 (H213-214. kép)

Az F11 lépcsőházból egyszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, parketta padlóburkolatos helyiség.

T2 (H215-218. kép)

A T1-ből egyszárnyú, egyenes záródású, üvegezett ajtóval nyíló, parketta padlóburkolatos ajtóval nyíló helyiség, a belső udvar felé egyenes záródású, kapcsolt gerébtokos, középen felnyíló ablakkal.

T3 (H219-220. kép)

A T1-ből egyszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, metlachi padlóburkolatos, kerámiacsempe falburkolatos fürdőszoba, a légudvar felé kisméretű, kétszárnyú, kapcsolt gerébtokos szellőzőablakkal.

T4 (H221. kép)

A T3-ből nyíló, metlachi padlóburkolatos, kerámiacsempe falburkolatos WC.

T5 (H222-224. kép)

Az E20-ból induló lépcsőn megközelíthető, téglapadlóburkolatos, lambéria falburkolatos helyiség, a belső udvar felé egy darab tetősíklablakkal.

T6 (H225-227. kép)

A T5-ből egyszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, hajópadlós, lambéria falburkolatos helyiség, a belső udvar felé két darab tetősíklablakkal.

T7 (H228-229. kép)

A T5-ből egyszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, hajópadlós, lambéria falburkolatos helyiség, a belső udvar felé egy darab tetősíklablakkal. A szoba terében a tető ácsszerkezetének egy része látható.

T8 (H230-231. kép)

A T5-ből egyszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, kerámiacsempe fal- és padlóburkolatos fürdőszoba.

T9 (H232-233. kép)

A T5-ből egyszárnyú, egyenes záródású ajtóval nyíló, kerámiacsempe fal- és padlóburkolatos WC.

ÉPÜLETKUTATÁS

Az épület belső falainak nagy részét az átalakítások során kemény cementes vakolattal látták el, ennek oka, az állékonyság kívánalmán túl, bizonyára az egyenetlen felületek kiigazítása lehetett. Ez igencsak megnehezítette vizsgálatukat. Ez alól a kapualj odanéző falai kivételek, az itteni apróbb törtköves szerkezetet rabc hálóval is megerősítették. A rendelkezésre álló idő és a kutatási lehetőségek, de a jelenségek értékelése miatt is szükséges további feladatokat jelezzük.

FÖLDSZINT

F 1.sz. helyiség (kapualj)

Fiókos dongaboltozattal fedett tér. Egy periódusú törtköves rakású falait jellemzően kisebb méretű kövek alkotják, egyes foltokban nagyobb méretű ugyancsak megmunkálatlan darabokkal, köztük több helyen keskeny és nagyméretű barokk téglákkal. Előbbieket alapvetően kiegyenlítőként alkalmazták, utóbbiak a boltozat építőelemei, illetve a befalazott nyílások anyaga. Számos későbbi javítás, vezetékezés nyomai láthatók. A felület feltárását nagyban segítette a késői vakolatot hordó 20. századi rabc háló. Ennek eltávolításával együtt jöttek le a gipszes glettelések és a cementes vakolatrészek.

(F1 kép)

A **déli fal** nyugati első boltozatszakaszában befalazott – korábbi, majdnem az egész bolt szélességét elfoglaló – nyílás. Lezáró íve, boltindítása nem látható. Utóbbiakat, amennyiben mérete a szomszédos boltszakasz befalazott nyílásával megegyező, a vezetékezés tüntette el. A szomszéd nyílás hevederének magasságában itt szabályos téglaszövet alkotja a falat. **(F2 kép)**

Feladat: a falfelület felsőbb részének vizsgálata.

A déli fal nyugati második boltszakaszában ugyancsak később befalazott szegmensíves nyílások láthatók. A nagyobbik minden bizonnyal ablak volt, a parapete törtköves, a boltindítás a szemöldökívbe vág. A kapualj boltozás előtti állapotának eleme, az 1938-as felmérés a boltöv alá is benyúlva, keskeny ablakot jelöl. A kisebb (pince lejáró?) széle szinte az ablak szárkövének vonalába esik,

hevedere felett törtköves falazat. Mindkét nyílást azonos méretű téglával rekesztették be. **(F3-5 kép)**

A harmadik boltszakaszban nyílik a lépcsőházba vezető ajtó. Ennek eredeti rézsús formáját bontással és hozzáfalazással alakították mai formájára, záradékát magasan kiváltották.

A déli fal két ajtaja közötti falfelület alsó része törtköves, durvább habarcsba rakott. 1 méter fölött téglás, nagy-köves. A 10 sz. helyiségbe nyíló ajtó mellett a pincerendszer kialakítása során épített szellőzőnyílás. A keleti szélső (fél) szakaszon nagyobb méretű törtköves falazat, az elektromos dobozokkal, vezetékekkel erősen szétrombolva. **(F6-10 kép)**

Az **északi fal** keleti kezdő fél és első szakasza kisebb tört kövekből rakott, a szemközti fal középső szakaszához hasonlóan. A mostani – a korábbi, feltehetően félköríves záródását felváltó – kőkeretes, klasszicista bejárati kapuzat szerkezeti része a téglából rakott belső káva. **(F11 kép)** Építéskor nagyobb falszakaszt bontottak ki, a szerkezet csak az alsó részén van bekötve a kapualj falába.

Az első szakaszban a F9-es helyiségbe nyíló befalazott ajtó. Ennél a boltövnél látszik, hogy a boltozat utólagos. **(F12, 13 kép)**

A második boltszakasz fala az előzővel azonos kialakítású. Itt a padlósínt felett nagyobb méretű köveket is beépítettek, 1 méter magasságban kiegyenlítő 2 téglasor, felette vegyesen kisebb tört- és nagyobb köves falszövet. A falív hasonló felületű, több téglakiegészítéssel. **(F14-16 kép)**

A harmadik szakaszban ugyancsak befalazott félköríves záródású ajtó van, jobboldali szárkövének helye jól látható. Az 1938-as felmérés itt béllet nélküli ajtót mutat, a z engedélyes (megvalósult) terv régi falat ábrázol. **(F 17 kép)**

A negyedik szakaszban nyíló, egyeneszáródású ajtó a '38-as átépítés terméke.

Az északi fal nyugati utolsó szakaszának ugyancsak törtköves – kapualj sarkán nagyobb kövekkel gyámolt – falának közepén az 1938-ban elbontott lépcsőház befalazott ajtaja. **(F19 kép)**

Feladat: a nyílás felső részének feltárása.

F 2 (udvar)

A **keleti fal** kapualjtól északra eső része a kapualjhoz hasonlóan törtköves szerkezetű, a baloldali, 1938-ban kiszedett korábbi ablaknál az új parapet téglával készült. **(F21 kép)**. A kapualjtól délre eső keleti fal ugyancsak törtköves szerkezetű, benne az 1938-ban eltömött egykori pincelejáró téгла hevederével. **(F25, 26 kép)**

Az **északi fal** méretesebb hasított kövekből épített fala nincs bekötve a főhomlokzati szárnyba. A fal az F16-os helyiség keleti falának vonaláig épült kőből, attól nyugatra téglával folytatódik. A homlokzat keleti sarkához közel, méretes, félköríves záradékú befalazott nyílás látható. A heveder jobb oldalt a kőfalra terhel, a másik vége téгла kitöltésen nyugszik. A mögöttes helyiséget 1938-ban és később gyökeresen átalakították: az egyik pincelejárót itt alakították ki vasbeton dongával szilárdítva. **(F21-24 kép)**

Feladat: a nyílástól balra eső falfelület feltárása.

F 3.sz. helyiség

A helyiség a lépcsőház elbontása utáni kiosztáskor jött létre. Barokk fala csak egy keskeny sávban (a lépcsőház északi falának bekötésénél) maradt meg. **(F27 kép)**

F 4.sz. helyiség

Részben a korábbi lépcsőház teréből alakult ki. A szerkezet északi pofafalát elbontották, a kapualjjal azonos délin, illetve a nyugatin a kutatott feljáró nyomai nem mutatkoztak. **(F 28, 29 kép)**

F 6.sz. helyiség

Északi fala (az ablaktól K-re eső részen csak 80 cm magasságban) természetes törtköves barokk szerkezet, az ablakbéllet és a parapet hasonlóképpen. A keleti falon a kapcsolódó északi fal kialakításának megfelelő állapot. A nyugati falon 1,5 méteres körakású fal felett téglafalazás. **(F30-32 kép)**

Feladat: a boltváll feltárása a nyugati vagy a keleti falon.

F 8.sz. helyiség

A déli egyharmada lapos kosáríves dongával borított. Ezt a korábbi magasabb záradékú dongaboltozat alá húzták. Mindkét boltozat homlokfalát ép,

nem csorbázott téglák alkotják. Ez egybevág az 1938-as felméréssel: a helyiséget válaszfal osztotta meg, mely e szerint a homlokív elé épült. A válaszfal helye a nyugati falon látható, a keletin fűtővezeték van a helyén. Az elbontott donga vállvonala a keleti falon megfigyelhető. Az északi fal keletről az ablakig kisebb és nagyobb kövekkel rakott, téglapótlásokkal kitömődött. Közepén kisebb, felfelé elfogyó, égett felületű, kormos lyuk. A keleti fal északi sarka az alsó részén bekötve, az ajtóig terjedő szakaszának alsó 1 métere jobbra kövekből, felette téglával rakva. A mostani helyén korábban szélesebb ajtó volt. A fal délkeleti sarkában befalazott nyílás. A nyugati fal déli sarkában ugyancsak berakott ajtó. **(33-41 kép)**

Feladat: a fűtőnyílás (?) környékének feltárása.

F 9.sz. helyiség

Barokk törtköves falak mind a négy oldalon. Déli oldalon befalazott nyílás a kapualj felé, északi oldal ablaka korábban (20. sz. elején) üzletajtó volt. A boltozatok a falaknál későbbi kialakításúak. **(F42-48 kép)**

F 10.sz. helyiség

A déli fal keleti első szakaszának alsó törtköves szakasza fölött téglabetoldásos felületek. A második szakaszban befalazott ajtó az Úri utca 70. sz. ház felé. A további szakaszokban egyre több a tégl. **(F47-54 kép)**

Feladat: a fal további szakaszainak vizsgálata.

F 11.sz. helyiség (lépcsőház)

1938-ban kialakítva. A kapualji törtköves falban a későbbi nyílásbetömések téglaszövevei. **(F55-56)**

F 16.sz. helyiség

Keleti falán vegyes kő és tégl. befalazás mögött félkörívesen záródó kőkeretes befalazott barokk nyílás, mindkét szárkővén 2-2 nagyméretű zsanérral. A kapukereten a keleti (ma hozzáférhetetlen) helyiség felől beöntött apró kavicsos beton, a jobb szárkő melletti ívesen kiforduló vakolaton többretegű festés. A kapu előtti elfalazásból 19. századi téglák kerültek ki. A keleti fal közepén negatív falfülke (eredetileg a keleti helyiség felől nyitott), hátfalából **C I**

domború jelzésű barokk téglák kerültek elő. A fülkében többrétegű festés.

(F57-66 kép)

Feladat: a motívum feltárása. A keleti fal egykori pozíciójának tisztázása (külső fal, kapualj?)

F 18.sz. helyiség

A terméskövekből rakott nyugati falban nagyméretű szabályos kő (szárkő?). A fal a 19. sz. helyiség déli falával szabályos sarkot alkot. **(F67-69 kép)**

Feladat: a sarok vizsgálata.

F20.sz. helyiség

Az északi fal teljes magasságában nagy kövekkel építve. A háború utáni, a homlokzaton itt félköríves kaput sejtető kép helyessége nem nyert igazolást. **(F70 kép)**

F21.sz. helyiség

Északi fal nyugati szakasza 1 m magasságig kőből, felette téglából épült. **(F71 kép)**

F23.sz. helyiség

A csehsüvegboltozatos helyiség északi falán méretesebb kövekből rakott fal, a boltozat a falakkal egyidős. A déli fal az ajtóig tartó szakaszának feléig kő, onnan téglá (részben boltozás, részben kitöltés). **(F72-78 kép)**

Feladat: az északi fal vizsgálata

F24.sz. helyiség

Északkeleti sarkában É-D-i irányú vastag, élszedettel bíró falszakasz. A hozzá csatlakozó É-D irányú törtköves falszakasszal egybekötve. Korábban a jelenleginél nagyobb ajtó volt kelet felé. A keleti falon többszöri ajtóáthelyezés nyoma látható. A déli fal kő és téglá, vegyes falazat **(F 79-83 kép)**

Feladat: az élszedetes falszakasz kapcsolatának tisztázása.

F28.sz. helyiség

Az összes fal nagyobb méretű hasított köves barokk szerkezet, több helyen téglákkal keverve. Az északi fal hevederíve két fázisban készített, aszimmetrikus kialakítású. (F84-91 kép)

F30.sz. helyiség

A déli fal nyugati szakasza kőből rakott, keleti része téglával falazott (köpeny?). (F92, 93 kép)

Feladat: a déli fal további vizsgálata.

F33.sz. helyiség

Eredetileg az F34-el egy boltozott tér. Az északnyugati sarokra terhelő részt térnyerés céljából acélgerendával kiváltották. Déli, nagy köves fala elé téglából rakott sarokpillérre terhel az utólagos kereszt-donga boltozat. (F94, 95 kép)

F34.sz. helyiség

A kereszt-boltozatos tér másik, szerkezetében épen maradt fele. A saroktámaszok szélesebb, kőből épített alsó részre falazott téglaszerkezetek. A boltozás Déli falának közepén nagyméretű kövekből rakott, a környezettől jól láthatóan – nyugat felől határozott egyenes vonallal, keleti oldalán rajzosabban – elváló falszakasz. Itt az Úri utca 70. sz. ház telkén álló épület valamely korábbi fázisának északnyugati házsarkát valószínűsítjük. (F96-98 kép)

F31.sz. helyiség mögötti légudvar

Kisebb és nagyobb kövekből rakott déli fal. (F99, 100 kép)

Feladat: további tisztítás.

EMELET**E2.sz. helyiség**

Keleti, északi és déli fal törtköves és téglás vegyesen rakott falazat. Délkeleti sarokban balról fentről rézsűsen lefutó törésvonal, a sarok felőli részen téglás javítással. A déli fal nyugati (a légudvar előtti) szakaszán a saroktól

nagyméretű kövekből épített falszövet 80 centiméternél, szabályos elválással téglafalazásra vált. **(F101-104 kép)**

Feladat: az elválás méretének meghatározása.

E5.sz. helyiség

Nyugati (udvari) falat nagyméretű barokk téglák alkotják. **(F105 kép)**

E9.sz. helyiség

Északnyugati falsarok (a nyugati fal az ajtóig, az északi nyugatról 1,5 méteres szakaszon) szabályosabb kövekből, és sávokban rakott téglából álló vegyes falazású. Ehhez északi fal törtköves, téglás kiegészítésű szakasza kötésben lévő, másfél téglá szélességű téglasávval csatlakozik. A nyugati fal ajtó és ablak közötti szakaszának déli fele törtköves-, a másik fele téglaszerkezetű. **(F106, 107 kép)**

E11.sz. helyiség

A déli fal keleti szakasza törtkő és téglaszövet elválással. **(F107 kép)**

Feladat: A falelválás tisztázása

E16.sz. helyiség

A déli fal részlete **(F108 kép)**

E17.sz. helyiség

A déli fal keleti részlete: nagy köves szerkezet **(F109 kép)**

HOMLOKZATOK

Úri utca

Tört köves falszövet a déli ablakok között. **(F110, 111 kép)**

Új övpárkány. **(F112 kép)**

Falszövet a homlokzat déli végén. **(F113 kép)**

Kapisztrán tér

Az északi homlokzat keletről számított negyedik tengelye. Ablakszárkő. **(F114, 115 kép)**

Feladat: ld. az F16.sz. helyiség déli falával kapcsolatos feladatot.

A nyugati szélső tengely és a sarok között nagyméretű törtköves falszerkezet, a sarkon sarokarmírozás és kerékvető. **(F 116-118 kép)**

Tóth Árpád sétány

Az összes homlokzat lábazat feletti részét a pincerendszer szellőzésével kapcsolatosan légcsatornával látták el. A homlokzat felőli oldalát téglával és cseréppel fedték el. **(F119 kép)**

ÖSSZEFOGLALÁS

Az épület két fő fázisban épült. Az Úri utcai szárny – falainak anyaga és építéstechnikája alapján – egy fázisban, emeletesre, a hozzá csatlakozó, vele egykorúnak vélt déli földszintes épületszárnyal a 18. század első felében (François Langer, 1749-es térképe már ezt az állapotot mutatja). A hátsó telekrész ekkor udvar. A nyugati telekhatáron ekkor már áll egy a déli szárnyhoz kapcsolódó, de a térképen attól elválasztva ábrázolt épület. Az Úri utcai épület déli része alatti pince lejárata a keleti udvari homlokzat déli részén volt.

A másik fő építési periódus az 1784-92 közötti, a hátsó épületrész emeletes, függőfolyosós kiépítésével. A déli szárnyra emeletet húztak, az északi és nyugati szárny emeletesnek készült.

Lehetséges, hogy e második építkezés több fázisban készült, az F16.sz. helyiségben feltárt kökeretes nyílás ugyanúgy nyílhatott homlokzatról, mint kapualjból. Utóbbi valószínűsíti ugyanakkor az 1871-es Marek-térkép, és a nyílás északi homlokzathoz való közelsége. A kérdés tisztázása további kutatást igényel, hasonlóan az északi szárny keleti első tengelyében látható egykori nagy íves nyílás szerepéhez.

ÉRTÉKELÉS

Az épület a világörökséggé nyilvánított budai Várnegyed frekventált, városképileg kiemelkedő fontosságú helyén fekszik. Telkén a vári házakhoz hasonlóan a középkor óta ház állott. A másfél száz évig plébániaépületként használt ház történetéről semmit, csak a visszafoglalás-kori megsemmisüléséről tudunk. Az 1696-ban regisztrált két házát vesztett telektől az 1750-es, lényegében a mai homlokzat szélességgel azonos egy telekig a történetet homály fedi. Onnantól lényegében három biztos építkezésről tudunk, a Hasslinger-féle 1784-92 közötti teljes (?) kiépítésről, az 1938-41 közötti erőteljes átépítésről és az utóbbit módosító 1946-os helyreállításról.

Az átlagos polgárvárosi – 1784-92 között nyert szolid későbarokk architektúráját százötven évig viselő – épület a Scossa-féle átépítéssel igazán egyedi megjelenést kapott. A nagy felületet az emeleten összefüggő sávban, szorosan egymás mellé sorolt kisméretű (lebegő timpanonos) ablakokkal – a földszinten az emeleti ritmust csak részben követő – megtörő Kapisztrán téri homlokzat az ide nézve ‘nem közlekedő’ erkélyével az olasz Novecento historizáló épületeit, hatásában Chirico metafizikus kompozícióit idézi. Az újonnan, a barokk szerkezetek részbeni sajnálatos elbontásával, a helyiségek egybenyitásával kialakított nagypolgári használatra szánt terei és térkapcsolatai a körülmények adta léptékben elegánsak és modernek voltak.

A 2. világháború során az épület súlyosan megsérült, történeti részletei tovább pusztultak. Az 1946-os helyreállítás túlságosan purista módon, az architektúrát jelentősen lecsupaszította. A Mária Magdolna-templom lebontásával megváltozott az épület városképi helyzete: a megnagyobbodott, vizuálisan az Országház utcával összekapcsolódó Kapisztrán tér része lett.

Az épület jelen formájában a 2. világháború utáni műemléki gondolkodás és helyreállítások jellegzetes darabja. Ekkor a házak – későbbi, olykor valóban bántó és idegen – átépítéseik eltávolításával, a barokk és a klasszicista stílus emlékeit preferáló, egyszerűbb köntösben születtek újjá. A historizmus arányos bérházai némi korrekcióval – emelet visszabontás, architektúra csendesítés – még elfogadhatók voltak, azonban a késő-historizmus, szecesszió ‘vár-idegen’ emlékeit igyekeztek eltüntetni.

Nem lehetett kivétel az Úri utca 72 architektúrája sem. Az egyszerűsítési, belesimulási kényszer még a barokk elemeket is túlzónak találta: ennek a füles keretezésű ablakok, a pilaszteres emeleti tagolás és a háromtagú főpárkány eltűnése az áldozata. Az új megjelenésben bizonyára a klasszicizmus akkori értékelése is szerepet játszhatott.

Az átépítések, átalakítások ellenére az épület tömegében, egyes szerkezeteiben és architektúrájának rendszerében megőrizte a késő barokk ház értékeit, és ezzel egy, a történetiségét hangsúlyosabban visszaadó felújítás lehetőségét.

HELYREÁLLÍTÁSI JAVASLAT

1. Általánosságban

- a, Dokumentációnk helyreállítási javaslata pusztán javaslat, nem kötelező előírás, mely a – részben esetleg csak később ismertté váló – műszaki körülmények, gazdasági lehetőségek ismeretében, s főleg a műemléki hatóság előírásai alapján használandó. A tervezési program előkészítésének segédlete tehát, mely tervezési program a műemléki hatósággal való konzultálás kíséretében készül és e hatóság jóváhagyása után válik a tervezés alapjává.
- b, A kifejezetten műszaki szükségességből felmerülő munkákat nem részletezzük, csupán megjegyezzük, hogy ezeket – ha műemléki részt érintenek – az általános műemlék-helyreállítási elveknek megfelelően, azonos anyaggal, azonos formában kell végezni.

2. Részletesen

Úri utcai homlokzat

A főhomlokzat 1940 körüli állapotát ábrázoló fénykép és báró Reichlin-Meldegg Tibor 1938-as felmérései fontos dokumentumok. Összehasonlításukból látható, hogy az 1939-41-es átépítés ezen a homlokzaton csak a középső axis ablakát cserélte kettős nyílásra. Az 1946-os felújítás eltüntette a háromtagú párkány alsó két (architráv és fríz) részét, megszüntette az emelet pilaszteres tagolását és az összes ablak füles keretezését.

Javasoljuk az 1938 előtti állapot újbóli elkészítését:

1. a főpárkány eredeti formában való visszaállítását;
2. Az övpárkány szerencsésebb profilú kialakítását;
3. az emeleti pilaszteres tagolás visszaállítását (hasonló a Dísz tér 10. sz. és az Országház utca 26. sz. házon);
4. az ablakok füles keretezésének újrakészítését (hasonló a Dísz tér 10. sz. és az Iskola utca 14. sz. épületen);

5. a középső axisban az eredeti egyetlen füles szalagkeretezésű ablak visszaállítását

Kapisztrán téri homlokzat keleti szakasza

Az 1939-41-es átalakításkor két ponton változott: a földszinten a baloldali axisban az egykori boltbejárat helyére ablak került (ma is így van), az emeleten a jobboldali axisban az egy ablak helyett két ablak készült (1946-ban visszaállították). Mindkét status quóval egyetértünk, nem javasoljuk a két nyílás formájának megváltoztatását.

6. Javasoljuk a főhomlokzatnál említettek itteni megvalósítását.
7. A konzolos zárterkély füles keretezésű ablaka visszaállítandó.
8. A zárterkély alatt a lábazat fölött vízszintes vakolatsávozás készítendő.

Kapisztrán téri homlokzat nyugati szakasza

1946-ban az 1940-41-es architektúra eltávolításával visszaállították a korábbi egyszerűbb homlokzatot. A barokk állapotot bemutató Reichlin-Meldegg felmérésen szereplő nagy ablakokhoz hasonló a nyílások mai rendszere, nem javasoljuk a kisebb, alacsonyabb, timpanonos ablakok visszaállítását. Az egyrészes főpárkány igazodik az egyszerű kialakításhoz.

9. A homlokzat jelen formájának megtartása javasolt.

Az erkélytartó konzolok a jelenlegi kissé tört vonalú kialakítás helyett szépen ívelt, hornyolt felületűek voltak. Az erkély mellvédrácsának pálcátágjai a lépcsőházi korlátokkal megegyező, golyós díszet hordtak.

10. A jelenlegi helyett szerencsésebb és esztétikusabb lenne a régi finomabb megoldás visszaállítása.

Tóth Árpád sétányi homlokzat

Megtartotta a z 1938-as architektúraj elemeit – sarok- és zárterkély – a Reichlin-Meldegg-féle felméréshez képest azzal a különbséggel, hogy az emeleti ablakoknak keretezetlenek. Ez a változtatás elfogadható.

11. A homlokzatok színezésénél a festőrestaurátori vizsgálat eredményei irányadók. Megjegyezzük, hogy a három homlokzat egységes, egy színben tartását tartjuk megfelelőnek, ez a tagozatok, vagy a földszinti rész estében sem térhet el.

Udvar

12. Az udvar nyugati oldalán megfontolásra ajánljuk, amennyiben a lépcsőházat máshová lehetne helyezni, a melléklépcsőházat tartalmazó toldalék lebontását. Így visszaállítható lenne az emeleten és a földszint két középső tengelyében a négy félköríves ablak.

A többi homlokzat sem képvisel jelenlegi formájában műemléki értéket, kialakításuknál javasoljuk a Reichlin-Meldegg-féle, 1938-as felmérések figyelembe vételét.

Belső

13. A földszinti barokk boltozatok megtartandók.

14. Szerencsés lenne a lift földszinti érkezésének egy szinttel lejjebb helyezése.

15. Az utólagos válaszfalak a statikussal és természetesen a műemléki szakhatósággal történő egyeztetés szerint elbonthatók.

16. Az emeleten az összes födém vasbeton szerkezet, a válaszfalak is e századiak. Így itt kötöttséggel nem kell számolni.

17. Jelen vizsgálatnak nem tárgya, de a pince esetleges későbbi átalakításakor a barokk kori hevederes dongaboltozatos szerkezetek megőrzendők.

FORRÁSOK**Budapest Főváros Levéltára*****IV. Buda sz. kir. főváros levéltára******1002 Buda város tanácsának iratai***

- s. Nem nemesek összeírása /conscription animarum ignobilium/
1823
Vár, No. 52. Herman
- ss. Országgyűlési szállások jegyzőkönyvei /Protocolla quarteriourum
diaetalium/ 1805
Festung, Herrn Gasse No.55.

1005 Buda város adóhivatalának iratai

- c. Adóösszeírások /Contributions Conscription/
Adókivetési könyvek - 1823
Johann Hermann, információ szőlőbirtokrészről

1009 Buda város Telekhivatalának iratai

- c. Teleklevelék jegyzőkönyvei /Gewöhr Protocoll/
Lib.II.fol.2.v., fol.34.v., fol.101.r., 101.v.
- d. Telekátírási jegyzőkönyvek /Fassions Protocoll/
1830. pp.28-29.

1106 Kapitalista kor. Buda Város Tanácsának iratai

- e. Népösszeírási felvételi ívek /Aufnahmsbögen/
1857. évi népszámlálási ívek (október 8.) 933-954-ig: 22 fő

1119 A Budai cs.kir. Járásbíróság /Bezirks Collegialgericht/ iratai

- Telek és betáblázási könyvek /Grund- und Intabulationsbuch/ 1855.
Festung 55/50. számon.

IV. 1409. Budapest Székesfőváros polgármesterének iratai

- c. Polgármesteri ügyosztályok központi irattára
316.262/1938-III.
311.079/1938-III.
320.850/1939-III.
313.473/1946-III.
318.763/1946-III.

VII. A jogszolgáltatás területi szervei

12. A Budapesti központi kir. járásbíróság iratai

Pesti /dunabalparti/ telekkönyvi iratok 7724. tkvi sz.

XV. Gyűjtemények

XV. 17. d. 329. *Építési ügyosztályok tervtára*

6695. helyrajzi szám alatt őrzött tervcsomó

helyszínrajz

báró Reichlin-Meldegg Tibor tervei

felmérések /1938. május 27./

földszinti alaprajz

emeleti alaprajz

homlokzatok átalakítási tervek /1938. május 31./

földszinti alaprajz, Úri utcai szárny

emeleti alaprajz, Úri utcai szárny

metszet

homlokzatok

erőtani számítások. vb.tervek /1938. jún.17./

Lehoczky Gyula tervei /1938/

sétányi épületrész

földszinti alaprajz

Ua., konszignáció

emeleti alaprajz

Ua., konszignáció

metszetek

északi és nyugati homlokzatok

részletrajzok:

20 kapu, 22 ajtó terve

7, 9 ajtók terve

27, 26 ajtók terve

5, 25 ablakok terve

1, 2 ablakok terve

8, 10 ablak, ajtó terve, udvari homlokzat

báró Reichlin-Meldegg Tibor tervei /1939/

sétányi épületrész

földszinti alaprajz

emeleti alaprajz

fűtésszerelés tervei /Tóth Imre és társa, 1940. január 25./

Magyar Nemzeti Bank Műszaki Hivatala tervei/1946. ápr. 1./

földszinti alaprajz

emeleti alaprajz

Úri utcai és Bástya sétányi homlokzatok

Kapisztrán téri és udvari homlokzatok

módosított tervek /1946. jún. 26./

földszinti alaprajz

emeleti alaprajz

Fsz. 2. és I. em. 9. lakások átalakítási tervei Erömű

Tröszt, Beruházási Osztály, 1960.

XV.17.f.358. Fővárosi Műemlékfelügyelőség iratanyaga

275. doboz

Levelezés 1958-tól

Fényképek

Sn 685/790 Seidner Zoltán felv. 1950 körül Az épület összképe
északkelet felől

02457 Az épület északnyugati sarka 1950 k.

18 db fotó a pincéről /Erömű Beruházási Vállalat/

Gyöngyösi központhoz kapcsolódó hírközlési központ.

Eng. ter. 1967.VI. ERŐTERV /Szabó 3.- Várbíró Gy./

Barát László tetőtérbeépítési tervdokumentációja, 1980.

Csigi Annamária tetőtérbeépítési tervdokumentációja, 1985.

Tervező: Tóth Tibor építészmérnök.

228. doboz

XV.16.a Térképtár

203/41. Plan de la ville Chateau de Bude, 1687, Joseph Haüy

201/cop 2. Plan de la Forteresse de Buda, 1749, François Langer

- 203/cop 1. Raports Plan von der Vestung Ofen pro anno 1763, Xav.
Salgari de Salger
- 203/2. Situations Plan der Festung Ofen, 1786-1794, Magyar Királyi
Építési Főigazgatóság
- 203/33. Situations Plan der Ofner Festung, 1820
- 203/32. Situations Pläne der Festung Ofen, 19. sz. első fele

XV.19.d.1

Klősz György felvételei

Forster Központ

Tervtár

01645 Ne. dokumentáció

Lehoczky Gyula építészmérnök tervei a ház hátsó szárnyának
átalakítására /1938/

Fotótár

pozitívok /dobozanyag/

MOB 32.539 Főhomlokzat

41692 Épületsarok a II. világháború után

MOB 31.006 Romos kép, északi homlokzat negatívok

24931 Sétányi sarok

24932 Kapisztrán téri homlokzat

24933 Udvar nyugati oldala

24934 Sétányi szárny, lépcsőház /2 db felvétel/

Adattár

MOB iratok

444/1938

566/1938

244/1941

Budapesti Történeti Múzeum

Középkori Osztály, Adattár

cédulák

alaprjz

BTM KO.r. leltk.I. 898/1947

BTM KO. IX.leltk. /kislelet/

56.87.1. 17. századi cserép bögre

56.88.1. 16. századi cserép korsó

OMF Tt dok.

1645/938 Lehoczky Gy. terve

OMF Ft arch.f.: 32.539, 41.692, 31.006.

leletmentés, 1967

BTM Ko.r. lelté. III. 1002-1005/1967.

bibliográfiai cédulák

Kiscelli Múzeum, Fővárosi Képtár

832 ltsz.: Győrök Leó: Helyőrségi templom, 1884. Festmény, olaj, vászon, 65x95 cm.

Kiscelli Múzeum, Fotótár

10758/6x9 neg. sz. Az Úri utca torkolata a Nándor térről, Erdélyi Mór felvétele, 1925 k.

1459/13x18 neg. sz. Főhomlokzat, Kozelka Tivadar, 1940 k.

1906/6x9 neg. sz. Sétányi homlokzat, 1950 k.

2026/6x9. Összkép ÉK felől, Gerő László, 1950-es évek

13017/24x36 Sarokerkély, Simonffy, 1965.

F 90.83 /195112/ Sétányi összkép, Mészáros Lajos, 1981. F 90.45

Sétányi homlokzat, Mészáros Lajos, 1981.

Hild-Ybl Alapítvány archívuma

28-51, 40060, 60659, 60661, 60690 negatívok és kisképek

147-1–147-60 negatívok és kisképek

R-147-1 Úri utcai főhomlokzat 1940 körül /Rékai János reпрója Kozelka Tivadar fotójáról/

R-147-2 Az épület összképe 1945 után /Rékai János reпрója Gerő László fotójáról/

Farbaky Péter, Budapest I., Úri utca 72, Tudományos dokumentáció, 1994,
gépirat

IRODALOM

- Budapesti cím- és lakásjegyzék XIX./1907/ pp. 44,53.
- Budapesti cím- és lakásjegyzék 1911. pp. 51, 62.
- Budapesti cím- és lakásjegyzék XXIV./1912/.p. 6,76.
- Lechner Jenő /szerk./: Budapest műemlékei. Bp. 1924. p. 70.
- Budapesti cím- és lakásjegyzék XXIX./1928/.p. 51.
- Schauschek János: Középkori lakóházak maradványai a budai Várban. Technika XXI./1940/. pp. 173/3. térkép 179.
- Genthon István - Zakariás G. Sándor: Budapest műemlékjellegű építményeinek jegyzéke. Kézirat gyanánt /sokszorosítás/ Bp. 1949. p. 17.
- Pataki Vidor: A budai vár középkori helyrajza. Budapest Régiségei XV./1950/. pp. 266-267,293/ 76. jegyzet, 10. ábra.
- Genthon István: Magyarország műemlékei. Bp.,1951. p. 30.
- Budapest műemléképületeinek jegyzéke. Budapest városépítési és műemléki vizsgálata. Bp. 1952. Budapesti Városépítési Tervező Iroda /sokszorosítás/ p . I/8 .
- Dercsényi Dezső: Magyar műemlékvédelem a felszabadulás után. Művészettörténeti Értesítő I./1952/ p. 151.
- Budapest műemléképületeinek jegyzéke. /II. javított kiadás/. Budapest városképi és Műemléki vizsgálata. Bp., 1955. Budapesti Városépítési Tervező Vállalat /sokszorosítás/. p. 30.
- Horler Miklós és mások: Budapest műemlékei. I. kötet. Bp.,1955. pp. 575-576.
- Borsos Béla - Sódor Alajos - Zádor Mihály: Budapest építészettörténete, városképei és műemlékei. Bp., 1959. p. 320.
- Országos Műemléki Felügyelőség: Műemlékjegyzék. Bp.,1960. p. 27.
- Zakariás G. Sándor: Budapest. Magyarország művészeti emlékei. 3. köt. Bp., 1961. p. 64.
- Fővárosi Műemlékfelügyelőség: Budapest műemlékjegyzéke. Bp.,1967. p. 24.
- Nagy Lajos: A budai vár topográfiája a XVII. század végén. Tanulmányok Budapest múltjából. XIII./1971/. p. 94.
- Borsos László: Régi budai házösszeírások. Tanulmányok Budapest múltjából XIX./1972/.I/2., II/1., III/2 .mellékletek.

- Magyarország műemlékjegyzéke. Összeállította az Országos Műemléki Felügyelőség. Bp. 1976. p. 27.
- Budapest műemlékjegyzéke. Összeállította a Fővárosi Műemlékfelügyelőség. Bp.,1976. /paginátlan/
- Felhő Ibolya - Gál Éva: Buda város topográfiai mutatója. 1. Vár, Krisztinaváros. Bp.,1980. p. 54.
- Magyarország műemlékjegyzéke. Bp. 1990. 15907 számon
- Budapest műemlékjegyzéke. Országos Műemléki Felügyelőség. Bp.,1990. 15907 számon
- Farbak Péter, Budapest I., Uri utca 72, Tudományos dokumentáció, 1994, gépirat
- Gajáry István: Adatok a pest-budai manufaktúra-alapításokról és alapítókról. In.: Németh Györgyi szerk.: Manufaktúrák Magyarországon 2. Industria et Societas 1. Manufaktúrák és kora tőkés ipari kisvállalkozások. Sátoraljaújhely, 1991. október 3-4. (Miskolc, 1994), 159, 160, 164.
- Végh András: Buda város középkori helyrajza I-II., (MONVMENTA HISTORICA BUDAPESTINENSIA XV.) Budapesti Történeti Múzeum Budapest, 2006–2008
- Szabó Balázs: A budavári Uri utca 72. Alatti óvóhely története [http://www.labyrinth.com/files/File/cikkek/1989_utan/Budavari Uri utca 72 alatti ovohely tortenete.pdf](http://www.labyrinth.com/files/File/cikkek/1989_utan/Budavari_Uri_utca_72_alatti_ovohely_tortenete.pdf)
- <http://vgfszaklap.hu/lapszamok/2011/december/rejtelyes-ovohely-a-budai-varban>
- <http://www3.mnb.hu/letoltes/aranyvonat-0523.pdf>

FÉNYKÉPJEGYZÉK**Térképek**

A 1.	A budai vár helyszínrajza, Joseph Haiiy, 1687	
A 2.	A budai vár az 1696. évi Zaiger Über die Vöstung alapján	28-51
A 3.	A budai vár északi része, Matthey, 1743	40060
A 4.	A Vár, François Langer, 1749	60690
A 5.	A Vár északi része, Salgari de Salger, 1763	
A 6.	A Vár, Magyar Királyi Építési Főigazgatóság, 1786–1794	60661
A 7.	A budai vár északi része, 1820 k.	
A 8.	A Vár (befejezetlen), 19. sz. első fele	
A 9.	Az építendő Nándor laktanya helyszínrajza, Baczó József, 1843	
A 10.	Az épület a Marek-féle térképen, 1873	60659

TervekAz 1983–1941 közötti átépítés

T 1.	Helyszínrajz, 1938.V.4.	147-25
------	-------------------------	--------

*Reichlin-Meldegg Tibor tervei**1938. május 27., felmérés*

T 2.	Földszinti alaprajz	147-36
T 3.	Emeleti alaprajz	147-35
T 4.	Homlokzatok	147-33

1938. május 31., átalakítás

T 5.	Földszinti alaprajz, Úri utcai szárny	147-37
T 6.	Emeleti alaprajz, Úri utcai szárny	147-32
T 7.	Metszet	147-38
T 8.	Úri utcai és Kapisztrán téri homlokzatok	147-34

1938., sétányi szárny, Lehoczky Gyula

T 9.	Földszinti alaprajz	147-39
T 10.	Földszinti alaprajz konszignáció	147-40
T 11.	Emeleti alaprajz	147-42

T 12.	Emeleti alaprajz, konzignáció	147-41
T 13.	Metszetek	147-43
T 14.	Bástyasétányi és Kapisztrán téri homlokzatok	147-45
T 15.	Udvari homlokzat, ajtó és ablak	147-46
T 16.	Homlokzati nyílászárók	
T 17.	Kapisztrán téri kapu és belső ajtó	
T 18.	Sétányi ajtó és belső ólomüvegezett ablak	
T 19.	Ablakrácsok	
T 20.	Kovácsoltvas korlátok: erkély, sétányi feljáró	
T 21.	Zárt lépcsőházi erkélykiképzés, belső ajtó	

1939., sétányi szárny, Reichlin-Meldegg Tibor

T 22.	Földszinti alaprajz	147-29
T 23.	Emeleti alaprajz	147-28

1946., helyreállítás, Tattay

T 24.	Földszinti alaprajz	147-27
T 25.	Emeleti alaprajz	147-26
T 26.	Úri utcai és bástyasétányi homlokzatok	147-30
T 27.	Kapisztrán téri és udvari homlokzatok	147-31
T 28.	Földszinti módosított alaprajz	
T 29.	Emeleti módosított alaprajz	

Fényképek

Archív fotók

R 1.	A helyőrségi templom, 19. sz. közepe	
R 2.	Győrök Leó: Helyőrségi templom, 1884.	
R 3.	Dörre Tivadar rajza, Szilágyi S.: A magyar nemzet története	
R 4.	A helyőrségi templom, Klösz György, 1894, BFL	
R 5.	A ház a Kapisztrán tér felől az Úri utca felé. Erdélyi, 1900 k.	147-47
R 6.	A ház sarkának részlete, 1910 k., FSZEK, Budapest Gyűjt.	
R 7.	Az épület az utcaképben, Schmidt Albin, 1914 k., Fortepan	

Az 1938–1941 között átépített épület

R 8.	A főhomlokzat 1940 körül. Kozelka Tivadar	147-48
R 9.	A hátsó épületrész északi homlokzata 1940 körül	147-60
R 10.	Az épület sétányi összképe északnyugat felől, 1940 körül	147-59
R 11.	Az udvar nyugati oldala 1940 körül	147-58
R 12.	Bástyasétányi új lépcsőház az 1939-41-es átalakítás után	147-57
R 13.	Bástyasétányi új lépcsőház az 1939-41-es átalakítás után	147-56
R 14.	A Kapisztrán téri homlokzat emeleti ablaksora	
R 15.	A Kapisztrán téri homlokzat Úri utcai sarka, 1944 decemberében	
R 16.	Az épület északnyugat felől 1945 tavaszán	R-147-3
R 17.	Az épület Úri utcai sarka 1945 tavaszán, FSZEK	
R 18.	A hátsó épületrész északi homlokzata 1945 tavaszán	147-61
R 19.	Az épület északnyugat felől 1945 tavaszán, Fortepan	

A helyreállított épület

R 20.	Összkép északkelet felől, 1948–1950 körül	
R 21.	Az Úri utcai homlokzat déli tengelye, 1948–1950 körül	
R 22.	A Kapisztrán téri homlokzat részlete, 1948–1950 körül	
R 23.	A Kapisztrán téri homlokzat nyugati szakasza, 1948–1950 körül	
R 24.	Összkép északkelet felől, 1950-es évek	147-49
R 25.	Tóth Árpád sétányi homlokzat 1950-es évek	147-50

Az épület 1994-ben, Szilágyi Edit

R 26.	Úri utcai főhomlokzat	147-5
R 27.	Kapu a főhomlokzaton	147-11
R 28.	Kettős ablak a főhomlokzat főtengelyében	147-12
R 29.	A ház összképe északkelet felől	147-6
R 30.	Kapisztrán téri homlokzat	147-7
R 31.	A ház összképe északnyugat felől	147-8
R 32.	Tóth Árpád sétányi homlokzat	147-9
R 33.	Zárterkély a Tóth Árpád sétányi homlokzat emeletén	147-10
R 34.	Kapualj a kapu felől	147-24
R 35.	Kapualj az udvar felől	147-23
R 36.	Az udvar keleti oldala	147-14

R 37.	Az udvar déli oldala	147-52
R 38.	Az udvar nyugati oldala	147-13
R 39.	Az udvar északi oldala	147-51
R 40.	A kapualjtól délre eső helyiség K felől	147-54
R 41.	A kapualjtól délre eső helyiség NY felől	147-55
R 42.	Helyiség az udvar déli szárnyának földszintjén	147-53
R 43.	Földszinti helyiség a kapualjtól északra fekvő lakásban	147-17
R 44.	Úri utcai földszinti helyiség a kapualjtól északra	147-19
R 45.	Ugyanaz északról nézve	147-18
R 46.	A főlépcsőház indulása a földszinten	147-15
R 47.	A főlépcsőház az I. emeleti pihenőről	147-16
R 48.	Tóth Árpád sétányi melléklépcsőház földszinti részlete	147-21
R 49.	Tóth Árpád sétányi melléklépcsőház emeleti részlete	147-22
R 50.	Csehboltozatos földszinti helyiség a sétány és a tér sarkán	147-20

Helyszíni felvételek

H1.	A homlokzat összképe északkelet felől
H2.	Az Úri utcai homlokzat
H3.	Az Úri utcai épülettömb Kapisztrán téri homlokzata
H4.	Az egykori zárterkély az Úri utcai tömb és a Tóth Árpád sétány felőli tömb találkozásánál
H5.	A nyugati épülettömb Kapisztrán téri homlokzatának részlete
H6.	A nyugati épülettömb összképe
H7.	A Tóth Árpád sétányra néző homlokzat
H8.	A sarokerkély a Kapisztrán tér és a Tóth Árpád sétány találkozásánál
H9.	Sarokarmírozás középkori részletekkel
H10.	Az bejárati kapu az Úri utcai homlokzaton
H11.	A főpárkány és osztópárkány
H12.	Kerékvető a kapunál
H13.	Az Úri utcai homlokzat emeletének páros ablaka
H14.	Földszinti ablak kő könyöklővel, vakolatkerettel és ráccsal az Úri utcai tömbön
H15.	Emeleti ablak kő könyöklővel, vakolatkerettel az Úri utcai homlokzaton

- H16. Keretezés nélküli ablak, ráccsal, kő könyöklővel a Tóth Árpád sétány felőli tömb földszintjén
- H17. Keretezés nélküli emeleti ablak zsalugáterrel
- H18. A sarokerkélyre nyíló ajtó a Tóth Árpád sétány felőli homlokzaton
- H19. A hármás ablak a Tóth Árpád sétány felőli homlokzat földszintjén
- H20. Zárterkély a Tóth Árpád sétány felőli homlokzat emeletén
- H21. A nyugati szárny udvari homlokzata
- H22. Az északi szárny udvari homlokzata
- H23. A déli szárny udvari homlokzata
- H24. A keleti szárny udvari homlokzata
- H25-26. 1. jelű ablak
- H27-28. 1/a. jelű ablak
- H29-31. 1/b. jelű ablak
- H32-33. 2. jelű ablak
- H34-35. 3. jelű ablak
- H36-37. 4. jelű ajtó
- H38-39. 5. jelű ablak
- H40-43. F1 – Kapualj
- H44-46. F3
- H47-48. F4
- H49-50. F5
- H51-53. F6
- H54. F7
- H55-57. F8
- H58-60. F9
- H61-65. F10
- H66-71. F11
- H72-73. F12
- H74-75. F13
- H76. F14
- H77-78. F15
- H79-80. F16
- H81-83. F17
- H84-85. F18

H86-87.	F19
H88-89.	F20
H90-92.	F21
H93.	F22
H94-96.	F23
H97-99.	F24
H100-104.	F25
H105-107.	F26
H108.	F27
H109-113.	F28
H114-115.	F29
H116-117.	F30
H118-119.	F31
H120-121.	F32
H122-125.	F33
H126-128.	F34
H129.	E1
H130-135.	E2
H136-137.	E3
H138.	E4
H139-140.	E5
H141-143.	E6
H144-146.	E7
H147-149.	E8
H150-152.	E9
H153-154.	E10
H155-156.	E11
H157-158.	E12
H159-160.	E13
H161.	E14
H162.	E15
H163-164.	E16
H165-166.	E17
H167-168.	E18

H169-170.	E19
H171-172.	E20
H173-174.	E21
H175-176.	E22
H177-178.	E23
H179-180.	E24
H181.	E25
H182-183.	E26
H184-187.	E27
H188-189.	E28
H190-191.	E29
H192-193.	E30
H194.	E31
H195-196.	E32
H197-198.	E33
H199-201.	E34
H202-203.	E35
H204-205.	E36
H206-207.	E37
H208-209.	E38
H210-212.	T
H213-214.	T1
H215-218.	T2
H219-220.	T3
H221.	T4
H222-224.	T5
H225-227.	T6
H228-229.	T7
H230-231.	T8
H232-233.	T9

Kutatási felvételek**Földszint****1.sz. helyiség (kapualj)**

- F 1. Összkép nyugat felől
- F 2. A déli fal nyugati első szakasza, befalazott ajtónyílással
- F 3. A déli fal nyugati második szakasza, a boltozás előtti befalazott ajtónyílással
- F 4. A fenti nyílás hevederívének és a boltindítás viszonya
- F 5. A déli fal nyugati második szakaszában lévő kisebb elfalazott nyílás
- F 6. A déli fal nyugati negyedik szakasza
- F 7. Falszövet a déli fal nyugati negyedik szakaszában
- F 8. Falszövet a déli fal nyugati negyedik szakaszában
- F 9. A déli fal keletről számított második boltíve
- F 10. A fenti elem boltindítása
- F 11. A kapualj északi falának részlete a kapupillérrel
- F 12. A kapualj északi falának nyugati ötödik szakasza, befalazott ajtónyílással
- F 13. A fenti szakasz nyugati boltindítása
- F 14. A kapualj északi falának nyugati negyedik szakasza
- F 15. A fenti szakasz nyugati boltindítása
- F 16. A kapualj északi falának nyugati negyedik és harmadik szakaszának részlete, utóbbiban befalazott ajtónyílással
- F 17. A fenti nyílás kibontott szárkövének helye
- F 18. A boltozat téglaszöveve
- F 19. A kapualj északi falának nyugati első szakasza, befalazott ajtónyílással
- F 20. A kapualj északi falának udvari sarka

2.sz. (udvar)

- F 21. Az Úri utcai szárny udvari homlokzata a kapualjtól északra
- F 22. Az Úri utcai és az északi épületszárny viszonya
- F 23. Az északi szárnynak az utcai szárnyhoz kapcsolódó szakasza
- F 24. Az északi szárny középső szakaszának alsó sávja

F 25. Befalazott pinceajtó az Úri utcai szárnyban, a kapualjtól délre

F 26. A pincenyílás hevederíve

3.sz. helyiség

F 27. A keleti fal részlete

4.sz. helyiség

F 28. A kapualjjal közös fal részlete

F 29. A nyugati fal részlete

5.sz. helyiség

F 30. A nyugati fal

F 31. Az északi fal

F 32. A keleti fal részlete

8.sz. helyiség

F 33. A déli, dongaboltozatos szakasz

F 34. Nyugati fal leszűkített ajtónyílással

F 35. Az ajtó teherelhárító íve

F 36. Kettős boltozat indítás és a kiszedett fal csonkja

F 37. Befalazott ajtónyílás a 3.sz. helyiség felé

F 38. Az északi fal keleti szakasza, égésnyomokkal

F 39. A keleti fal

F 40. A szoba északkeleti sarka

F 41. A sarok részlete

9.sz. helyiség

F 42. A déli fal befalazott ajtónyílással

F 43. A keleti fal részlete

F 44. Az északi fal

F 44.a Az északi fal nyugati szakasza

F 44.b Az északi fal keleti szakasza

F 45. Az északnyugati sarok

F 46. Az északkeleti sarok a boltindítással

10.sz. helyiség

F 47. Befalazott ajtónyílás az Úri utca 70.sz. ház felé

F 48. U.a., boltindítás

F 49. U.a., beforduló festés a befalazott nyílás oldalán

F 50. Boltindítás a befalazott nyílás mellett

- F 51. Falszövet a déli fal keleti szakaszán
- F 52. A befalazott nyílástól balra nyíló helyiség déli és nyugati fala
- F 53. Az előző helyiség déli falának részlete
- F 54. U.o., boltindítás

11.sz. helyiség (lépcsőház)

- F 55. Befalazott ajtónyílások részlete
- F56. Befalazott ajtónyílás részlete

16.sz. helyiség

- F 57. Kőkeretes ajtónyílás akeleti fal északi részén
- F 58. Keleti fal a befalazott nyílással és negatív falfülkével
- F 59. A kőkeret felső íve, többrétegű festéssel
- F 60. A kőkeret déli szárköve zsanérral
- F 61. Az ajtókeret bal szárkövének egyik zsanérja
- F.62. Bélyeges téglák az ajtókeret eltöméséből
- F 62.a Bélyeges téglák az ajtókeret eltöméséből
- F 63. Bélyeges téglák az ajtókeret eltöméséből
- F 64. Festésrétegek a jobboldali szárkő mellől kiforduló fallekerekítésén
- F 65. Bélyeges téglák a falfülke hátsó (innenső) falából
- F 66. Festésmaradvány a falfülke belsejéből

18.sz. helyiség

- F 67. Az ajtó melletti baloldali (nyugati) fal részlete
- F 68. U.a.
- F 69. A falsarok 19.sz. Helyiségbe beforduló része

20.sz. helyiség

- F 70. Az északi fal nyugati szakasza

21.sz. helyiség

- F 71. Az északi fal nyugati szakasza

23.sz. helyiség

- F 72. Északnyugati sarok, boltindítás
- F 73. U.a.
- F 74. U.a.
- F 75. U.a.
- F 76. A déli fal keleti szakasza
- F 77. Fenti részlete

F 78. Boltindítás az északkeleti sarokban

24.sz. helyiség

F 79. Nyolcszög három oldalára rakott beálló falsarok az északkeleti sarokban

F 80. U.a.

F 81. Az előbbi szerkezethez kapcsolódó nagyméretű kövekből rakott fal

F 82. Az északi fal keleti szakaszának részlete

F 83. A déli fal keleti sarka

28.sz. helyiség

F 84. Az északi fal

F 85. Az északkeleti sarok boltindításai

F 86. U.a.

F 86.a. U.a.

F 87. Az északnyugati sarok boltindítása

F 88. A keleti fal

F 89. A délkeleti boltindítás

F 90. A délnyugati boltindítás

F 91. Az északi ablak parapetfala

30.sz. helyiség

F 92. A déli fal részlete

F 93. A déli falkeleti szakaszának részlete

33.sz. helyiség

F 94. A déli fal

F 95. U.a.

34.sz. helyiség

F 96. A déli fal

F 97. U.a.

F 98. A délkeleti sarok boltindítása

32.sz. helyiség mögötti légudvar

F 99. Déli fal alsó szakasza

F 100. Déli fal felső szakasza

2.sz. helyiség

- F 101. A homlokzati fal
- F 102. Az északkeleti falsarok
- F 103. A délkeleti falsarok
- F 104. A déli fal nyugati vége

5.sz. helyiség

- F 105. Nyugati fal részlete

9.sz. helyiség

- F 106. Az északnyugati sarok
- F 106.a. A nyugati fal ablak és ajtó közötti szakasza

11.sz. helyiség

- F 107. A déli fal keleti szakasza

16.sz. helyiség

- F 108. A déli fal részlete

17.sz. helyiség

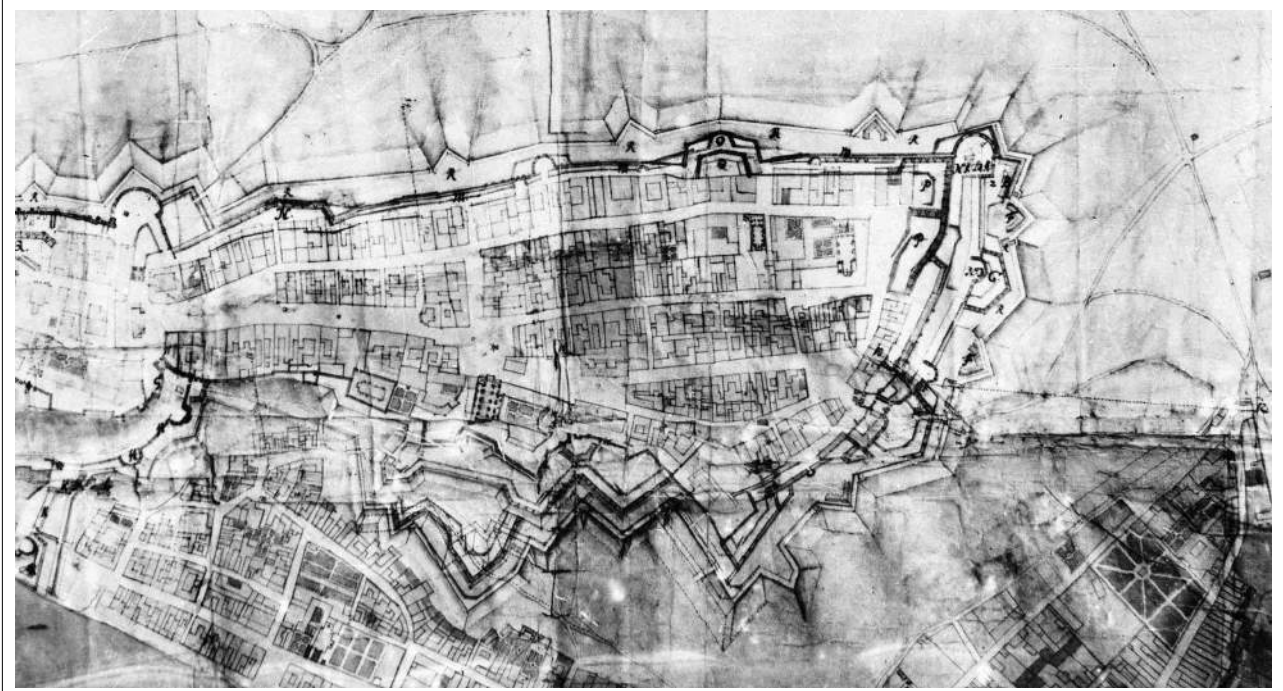
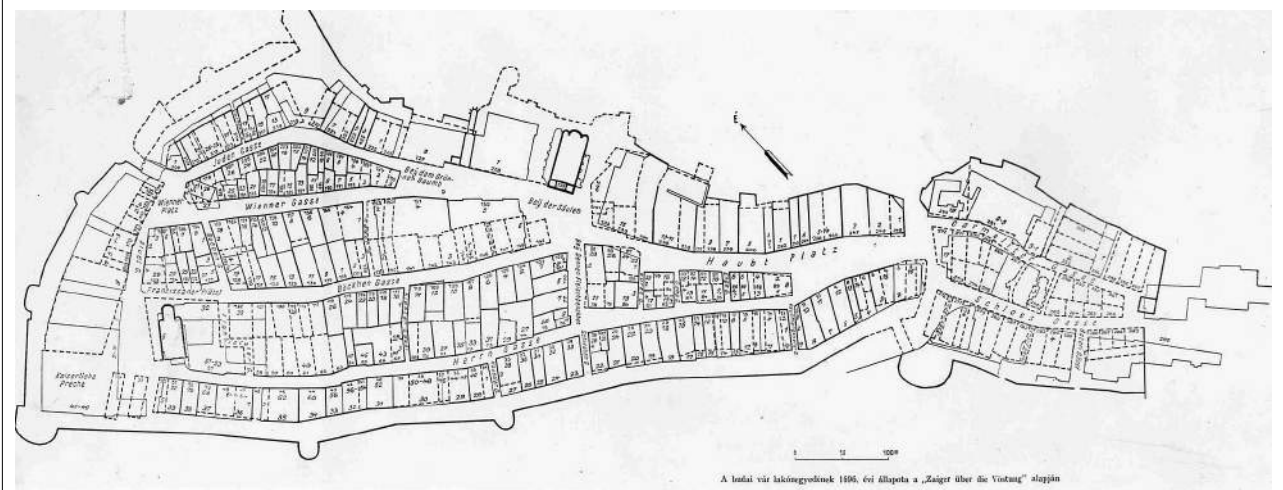
- F 109. A déli fal részlete

Homlokzatok

- F 110. Főhomlokzat déli első és második tengelye közötti kutatósáv
- F111. U.a.
- F 112. Övpárkány vizsgálata
- F 113. A főhomlokzat földszinti déli széle
- F 114. Az északi homlokzat keletről számított negyedik tengelye
- F 115. Ablakszárkő u.o.
- F 116. Az északi homlokzat nyugati szélső tengelye
- F 117. Falszövet részlete ettől nyugatra
- F 118. Sarokarmírozás és kerékvető az ÉNY-i sarkon
- F 119. Ugyanennek sétány felőli nézete

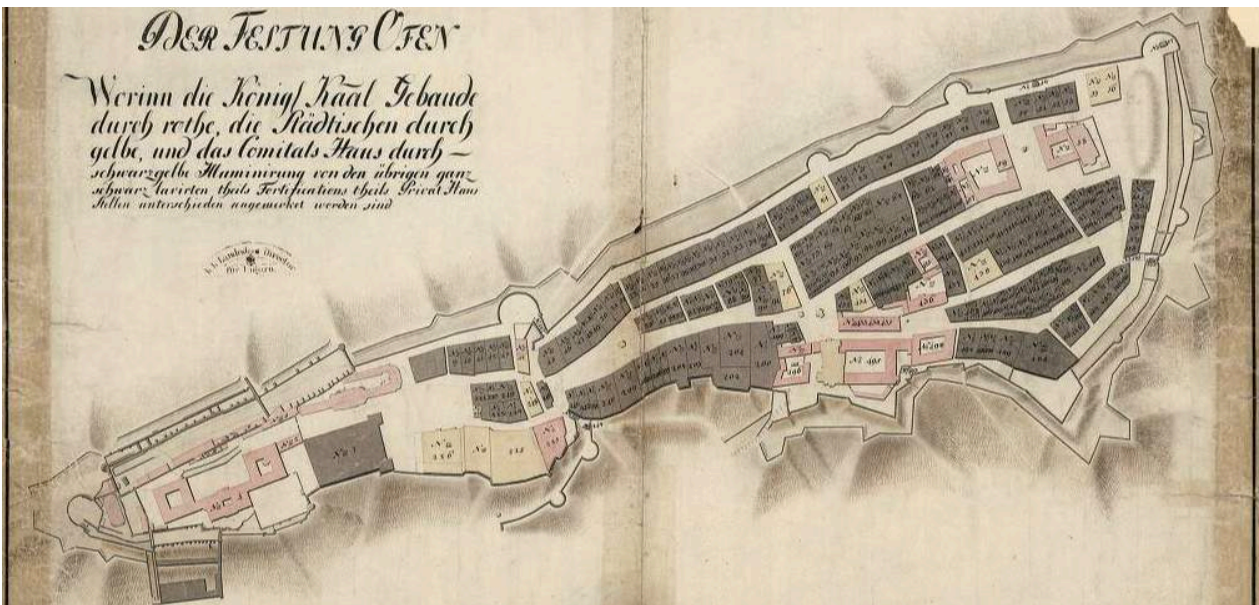
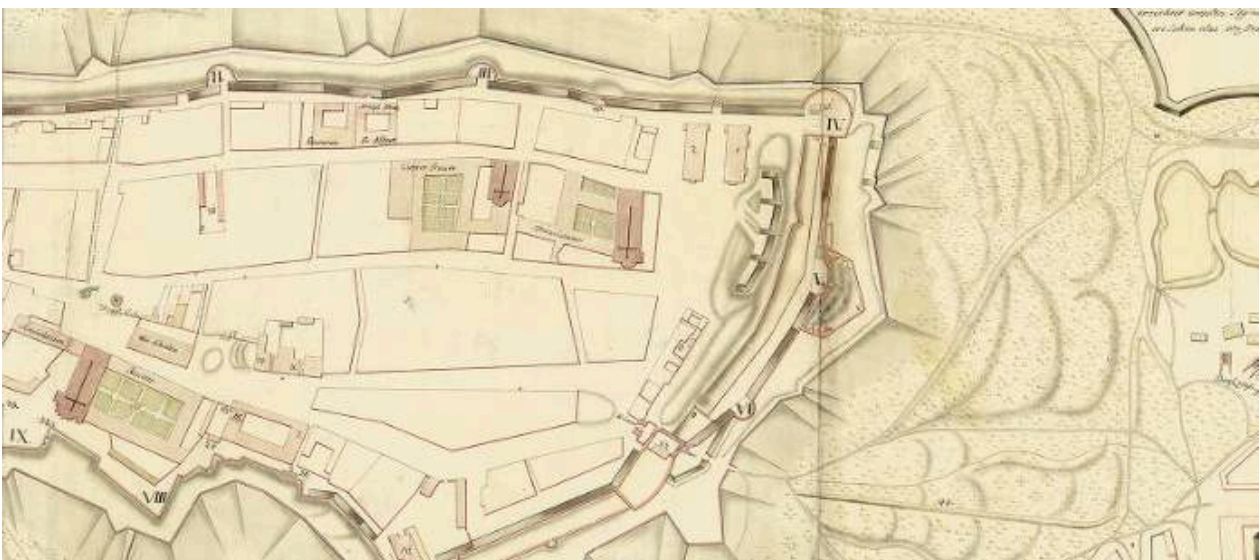
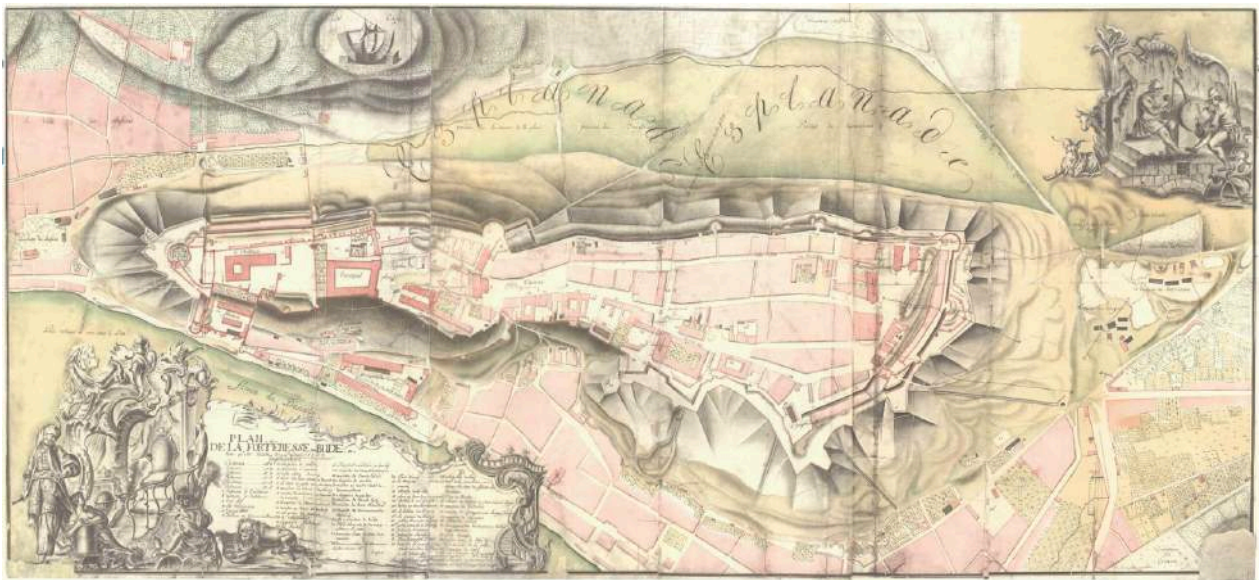
TÉRKÉPEK

AI-A3



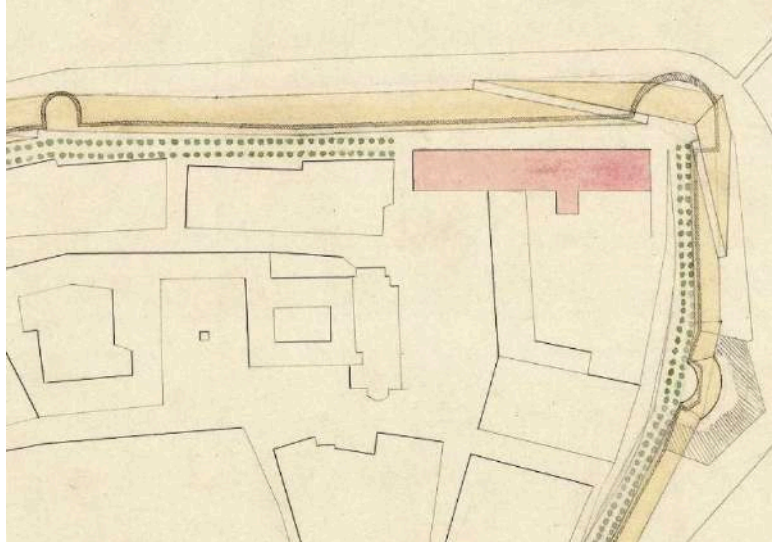
TÉRKÉPEK

A4-A6



TÉRKÉPEK

A7-A9



TERVEK

T1

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS POLGÁRMESTERE

MŰEMLEKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
 444/1938.

1852 sorszám.
1938

P Helyszínrajz T.

az 7 ker., Uri utca 72 szám
 alatt fekvő 2266 régi 6695 új hrsz. telekről.

Előzetes elbírálás végett
 felterjesztendő a Főv.
 Közm. Tanácshoz.

alkalmazás esetén szabályozás
 beépítési mód
 hatósági tárgyalás alatt áll.

JELMAGYARÁZAT:

Lépték: 1:720. _____ telekhatár. _____ szabályozási vonal. _____ tervezett szabályozás.

A telek a 7 övezetben fekszik.

A ~~telek~~ szabályozás ~~modosítása~~ ^{szabályozás} hatósági tárgyalás alatt áll. (Építészügyi szabályzat 3. §.)

A helyszínrajz a kelet idején való állapotot a nyilvántartás adatai alapján tünteti fel.

A helyszínrajz kiadása nem szünteti meg a hatóságok jogát a szabályozásnak bármikori megváltoztatására.

A helyszínrajzot a telekhatárok és szabályozási vonalak feltüntetésével építési kérvény melléklete céljára adtuk ki.

Budapest, 1938 évi. _____ v. _____ hó _____ n.

55, 56. sz. régi } szelvény.
152. II. és III. sz. új }

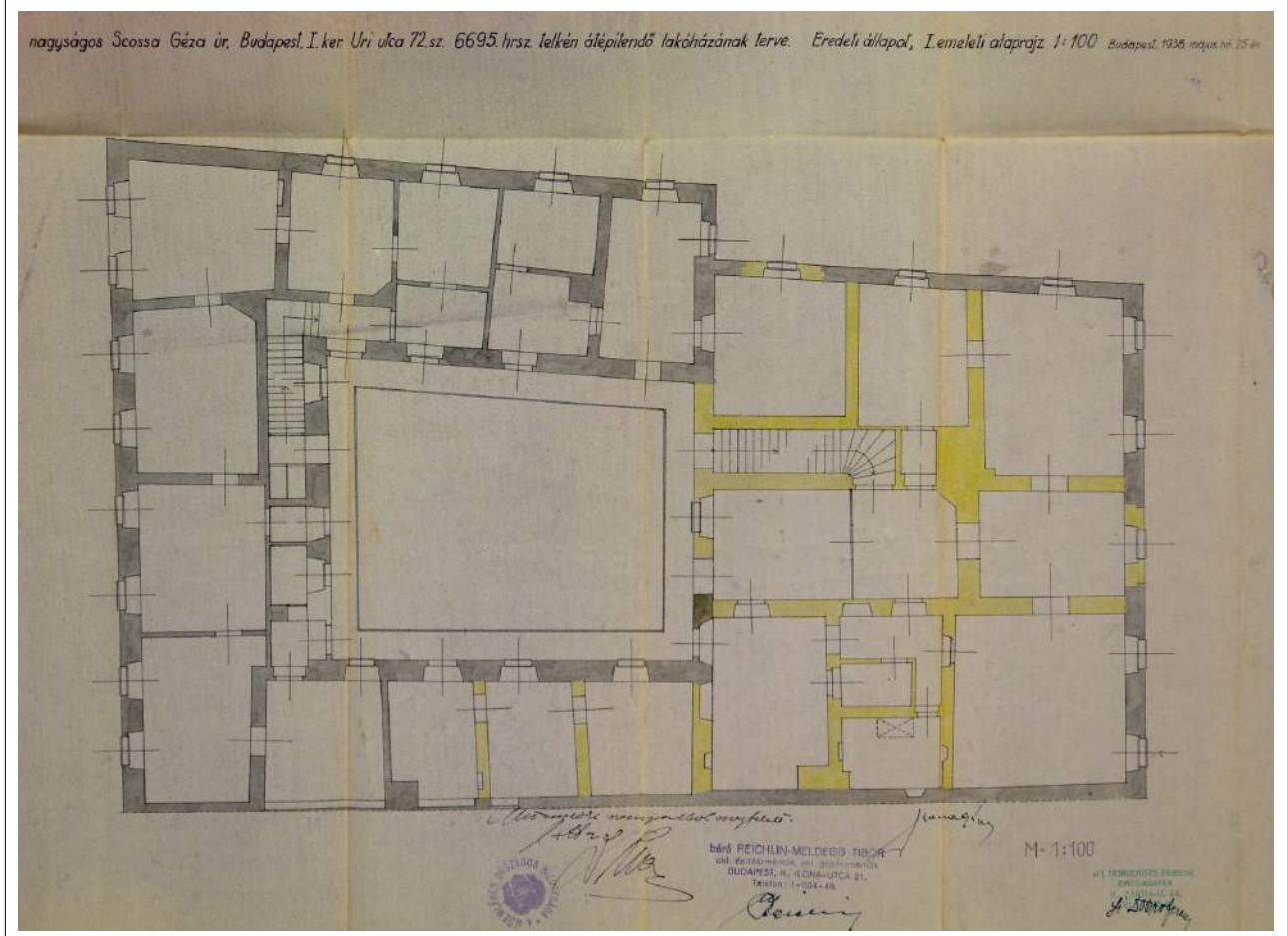
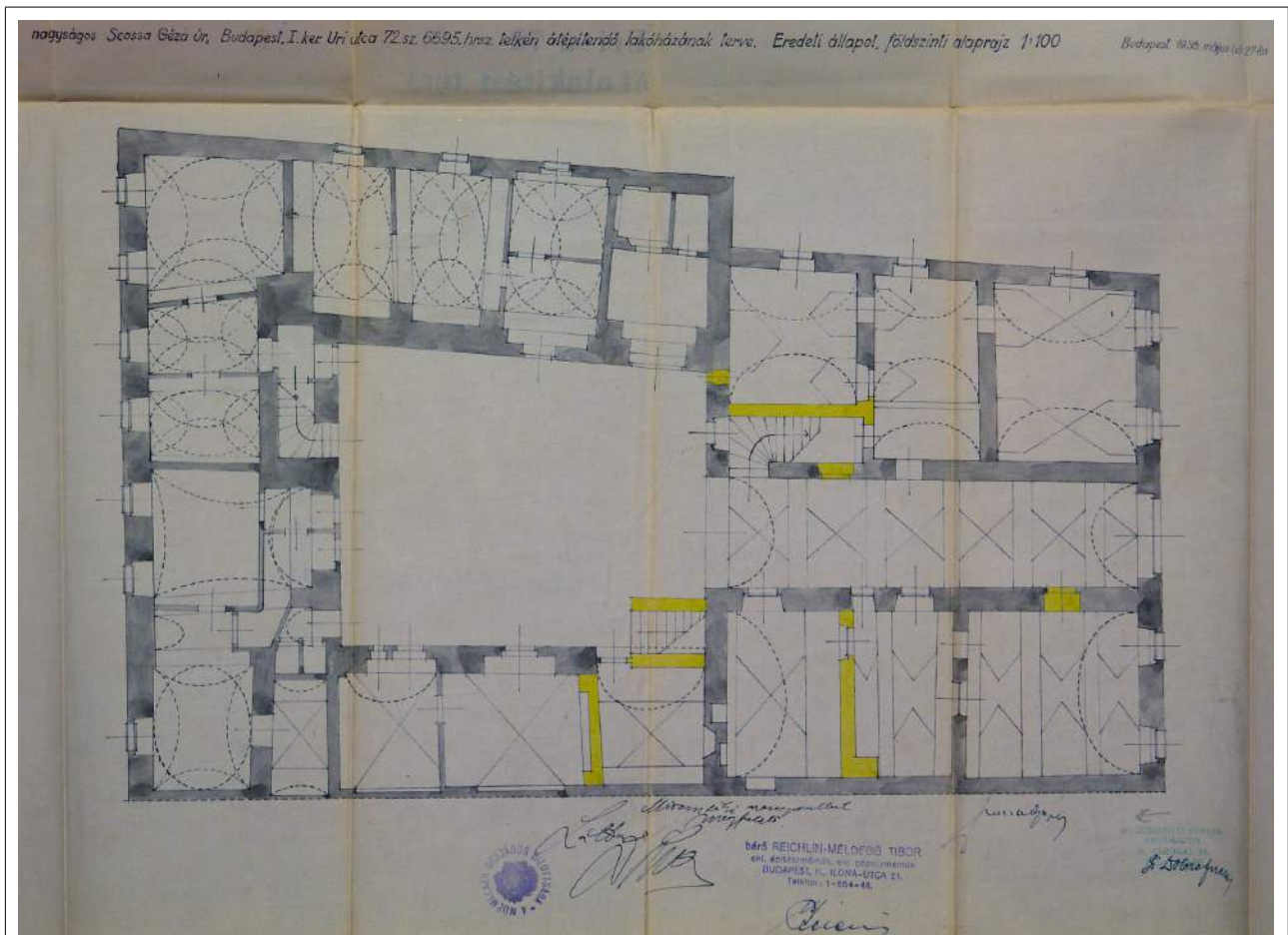
_____ hrsz. _____ térrajz.
39946 előzm.

A székesfőváros polgármesteri
 III. ügyosztálya:
[Signature]
 műszaki főtanácsos.

Közp. nyomt. III. cs. 51. sz. Budapest székesfőváros háziomdaja 1936 — 11586

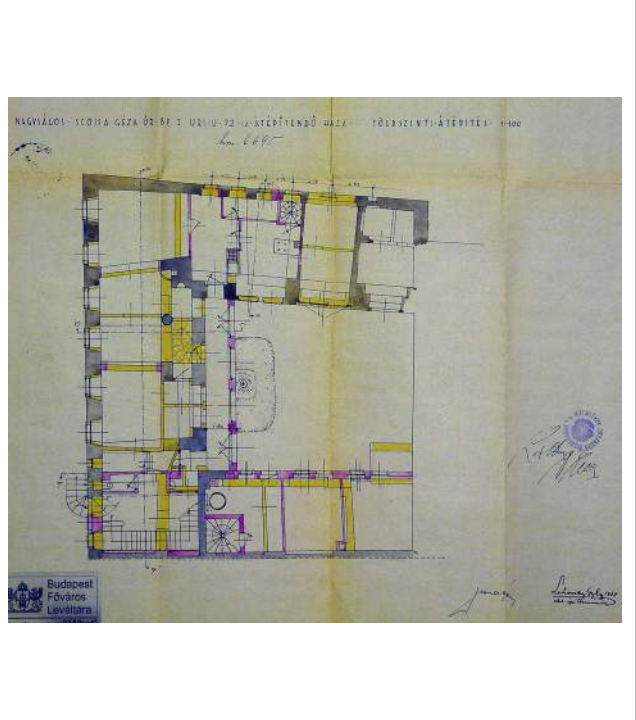
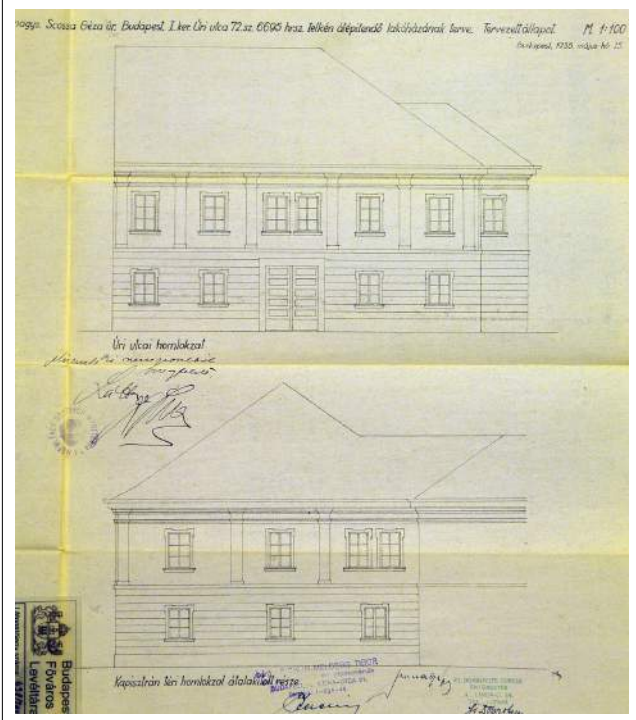
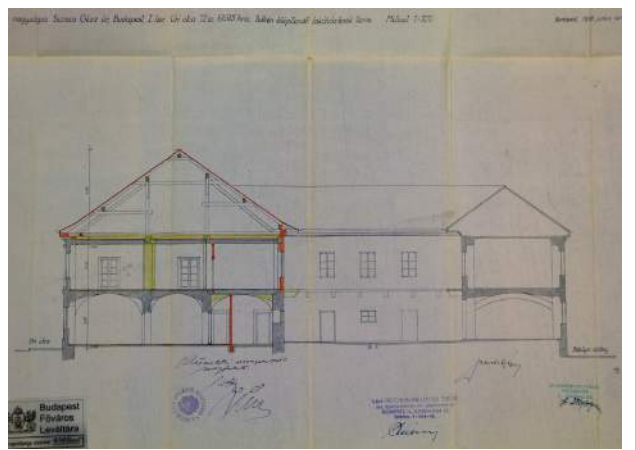
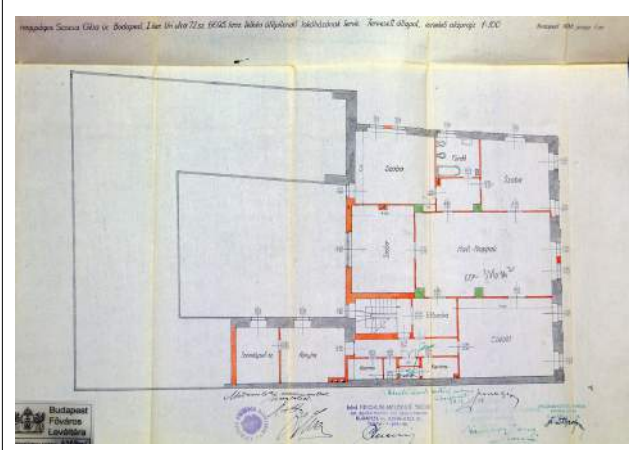
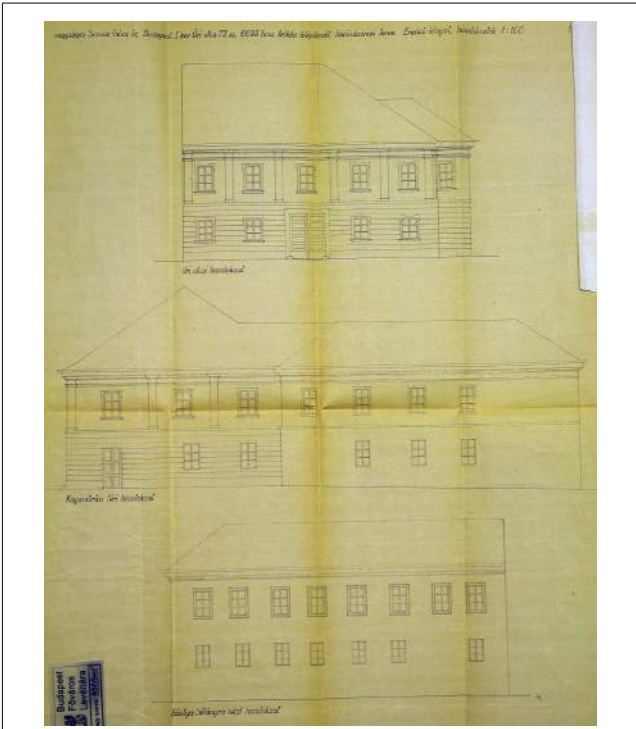
TERVEK

T2-T3



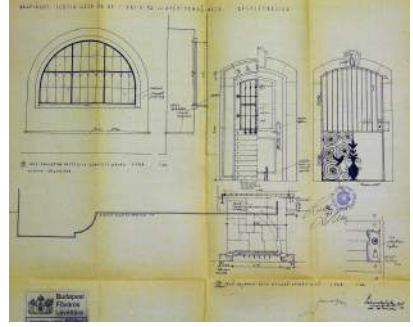
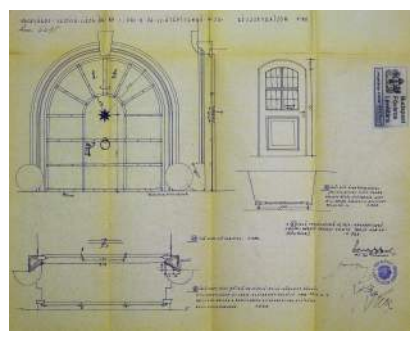
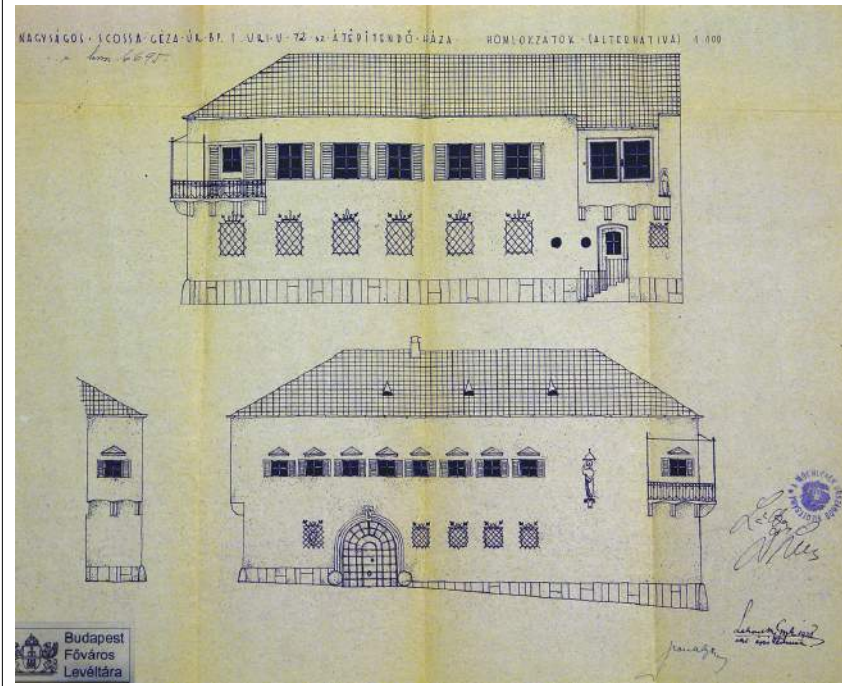
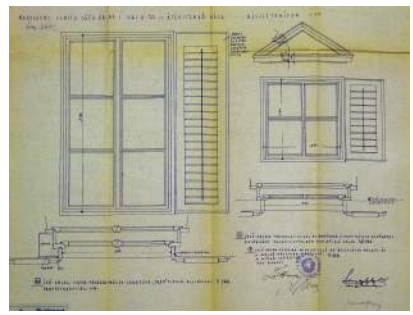
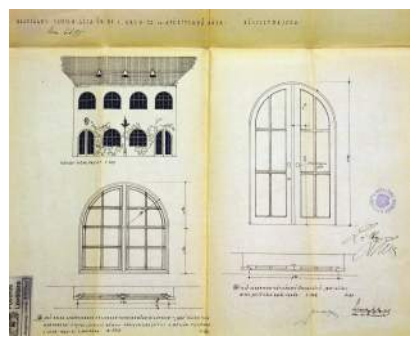
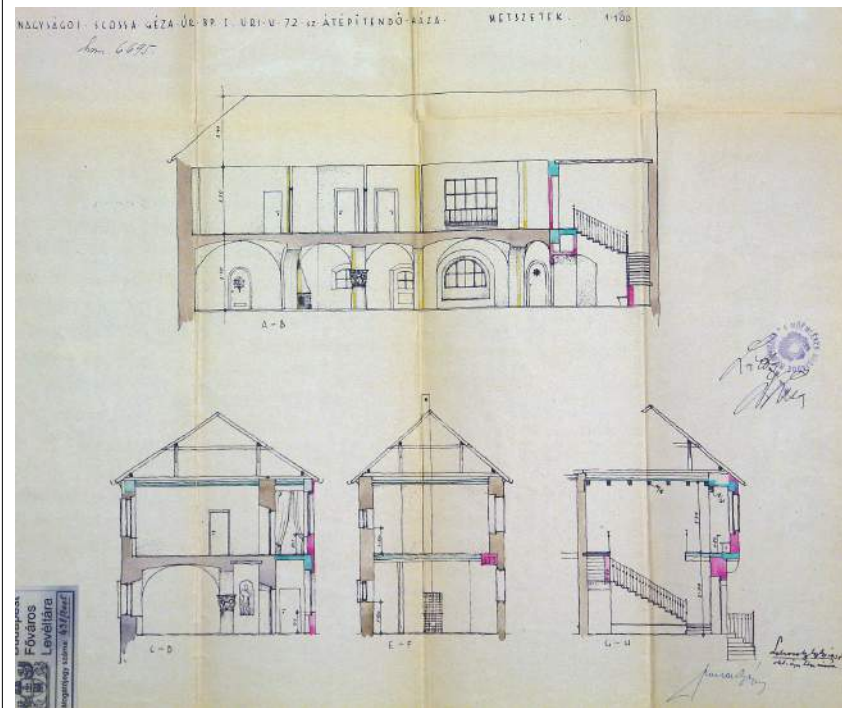
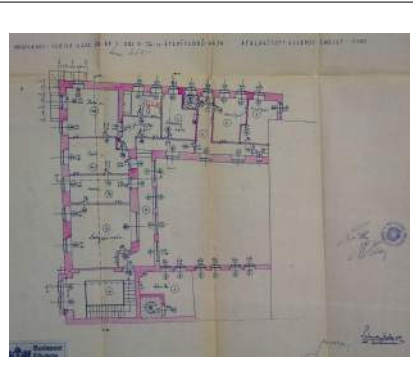
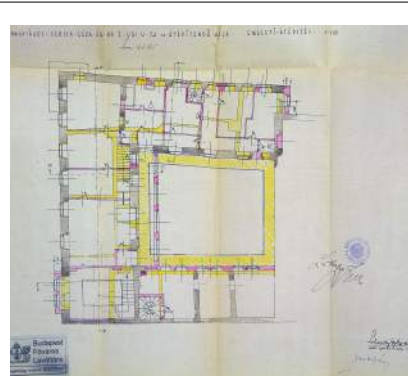
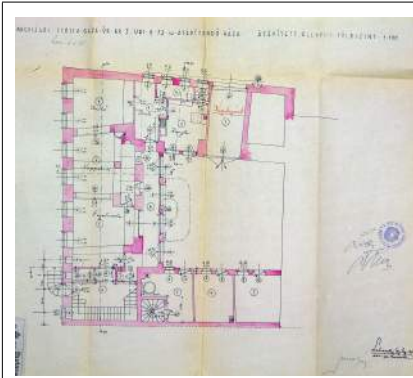
TERVEK

T4-T9



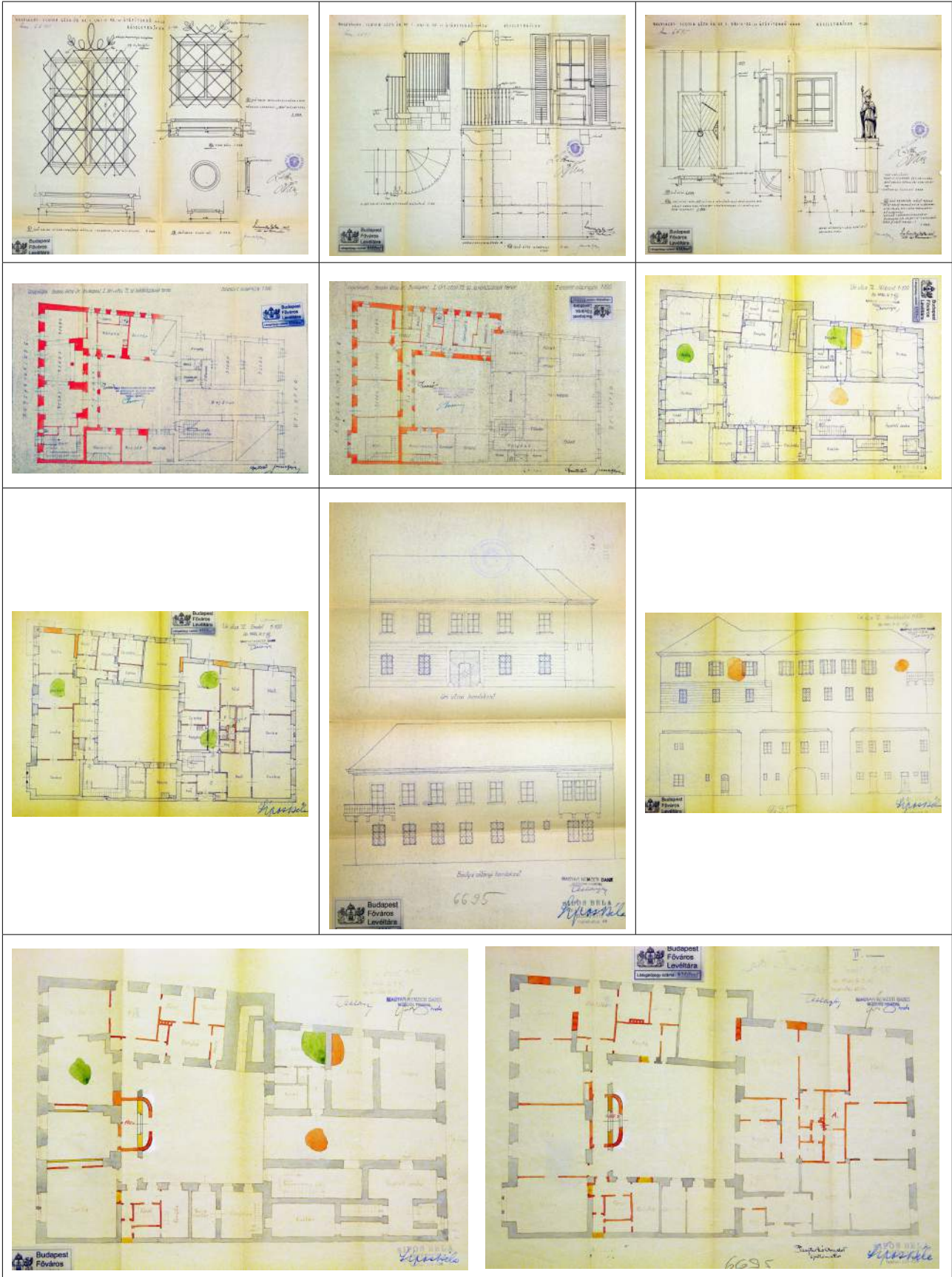
TERVEK

T10-T29



TERVEK

T19-



ARCHÍV KÉPEK

R1-R7





ARCHÍV KÉPEK

R14-R19





ARCHÍV KÉPEK

R27-R35



ARCHÍV KÉPEK

R36-R44



ARCHÍV KÉPEK

R45-R50



HELYSZÍNI FELVÉTELEK

H1-H18



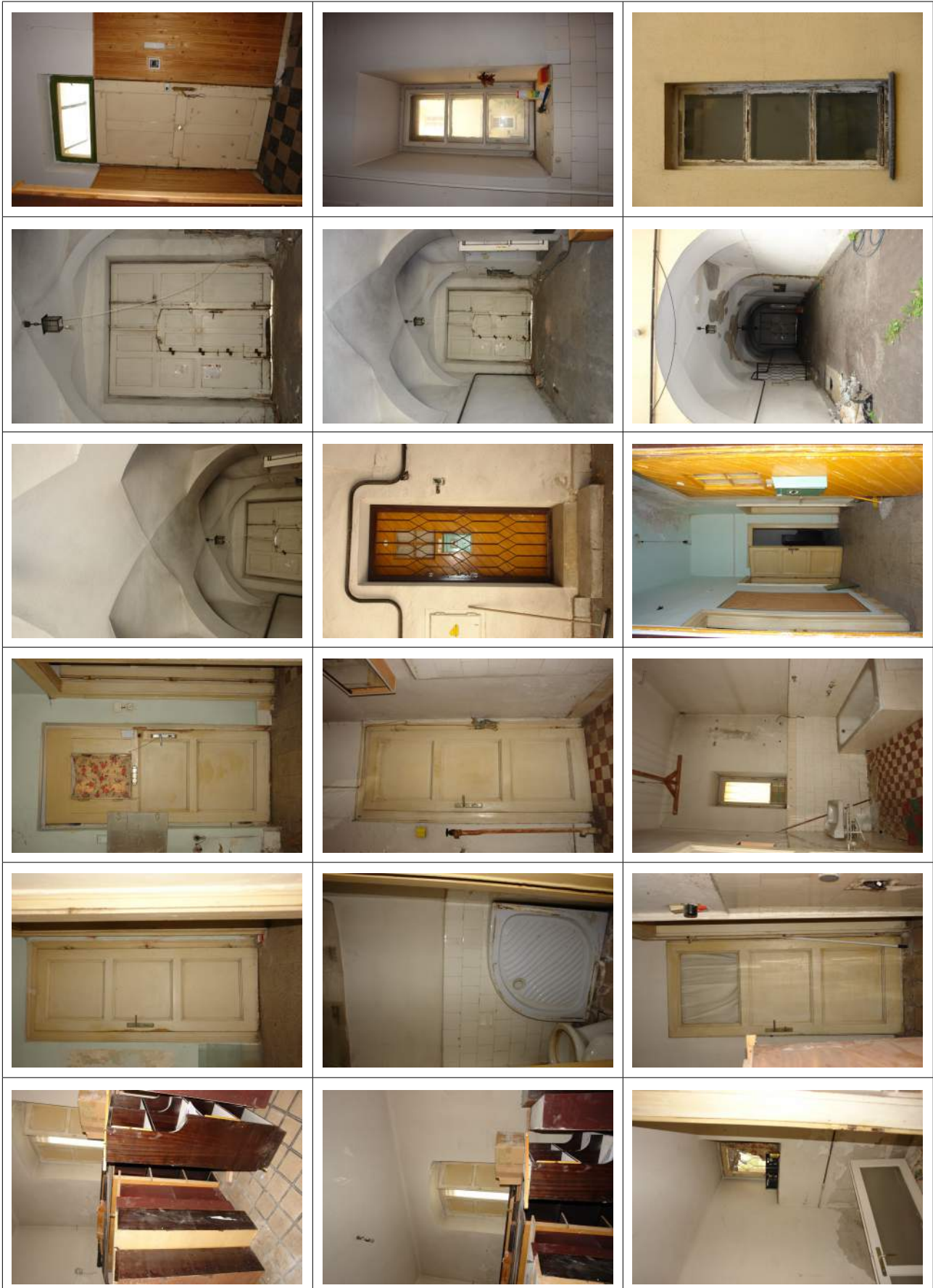
HELYSZÍNI FELVÉTELEK

H19-H36



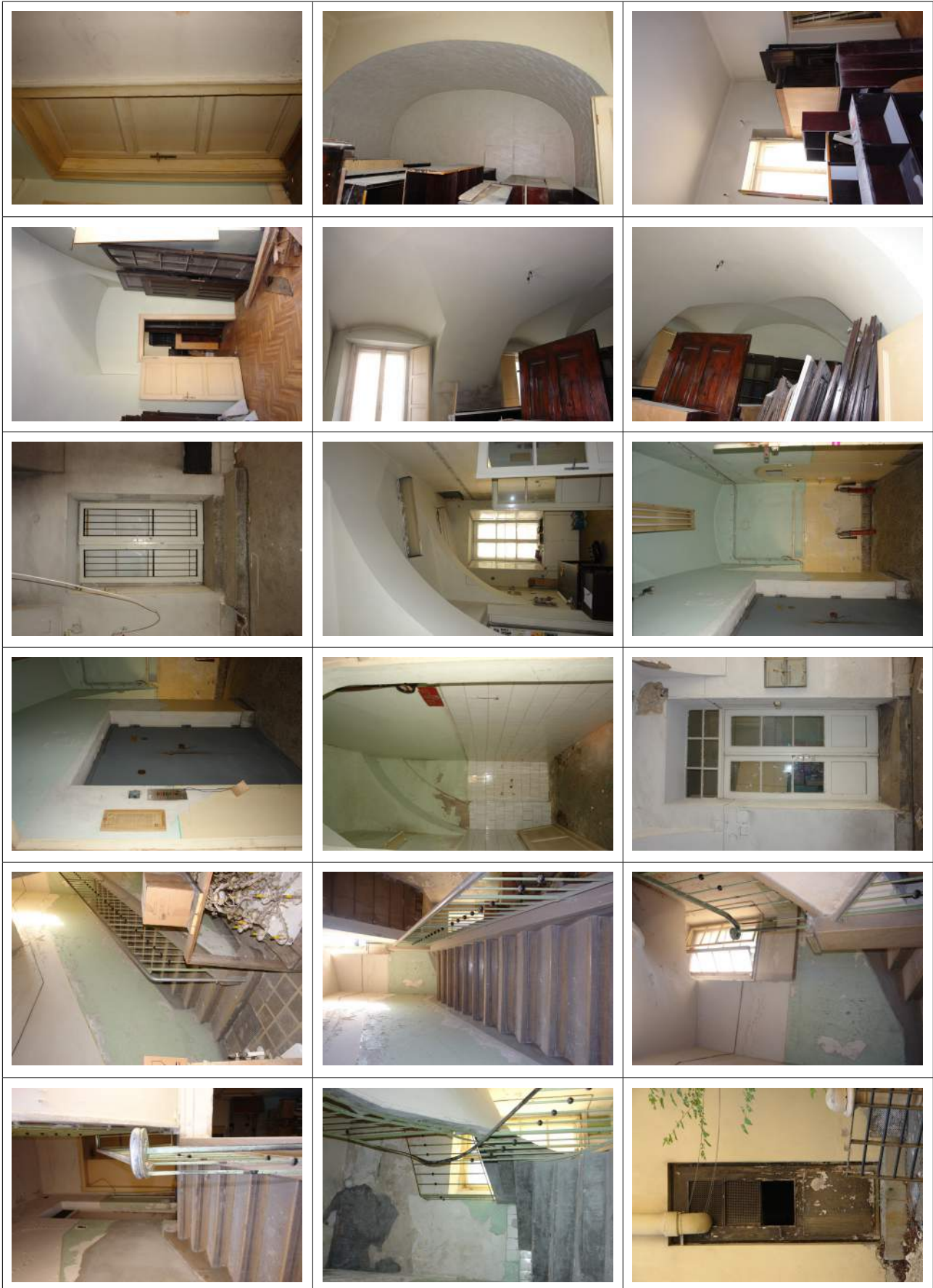
HELYSZÍNI FELVÉTELEK

H37-H54



HELYSZÍNI FELVÉTELEK

H55-H72



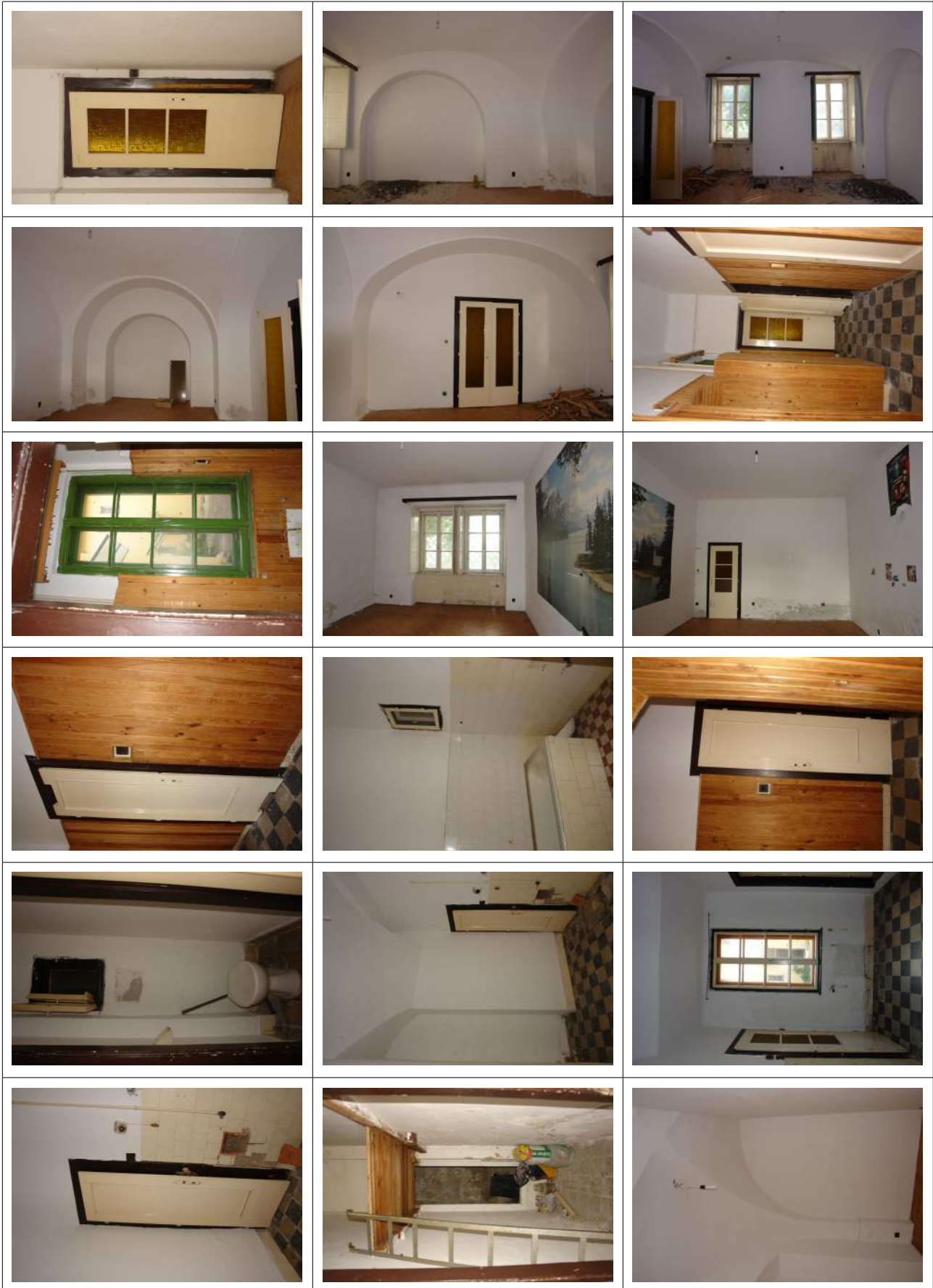
HELYSZÍNI FELVÉTELEK

H73-H90



HELYSZÍNI FELVÉTELEK

H109-H126



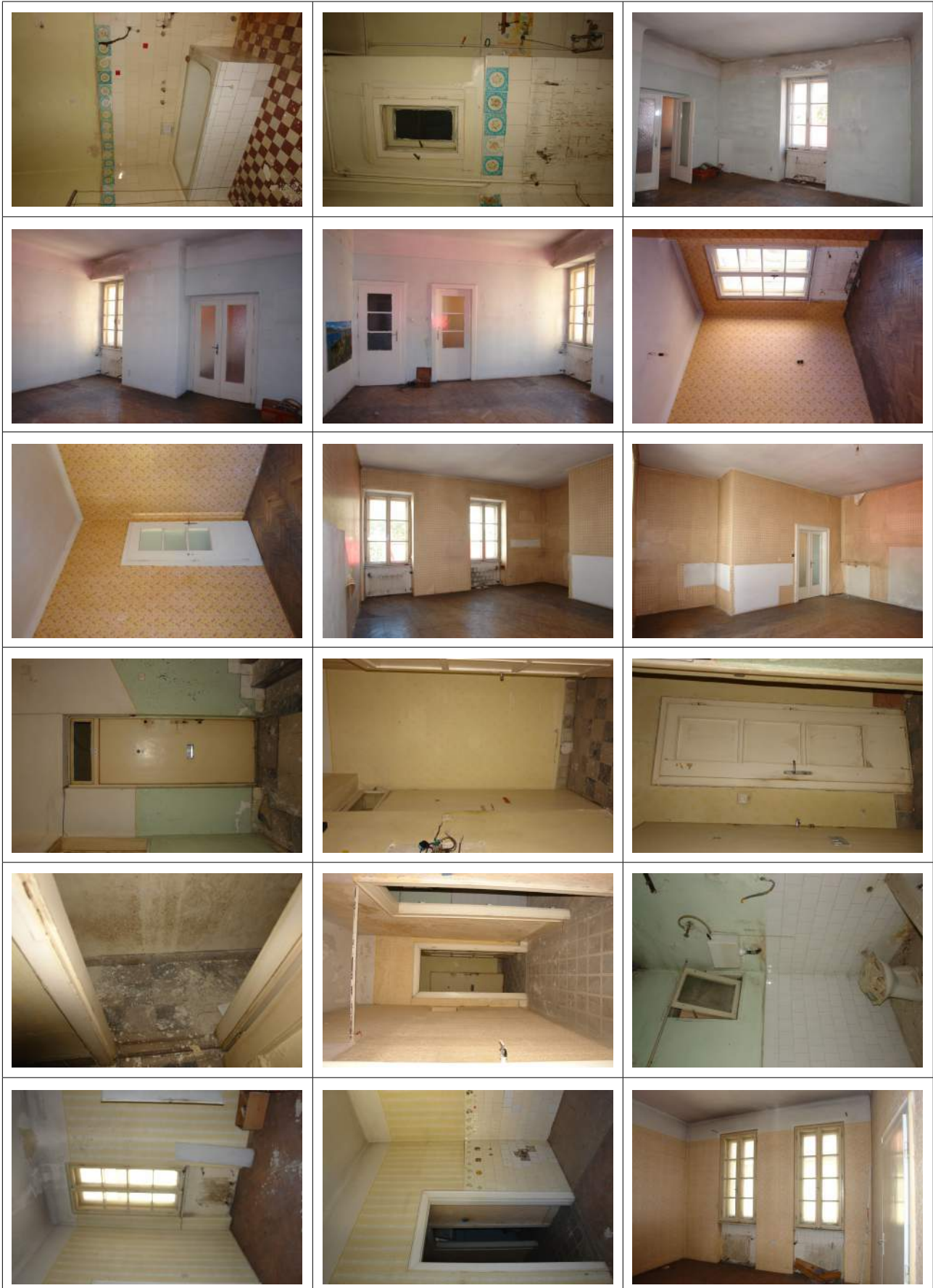
HELYSZÍNI FELVÉTELEK

H127-H144



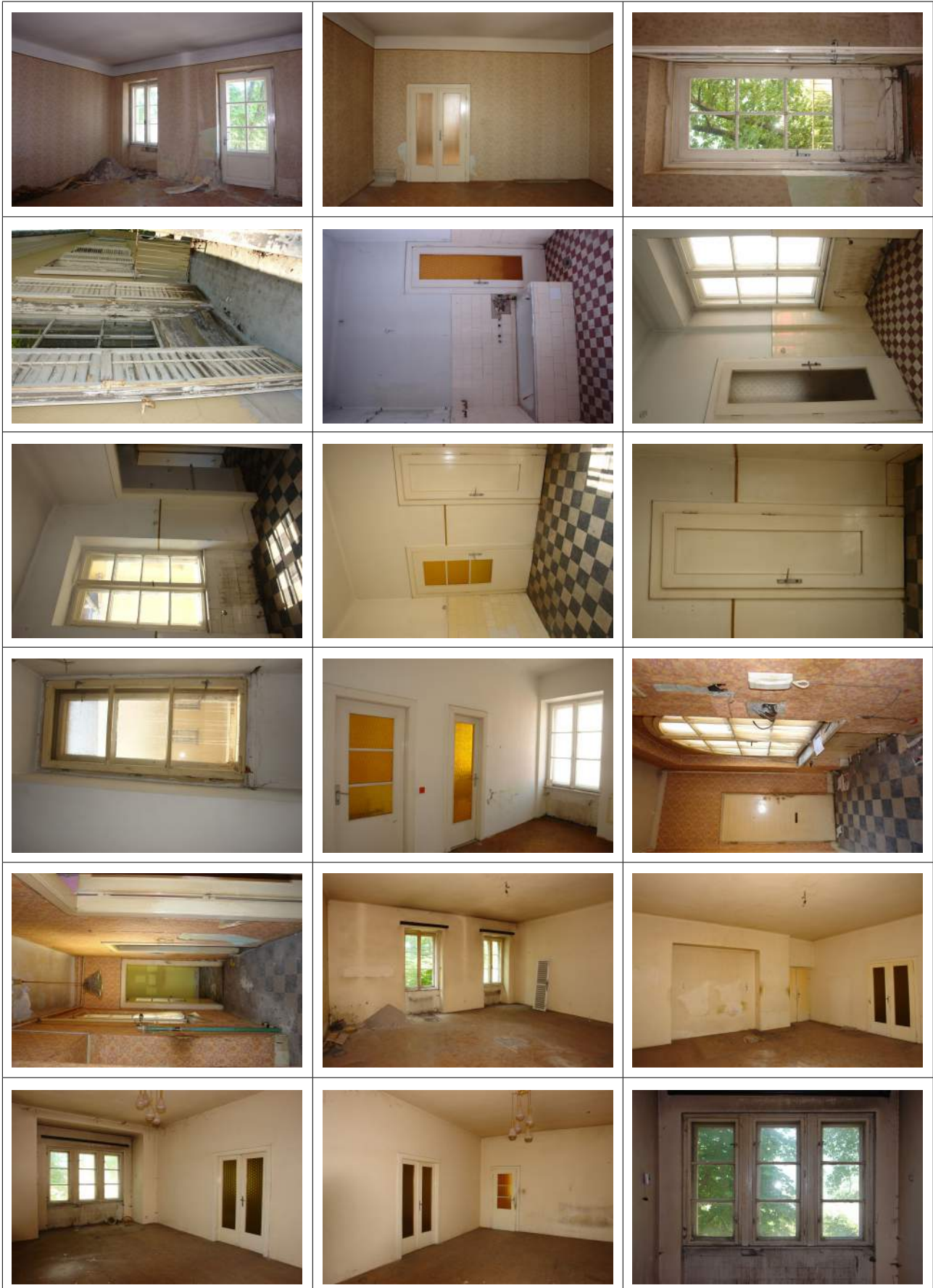
HELYSZÍNI FELVÉTELEK

H145-H165



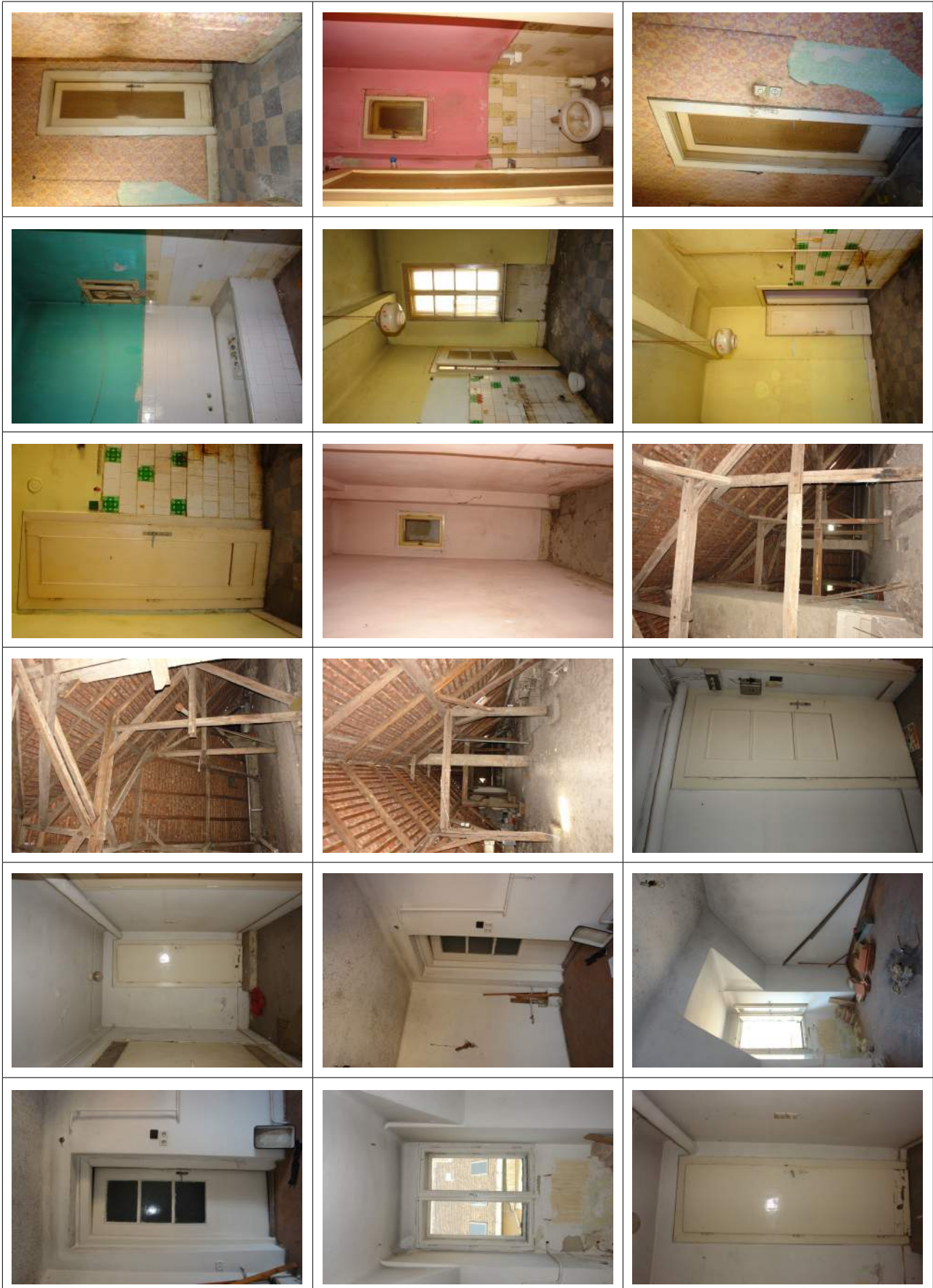
HELYSZÍNI FELVÉTELEK

H184-H201



HELYSZÍNI FELVÉTELEK

H202-H219



HELYSZÍNI FELVÉTELEK

H220-H233



FALKUTATÁS







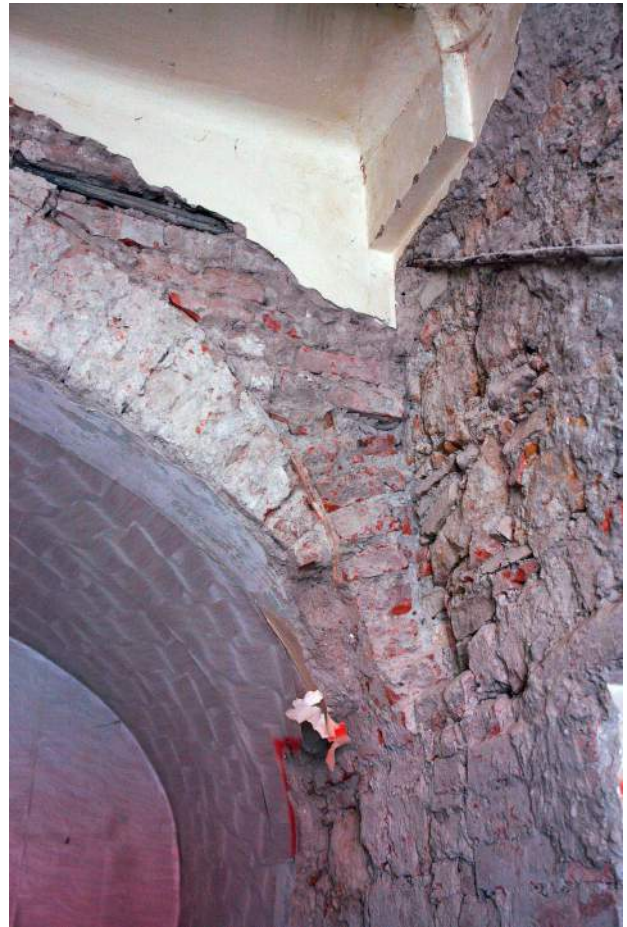






FALKUTATÁS

32-34, 36, 35











FALKUTATÁS

52-56





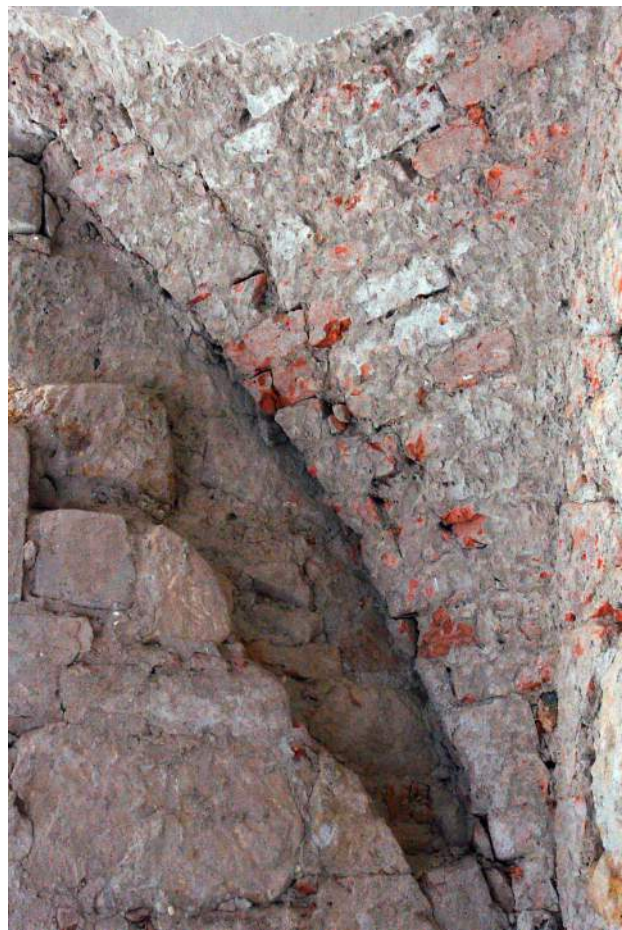






FALKUTATÁS

74-78



FALKUTATÁS

79-83





FALKUTATÁS

88-92



FALKUTATÁS

93-96, 98









